

Jakob Surlykke Fink

Vindrosser og Åretak

Meningsdimensjoner innen havkajakkpadling og seiling i tradisjonsbåter

Masteroppgave i idrettsvitenskap

Seksjon for kroppsøving og pedagogikk
Norges idrettshøgskole, Høsten 2010

Abstract

This Study directs the attention towards the different aspects of meaning in seakayaking and sailing in traditional Norwegian wooden boats. The aim is to uncover the cultures in the said activities and through comparison gain a more thorough understanding of similarities and differences.

The theoretical framework consists of perspectives on understanding society either in a postmodern or a radical moderne perspective. The notion of postmodernity expressed by Jean-Francois Lyotard is explored in opposition to the works of Anthony Giddens, and although no conclusion is made this study contends that both views on science and society are of value in understanding the moderne world. Also drawing on the works of Pierre Bourdieu and especially his concepts on Habitus and Field, as this study applies these perspectives to analyse and describe the agents of the named activities. And in connection with these descriptions, to display the cultural and economic capital in play.

The emperical data consist of 10 semistructured interviews conducted in the city of Tromsø spring 2005. The number of informants was 5 seakayakers and 5 sailors, 4 female and 6 male. The emperical data is contextualized by referring to background studies of the historical development of seakayaking in Norway and the National Coastal Federation.

The findings are that the concept of open or closed culture is of importance when newcomers are to be assimilated into the inviroment. The openness in both cultures is based on the notion of activity and outdoor life. The closed-ness arises in the process of becoming a subcultural member, there are many codes of practical, habitual behaviour that has to be learned and appreciated. The existence of a tight hierarchy onboard a sailing ship is also a very dominant factor for the social structure of the sailing group. In the padling group, although you are by yourself in the boat there is a strong sense of community.

The conclusion is that the cultural heritage of the Coastal Federation plays a big part in conserving the culture within, making it less open to newcomers. The seakayakers are per say more open to accommodate for many types of cultural expressions

Keywords: Seakayaking, Traditional Sailing, Culture, Enviroment, Dimensions of meaning

Forord

Jeg har av ulike grunner utsatt denne oppgave så lenge at jeg er svært glad for at jeg nå skriver et forord. Prosessen med å skrive denne oppgave har på ingen måte vært enkel, men har likevel ført meg videre, lært meg noe mer om meg selv. Jeg er ytterst takknemlig for all den hjelp jeg har fått i alle faser av oppgaven, fra venner som har kommet med råd og vink og tatt seg tid til å interessere seg. Jeg håper at oppgaven kan være til nytte, selv om den er et førstegangs forsøk på vitenskapelig arbeid.

Jeg er også svært takknemlig for at min veileder på NIH, Kirsti Gurholt som på tross av min ganske dystre progressjon, ikke har gitt meg opp.

Til slutt vil jeg bare takke

Nina for alle positive karma tanker(trengte dem).

Innholdsfortegnelse

Innledning	6
Friluftsliv på kysten.....	6
Havpadling og seiling.....	7
Personlig bakgrunn for tema	8
Forskning på området.....	9
<i>Etnografisk forskning på kyst- og båtkultur</i>	<i>9</i>
<i>Kajakk"forskning"</i>	<i>10</i>
<i>Master og bacheloroppgaver.....</i>	<i>10</i>
Teoretiske perspektiver	10
Postmodernisme.....	11
Den radikale Modernitet.....	12
Bourdieu sitt vitenskapsteoretiske opphav.....	15
<i>Habitus</i>	<i>16</i>
<i>Felt.....</i>	<i>17</i>
<i>Noen tanker angående bruk av Bourdieu i denne oppgave.....</i>	<i>18</i>
Perspektiv på friluftslivsbegrepet.....	18
Friluftsliv.....	18
Strømninger innen Norsk friluftsliv.....	18
Friluftsliv fra et normativt felt og frem mot kontekstuel, konstruert begrep.....	19
Friluftslivs forskningen.....	20
Friluftslivsbegrepet i denne oppgave	21
Forbundet Kysten og Norges Padle Forbund	22
Forbundet Kysten og kystkulturbegrepet	22
<i>Utviklingen av organisasjonen og kulturbegrepet.....</i>	<i>23</i>
Padling i Norge og havkajakpadling i Tromsø	24
Presentasjon av problemstilling	27
Avgrensninger	28
Metode.....	29
Metodevalg.....	29
Kvalitativ metode	29

Intervju	29
<i>Fenomenologi</i>	30
<i>Hermeneutikk</i>	30
<i>Postmodernisme</i>	31
<i>Pragmatisme</i>	31
Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet i kvalitativ forskning	31
Den praktiske oppbygging av oppgaven	33
Tematisering og design	33
Intervjuguiden	33
NSD og datalagringsdirektivet	34
Utvelgelse av objektene og intervjusituasjonen	34
Transkriberingen	35
Min analysemodell	36
Kritisk blikk på egen metode - Forskerhåndverkeren Fink	36
Reliabiliteten og validiteten i oppgaven	37
Generaliserbarheten av funnene	38
Data presentasjon og drøfting	38
Seilerne	39
<i>"Bli med" – et sjansespill</i>	40
<i>Mønsteraktivitet – Ekstremaktivitet</i>	41
<i>Seilkulturen versus kystkulturen</i>	42
<i>Generasjons forskjeller i forhold til kulturelle verdier</i>	44
<i>Åpen eller lukket kultur</i>	45
<i>Tromsø som rekrutteringsbase</i>	46
<i>Opplæring og seleksjon</i>	47
<i>Hierarkier</i>	48
<i>Fellesskapet versus enkeltprestasjoner</i>	49
<i>Boklærdom – praktisk lærdom</i>	51
<i>Ansvar – båtstørrelse og modningsprosesser</i>	51
<i>Slitasje og begrensninger</i>	52
<i>Identitetsforståelse blant seilerne</i>	53
<i>Tap av tid og sted fornemmelsen på turen</i>	54
<i>Storslagen natur og trangen til eksklusivitet</i>	55
<i>Jernseil eller årer</i>	55
<i>Båtens materielle og immaterielle kultur</i>	56

<i>Hva sier seilerne om padling</i>	57
Padlerne	60
<i>Padling som en bragd og padling som en tur på fjorden</i>	61
<i>Fra pionerpadling til begynneropplæring</i>	63
<i>Mestringsperspektivet og gruppedynamikken</i>	64
<i>Det sosiale i individualistene og turpadlinga</i>	66
<i>Gruppe strukturer og padlemønstre</i>	68
<i>Padling som en date</i>	70
<i>Whiskeydriking og bålfyring</i>	72
<i>Nord og Sør – Norges padleforbund og byråkratiseringen</i>	73
<i>Bylivet kontra turlivet - avvekslingen</i>	76
<i>Aktivitetsmønstre – sommer/vinter - middager ved naustet og så padling</i>	76
<i>Utstyr og aktivitet – markører av identitet</i>	77
<i>THPK og Trulle</i>	80
<i>Hva sier padlerne om seiling</i>	81
Konklusjoner	82
Åpne eller lukkede kulturer.....	82
<i>Tromsø Hav Padleklubb</i>	82
<i>Arctandria</i>	83
<i>Felles hav – forskjellig kulturforståelse</i>	84
Meningsdimensjoner i aktivitetene – likheter og forskjeller	84
<i>Bølgesurfing eller actionseiling</i>	84
<i>Opplæring</i>	85
<i>Har habitus noe å si?</i>	85
<i>Det individuelle og det kollektive</i>	86
Seiling og padling som kjønnsarenaer	86
<i>Datingarena</i>	86
<i>Kjønn og kompetanse</i>	87
Referanser	88
Vedlegg	91
Intervjuguiden	91
Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste sin godkjenning av prosjektet	98

Innledning

Friluftsliv på kysten

Friluftslivet på kysten har vært sterkt underrepresentert i forskeres beskrivelser og analyser av norsk friluftsliv. Andre natur-/kulturtyper og friluftslivsformer har vært mer fremhevet. Mest sannsynlig har dette sammenheng med det historiske nasjonsbyggingsarbeidet, hovedsakelig utformet av samfunnseliten i løpet av det 19. århundre og begynnelsen av det 20. århundre. Tanken var å finne frem til noe som kunne definere det å være norsk, og som samtidig skulle markere en forskjell til det kontinentale. Tidsepoken faller sammen med den romantiske og naturromantiske strømningen i Europa, og det var særlig høyfjellet utlendingene ville se når de kom til Norge. Derfor ble det fjellbonden og ikke kystfiskeren som stod frem som det nasjonale ikonet, men også polarforskeren Fridtjof Nansen i en slags forlengelse av skihelten Sondre Norheim (Berge 2004).

Fokuset på kysten og kystfriluftslivet stod heller ikke sterkt på slutten av sekstitallet, sammenlignet med aktiviteter som fjellvandring og skiløp som ble oppfattet å være spesielt nasjonale. Dette har endret seg i takt med økt aktivitet og fremvekst av frivillige organisasjoner med kystfokus, og ikke minst et økt press på kystarealer. Det offentlige har gjennom stortingsmelding nr 39; "Friluftsliv- Ein veg til høgare livskvalitet" (2000-2001), uttrykt sin forståelse av og sitt ønske om å prege og tilrettelegge for friluftslivet på kysten. Samtidig er det også et økt behov om kunnskap innen friluftslivsformer som ikke tidligere har vært synlige eller har blitt forsket på. Stortingsmeldingen er et sammensatt dokument og den belyser flere forhold som jeg finner interessant sett i forhold til friluftsliv på kysten og min egen masteroppgave. For det første blir soling og bading beskrevet som de viktigste friluftslivsaktiviteter etter turgåing, samtidig blir soling og bading koplet til strandfriluftsliv (avsnitt 5.6). For det andre blir endringene innen ferdselsmønsteret på sjøen, med især økende bruk av motoriserte båter på strekningen svenskegrensen til Hordaland, påpekt som et mulig problem i fremtiden. I forlengelse av dette ønsker man fra offentlig sektor å tilrettelegge og stimulere den ikke-motoriserte ferdselen. For det tredje blir det anerkjent at kysten er

en krevende naturtype og at opplæring, handlingskompetanse, erfaring og kunnskap er viktige elementer i trygg ferdsel (avsnitt 5.6 og 9.1.1). For det fjerde vies det mye plass i stortingsmeldingen til en av hovedutfordringene for kystfriluftslivet, nettopp det presset som ligger på arealene i strandsonen og retten til fri ferdsel (avsnitt 6 og 7).

Havpadling og seiling

Grunnen til at jeg velger ut nettopp havpadling og seiling med bruksbåter er at fenomenene på noen punkter har veldig like karaktertrekk, samtidig som de på andre punkter skiller seg veldig fra hverandre. Begge aktivitetene har kvaliteter som tilfredsstillende et naturvennlig, ikke motorisert og kroppslig aktivt friluftsliv. Det skal dog nevnes at større åpne båter ofte er utstyrt med motor. De ligger derfor godt innenfor den definisjon av friluftsliv som fremheves som ønskelig i St. meld. Nr. 39. Utover dette har begge aktiviteter kulturelle røtter i norsk friluftslivstradisjon. Både seiling og bruk av kajaker er fremtredende i norsk polarhistorie; fra Nansens skildringer av kajakkbruken på Grønland og på hans nordpolsekspedisjon med "Fram", til Amundsens åpning av nordvestpassasjen i "Gjøa". Andre sammenhenger hvor tradisjonelle bruksbåter opptrer er når man begynner å seile regatta og til dels seile på tur. Bruksbåtene var basert på næring, enten fiske eller frakt, og den endrede bruksmåten var dermed en omfortolkning av båtene. Men utviklingen førte til byggingen av rene konkurranse og turbåter, som etter hvert fjernet seg mye fra bruksbåtenes form og funksjon. Dimensjonene på en del av disse båter krevde lønnet mannskap.

Kajakken ble introdusert i mellomkrigstiden i Norge med påvirkning fra den oppblomstrede kontinentale kajakk og kanotradisjon, spesielt den engelske og svenske. På 30-tallet var ikke skillet mellom idrett og friluftsliv like klart som det er i dag, man brukte de samme kajaker til konkurranse som til tur. Etter krigen avtok padleaktiviteten noe, men vendte sterkt tilbake på slutten av 50-tallet. Den delen av padlingen, altså i havkajakker, som jeg fokuserer på i min oppgave ble introdusert i Norge omtrent samtidig som Forbundet Kysten ble dannet, rundt 1980. Dermed har havkajakken omtrent like lang fartstid i Norge som den moderne seilingen med tradisjonsbåter.

Som kontraster til hverandre kan man si at i sin fysiske form og anvendelse, er kajakk og tradisjonsbåter veldig forskjellige. Havpadling fremstår i Norge som en av de nyere friluftslivsaktiviteter med et bredt nedslagsfelt med mange aktører, hvor fokus kanskje er mer på egen opplevelse og med et internasjonalt turismeaspekt. Motsatt blir

seiling i bruksbåter sett på som en av de ”opprinnelige” friluftslivsfenomener, basert på tradisjoner som kan føres tusen år tilbake og med et snev kulturromantikk. Det kan derfor godt hende at aktivitetene representerer ulike tider og mentaliteter innen norsk friluftsliv. Alle disse elementene er med til å gjøre feltet interessant og verdt å undersøke. Det er også rom for å utvikle faglig perspektiv og kunnskap om et aktivitetsområde i vekst, nemlig bruken av kysten.

Personlig bakgrunn for tema

Det var gjennom friluftslivsstudiet på Høgskolen i Telemark at jeg fikk interessen for tradisjonsbåter, og der skaffet jeg meg også diverse gamle båtvrak, hvorav noen fremdeles flyter. Jeg brukte båtene i undervisningssammenheng og i andre typer oppdrag. Dermed gikk jeg gradene via restaurering, vedlikehold, seiling og bruk i pedagogiske sammenhenger. Slik lærte jeg hva det vil si å eie og å bruke tradisjonsbåter. Med hensyn til padlingen så startet jeg med et elvepadlekurs i New Zealand og gikk derfra over flattvannspadling i Danmark, til å padle havkajakk i Norge.

Temaet for oppgaven ble til over en periode høsten 2004 hvor jeg samtidig med mastergradsstudiene, drev med litt forskjellige ting. Jeg hadde besluttet meg for å skrive om et tema relatert til kysten og tenkte først, etter samtaler med etnolog og båtforsker Terje Planke (UIO og nå Norsk Maritimt Museum), på beskrivelser av kystleden og bruk av småbåt. Det temaet vendte jeg med historiker Mariann Mathiesen (Gratangen fartøyvernssenter og nå Polarmuseet), og i samtaler med henne kom det frem at i tradisjonsbåtmiljøet i Tromsø fantes det en del småbåt-storbåt problematikk, i tillegg til at det også var regionale nord-syd forskjeller i båtbruk. I september deltok jeg på et råseilsseminar på Fosen Folkehøgskole. Råseilsseminar er et slags populærvitenskapelig dugnadsprosjekt hvor forskjellige miljøer presenterer sine lokale båttyper, og samtidig har noe de gjerne vil ha undersøkt. Dette kan være for eksempel jekteseilas eller bruk av asymmetrisk råseil på nordvestlandet. Jeg diskuterte da videre med Terje Planke på alternative temaer, og endte opp med et ønske om å gjøre en komparativ studie av kajakk og småbåt.

Parallelt med min aktivitet innen tradisjonsbåtmiljøet tok jeg opp kontakten med en studie kamerat fra friluftslivsstudiet på HiT, Anders Thygesen som underviser i bygging av grønlandske seilduuskajakker. Han var i tillegg hovedinstruktør på veilederkursene i

havkajakkpadling som Norges Padle Forbund holdt 2004-2005. Jeg deltok på et byggekurs med Anders vinteren 2005, og deltok også på veilederkursene (3 samlinger i Bergensområdet). Jeg diskuterte oppgaven sammen med Anders, de andre deltakere og instruktørene, og fikk på den måte en fornemmelse for grupperinger og subkulturer innen havkajakkpadlingen i Norge.

I tillegg til min nysgjerrighet innen begge fenomener så har jeg også, med bakgrunn i min veilederpraksis, tenkt på de pedagogiske vinklinger på en slik oppgave. Hvis man kan forstå og reflektere over motivasjoner og handlingsmønstre, kan man i større grad planlegge og komponere undervisning og kurs på en mye mer effektiv og inspirerende måte. Og dette moment kunne være interessant ikke bare for veilederen i enkeltsammenhenger, men kanskje især for padleklubber og kystlag. På den måte står de kanskje bedre rustet når de skal planlegge aktiviteter.

Forskning på området

I det følgende skal jeg gå nærmere inn på hva som finnes av forskning innen feltet, noe som forhåpentligvis vil gjøre det lettere å plassere denne oppgave i forhold til forskningen. Hensikten med gjennomgangen av tilgjengelig forskning er et ledd i kvalitetssikringen av oppgaven. Jeg velger å beskrive forskningen i forhold til emne og innhold, frem for å nevne titler og forfattere. Det er et valg basert på de praktiske omstendigheter rundt min egen oppgave.

Etnografisk forskning på kyst- og båtkultur

I tråd med innledningen så vet vi at kystfriluftslivet har vært en oversett dimensjon i det ”rotekte” norske friluftslivet. Men på 1970-tallet og i sakte fart fremover, starter endringsprosesser på bakgrunn av endringer ellers i samfunnet som fører frem til dannelsen av Forbundet Kysten. Dette skal vi se mer på senere, men konsekvensen er at andre begynner å interessere seg for hva som egentlig foregår på kysten. Med andre mener jeg at utover de relativt få personer som engasjerer seg for å redde båter, ferdigheter og kultur, så blir flere interessert i feltet. Det gjelder både fagpersoner som etnologer, historikere og arkeologer, og det gjelder privatpersoner som engasjerer seg lokalt. Utover den faglige og private interessen så oppstår der også en offentlig interesse fra forskjellige departementer.

Forskningen som utføres i denne perioden kan for tradisjonsbåtseilernes vedkommende, sies å være en historiske og etnografisk beskrivelse av båtene og byggemetodene, brukskulturen og andre kulturfenomener på kysten. Det er mitt inntrykk at især de nordnorske båttyper og kulturen rundt er populære emner i starten av perioden, enten som selvstendige emner eller som delemner i andre typer av studier. Men at omfanget og bredden av forskningen og beskrivelsene har utviklet seg veldig frem til nå.

Kajakk"forskning"

I forhold til forskning på emnet kajakk så er det i hovedsak to retninger: etnologiske beskrivelser av eskimokajakker og instruksjonsbøker i havkajakkpadling med korte historiske kapitler. Instruksjonsbøkene er hovedsakelig på engelsk, men både svenske og norske titler finnes. Utover dette er det etter hvert en del bøker med reiseberetninger og turbeskrivelser hvorav mye er på norsk.

Master og bacheloroppgaver

Der er skrevet en del oppgaver på bachelornivå om seiling i tradisjonsbåter og om eskimokajakker. Men på hovedfags eller masternivå vet jeg bare om oppgaver som omhandler nordlandsbåter. Britt Kramvig sin hovedfagsoppgave; Historien om fembøring Grytir og moderniseringsprosesser i dagens Nord-Norge (1993) og Mariann Mathiesen sin hovedfagsoppgave; Med nordlandsbåten mellom praksis og symbol (2003). Der er meg bekjent ikke skrevet noe tilsvarende om havkajakkpadling, dog er der minst en doktorgrad på gang.

Teoretiske perspektiver

Mitt arbeid bygger på flere teoretiske perspektiver. Først og fremst har jeg valgt å bruke teorier som belyser samfunnsutviklingen i det moderne samfunnet. Dette for å få grep om utviklingstendenser, endringsprosesser og samfunnsmessige menings- og betydningssystemer, som kan kaste lys både over de to handlingsformer, altså seiling i bruksbåter og havpadling hver for seg og i kontrast til hverandre. Her har jeg benyttet meg av Bourdieus teorier for å kaste lys over kulturelle dimensjoner i arbeidet.

Postmodernisme

Postmodernisme er et begrep som finner sin utbredelse innen litteraturkritikken og senere arkitekturkritikken på 60-og 70-tallet i USA. Innen vitenskapelige kretser er det særlig filosofen Jean-Francois Lyotard som bruker begrepet postmodernisme, først i en rapport om høyt-utviklede samfunnsindustrielle karakter (La condition postmoderne, 1979), og siden i boken: Viten og det postmoderne samfunn (1979-82). Begrepet blir utgangspunkt for debatter i flere retninger, hvorav en retning blir en normativ debatt om fornuft og opplysning. En annen retning dreier seg om: ”videnskabens karakter og rolle, hvor den postmoderne videnskap vil opgive den moderne videnskabs umulige bestræbelse på altomfattende, værdineutrale og objektivistiske teorier”. Det er kanskje særlig i den sammenheng at postmodernisme finner sin definisjon, som alternative forestillinger om forandringer i sosiale vilkår og tendenser i tiden etter det moderne. Det moderne kan i denne sammenheng løselig defineres som tiden etter opplysningen, eller encyclopedismen og industrialiseringen på 1700 tallet. Mantraet for det moderne er troen på det nye og fremtiden. Moderne fenomener er urbanisering, parlamentarisme, turisme, kjønnsproblematisering, billedmedier og samfunnsutvikling basert på rasjonalisme. Noen entydig postmoderne teori finnes ikke fordi begrepet skal ses i sammenheng med den del av moderniteten den er i opposisjon til. Likevel finnes det noen nøkkelbegreper.

De store fortellinger eller metafortellinger er et postmoderne begrep som sikter til moderne ”myter” om hvordan samfunnet fungerer. ”Myten” eller ideologien legitimerer utviklingen innen samfunnet, vitenskapen og teknologien og setter den inn i en bevegelse mot den gode, frigjørende fremtid. Eksempler på slike metafortellinger er: markedsliberalisme, kommunisme og rasjonalisme. Men problemet er at fortellingene ikke overlever tidens tann, de mister sin gyldighet. For eksempel når finanskrisen banker på døren, går staten inn og intervensjoner for å dempe krisen, og kommunismen sin storhetstid kan vel også sies å være forbi. Det postmoderne blikk på slike moderne fortellinger består av utbredt tvil, og selv om blikket ikke antyder samfunnets oppløsning, peker det mot en økende kompleksitet i samfunnet (Lyotard, 1986. i Pedersen, 1996).

Et annet nøkkelbegrep i forhold til postmodernisme er pluralisme. Det har særlig stor betydning innen kunst og kultur, hvor det opphever motsetninger mellom fin- og massekultur. Samtidig er den postmoderne kultur antiautoritær, ekstremt bevegelig, grenseoverskridende og antihierarkisk (Lash&Urry 1987. i Pedersen 1996). Den

postmoderne kultur har heller ikke et formål utover seg selv. Den preges ikke av kulturelle konstruksjonsprosjekter, som for eksempel den moderne nasjonalisme i nasjonalstatens etableringsfase (Baumant 1992. i Pedersen 1996).

Den moderne identitet dannes på bakgrunn av et sett med roller og normer som er relativt stabile, sånn som jobb, nasjonalitet og kjønn. Den postmoderne identitet er mer ustadig fordi den dannes på mer lette (symbolske, flyktige) livsstilsvalg og forbruk av symbolske goder som statusgivende merkevarer, viten osv. (Kellner 1992;1995. i Pedersen 1996). Det moderne samfunn undergraver identiteter som knytter seg til bestemte sosiale kontekster som for eksempel arbeide. Derfor er det nå for lett å velge identitet, samtidig som det er umulig å beholde den (Bauman 1994. i Pedersen 1996).

”Postmoderne identitetsdannelse drejer sig om en fortløbende ”selv-konstitution”, hvor man samtidig med, at man opbygger og udvikler en side af tilværelsen eller personligheden, taber nogle andre” (Pedersen 1996:450).

Kritikken mot postmodernismen har blant annet vært at den i en del fortolkninger fører til en verdirelativisme og overfokus på medieverdets rolle, på bekostning av det sosiale livs mange virkelighets- og erfaringslag.

Den radikale Modernitet

Som en motsats til begrepet postmodernisme hevder Anthony Giddens i sin bok om Modernitetens konsekvenser (referer direkte til Giddens og hans publikasjon 1994) at vi beveger oss inn i en tid, ikke postmoderne, men der konsekvensene av moderniteten blir mer radikale og universelle. Han mener videre at man for å forstå sammenhengen mellom de fenomener postmodernismen slik den er presentert ovenfor, at man er nødt til å undersøke selve moderniteten, noe samfunnsvitenskapene hittil har hatt vanskeligheter med. I sin diskusjon av moderniteten bruker Giddens begreper og teorier fra tidligere samfunnsforskere, fører dem videre og omformer dem i sin forståelse av fenomenet. Men han hevder samtidig at en moderne sosiologi ikke utelukkende kan basere seg på teorier fra Marx, Durkheim og Weber (Kaspersen. 1996).

Slik jeg forstår Giddens er det 3 hovedelementer i den teoretiske forståelsen av moderniteten: adskillelse i tid og rom – utleiringsmekanismer – refleksiv strukturering og

restrukturering. I overgangen fra et tradisjonelt til et moderne samfunn, er det spesielt evnen til å omforme tidsregningen fra en stedlig-syklisk tid, til en standardisert lineær tid som er med til å adskille tid og rom. Utviklingen av mekaniske klokker for hvermann, inndeling i nasjonale og regionale tidssoner, samt innføringen av globale kalendere, er elementer i denne adskillelse. Begrepet rom, som i denne sammenheng kan forstås som et sosialt handlingsrom, kan med tidens utstrekking adskilles fra sin stedlige, lokale kontekst og føre til at samhandlingen i økende grad kan skje, og skjer med personer som er fjernt fra hverandre.

Adskillelse i tid og rom er fundamentet for fenomenet utleiring, og gir en annen vinkling på differensieringen og den funksjonelle spesialisering som foregår i overgangen fra en tradisjonell til en moderne verden. Utleiring betyr: "... at sosiale relationer "løftes ud" av lokale interaksjonskontekster og restruktureres på tværs av uavgrænsede tid-rom-avstande" (Giddens 1994. s. 26). Giddens viser videre til 2 utleiringsmekanismer som sterkt påvirker moderne sosiale institusjoner; symbolske tegn og ekspertsystemer. Symbolske tegn kan her forstås som et vekslbart medie mellom individer eller grupper, som ikke tar hensyn til gruppens eller individets karakteristika. Som eksempel nevnes penger, og her tolker jeg det slik at han mer tenker på nettbanker enn på gulldukater. Det som karakteriserer de symbolske tegn i det moderne samfunn er deres abstrakte "natur" og den økende mengden. Ekspertsystemer på sin side er gitt i det paradoks at i takt med samfunnets og teknologiens stadige utvikling og økende kompleksitet, vet det enkelte individ mindre. Individet blir i større grad avhengig av eksperter, som for eksempel leger, piloter, arkitekter, bilmekanikere, rørleggere etc. Ekspertsystemer baserer seg på tillit og tiltro til det overordnede system eller samfunn. Tillit inkorporerer risikoberegning i sin forventning om utfall, mens tiltro tar for gitt at utfallet er stabilt.

Modernitetens refleksivitet er på sett og vis en utvikling av refleksiviteten som gjør seg gjeldende i det tradisjonelle samfunn:

"I traditionelle kulturer ærer man fortiden, og symboler værdsættes, fordi de rummer og bevarer generasjoners erfaring. Tradition er en måte, hvorpå man integrerer den refleksive handlingsregulering med samfunnets tid-rom-organisering." (Giddens 1994. s. 38)

I det moderne samfunn mister tradisjonen sin legitimeringskraft i forhold til refleksiv handlingsregulering hvis den ikke har sitt opphav i viten, som i sin tur ikke kan baseres på

tradisjoner. Likevel finnes det på grunn av vanens makt, fortsatt en del tradisjonelt betingete praksiser i det moderne samfunn. Kjernen i modernitetens refleksivitet er derfor:

”... ,at sociale praksiser konstant undersøges og omformes i lyset af indstrømmende information om de samme praksiser, og at deres karakter således ændres grundlæggende... Alle former for socialt liv er delvis konstitueret af aktørenes viden om dem.” (Giddens 1994. s. 39).

Dermed antar refleksiviteten en altomfattende karakter, hvor der reflekteres over refleksjonen. Manifesteringen av denne altomfattende karakter er at selve basisen for det moderne - rasjonalitet og vitenskap, også er underlagt refleksiviteten og dermed verken er ”sikkert” eller evig. For å bruke en annen forfatter sine ord om modernisme:

”All that is solid melts into air” (Berman 1982)

Den ovenstående vinklingen på refleksivitet gjør Giddens i stand til å overvinne barrieren mellom aktør og struktur, en problemstilling som har bidratt til å dele sosiologiske teoretikere inn i 2 grupper; de med et system/struktur perspektiv og de med et aktør/handlingsperspektiv. Det kan illustreres med figuren nedenfor, hvor vi ser på en persons handling (agency) i en sosial praksis som produseres og reproduseres på tvers av tid og rom. Utgangspunktet er at agenten er kyndig og dermed handler i takt med sin viten på det praktiske bevissthetsnivået. På dette nivået er handlingen mer eller mindre autonom og formuleres ikke eksplisitt. Agenten kan imidlertid på det diskursive bevissthetsnivået både formulere og reflektere over egen handling og på den måten endre eget handlingsmønster. Agenten har imidlertid ikke umiddelbar adgang til sine ubevisste motiver, som likevel er med til å påvirke handlingene på det bevisste nivået (Kaspersen, 1996).

Nå har jeg presentert 2 teoretiske perspektiver, postmodernisme og den radikale modernisme. Hver for seg og sett i sammenheng gir de et bilde på den limbodansen det er å bevege seg i det moderne samfunn. De understreker kompleksiteten og vanskeligheten i det å forme og bevare en identitet, i et samfunn som tilsynelatende er uten fast fundamentering. For å undersøke nærmere hvilke fenomener som påvirker

enkeltmennesket i de eksistensielle valg som tas i alle faser av en refleksiv identitetsprosess, så velger jeg å trekke inn deler av teorikomplekset til Pierre Bourdieu.

Bourdieu sitt vitenskapsteoretiske opphav

Bourdieu har gjennom sin forskning og ved å veve sitt eget teoretiske teppe, bidratt med innsiktsfulle betraktninger om komplekse forhold i samfunnslivet. Hans teoretiske opphav er stort, og han influeres av vidt forskjellige grener som strukturalisme og fenomenologi, men han låner især fra Marx, Weber og Durkheim (Callewaert 1996). Som Marx fremholder Bourdieu at teorier ikke skal begrenses til diskursen alene, men skal ta sikte på å avsløre maktstrukturer. Han anerkjenner også den fremtredende karakter klassekonflikter og materielle interesser har i forståelsen av sosiale forskjeller. Men Bourdieu legger til at der finnes andre former for makt i det sosiale liv, enn den som er basert på økonomisk kapital, for eksempel kulturell kapital og symbolsk kapital. Samtidig likestilles betydningen av kulturell og økonomisk kapital. For Bourdieu er sosial klasse ikke en reell gruppe definert av sin sosiale mobilitetskamp, men mer en gruppe av sosiale agenter som deler samme sosiale betingelser, interesser, erfaringer og som definerer seg selv i forhold til andre grupper. Her trekker Bourdieu veksler på Weber sine begreper vedrørende stand og standsforskjeller, hvorav begrepet habitus kan utledes (Østerberg 1997. s. 125). Men også Webers politisk-økonomiske materialistiske analyse av religionen, som samtidig anerkjenner symbolske dimensjoner, inspirerer ham. Og Bourdieu hevder, som Weber at utøvelsen av makt krever legitimering. At symbolsk kapital er en form for makt basert på et legitimert krav om anerkjennelse, aktelse og lydighet. Likeledes at all handling kan ses i lyset av en iboende "interesse" for å maksimere materiell eller symbolsk kapital. Fra Durkheim henter Bourdieu sin oppfattelse at vitenskapen må distansere seg fra "common sense", forklaringer av hverdagslivet og forsøke å oppnå en objektiviserende tilnærming til forskningen, noe som demonstreres gjennom Durkheims egne, kvantitative studier av selvmord som et samfunnsfenomen og ikke et individuelt karaktertrekk. Likevel avviker Bourdieu fra streng objektivisme, gjennom å innføre et subjektivistisk perspektiv i sin sosiale teori. Bourdieu bygger også på Durkheims hypoteser om den sosiale realitet som bakgrunn for "skjemaer" angående tanker, oppfattelser og handlinger, samt korrespondansen mellom symbolsk status/klasse og sosial stratifisering (Laberge&Kay 2002).

Hensikten med å veve så bredt et lerret er å bygge et teorikompleks som omfatter både objektivistiske og subjektivistiske perspektiver, og dermed omgår de normalt antagonistiske karaktertrekk i sosiologiske forskningstradisjoner, som aktør/struktur, Determinisme/eksistensialisme etc.. Det ligner i øvrig på Giddens sitt mål med strukturasjonsteorien, blot gjør Bourdieu det med litt andre begreper nemlig; Habitus og Felt.

Habitus

For å forstå begrepene nærmere kan vi ta utgangspunkt i et av hans hovedverker, Distinksjonen (Distinction.1984), hvor han ganske detaljert beskriver det franske samfunn. Med sitt antropologiske utgangspunkt er Bourdieu interessert i hvordan kulturelle praksiser manifesterer seg og er med til å differensiere samfunnet. Basert på intervjuer og et stort statistisk datamateriale differensierer han ved å plassere grupperinger av kulturell praksis (space of lifestyles), i et relasjonelt romlig (sosial space) forhold til hverandre. Han søker ikke etter mønstre, men etter opposisjoner og dermed distanser mellom grupperinger. Videre sier han at det især er økonomisk-kulturell kapital og deres innbyrdes sammensetning, som er med til å differensiere i det moderne samfunn. Samlet i en grafisk form blir de enkelte grupperingene plassert i sosiale posisjoner i forhold til sammensetningen av økonomisk/kulturell kapital og den samlede kapital volume (Mengden av kapital).

I sin analyse og forståelse av den kulturelle praksis leter Bourdieu etter det han kaller smak (taste) og bedømminger av smak (judgement of taste). Forskjeller i smak og bedømmingen av egen og andres smak er i seg selv en klassifiserende handling. Dermed kan forbruk og praksis, uttrykt som forskjellig smak, identifisere og symbolisere sosiale grupper (Laberge&Kay 2002). Og det som både genererer og ”vurderer” individets preferanser og smak er habitus:

The habitus is both the generative principle of objectively classifiable judgements and the system of classification (principium divisionis) of these practices. It is in the relationship between the two capacities which define the habitus, the capacity to produce classifiable practices and works, and the capacity to differentiate and appreciate these practices and products (taste), that the represented social world, i.e., the space of life-styles, is constituted. (Bourdieu, P 1984. s.170)

På den måte kan habitus forstås som individets kroppsliggjorte, sosialiserte og sosialiserende praktiske sans. En ”opplæring” i og et uttrykk av smaker og preferanser, avhengig av de sosiale forhold den springer ut av. Habitus definerer og konstruerer individets identitet og tilhørigheten til sosiale grupper.

”Habitus er ikke bare strukturerende struktur, ... men også strukturert struktur: ...”
(Bourdieu, P 1984. s.170. Min oversettelse)

Felt

Begrepet felt er den andre komponenten i Bourdieu sin analyse av strukturer i samfunnet. Det er ikke beskrevet i samme detalj som begrepet habitus og er mer å regne som et arbeidsredskap. Et felt er i hovedsak:

...arenas of production, circulation, and appropriation of goods, services, knowledge, or status centered on a particular issue (e.g., literature, art, educational system, sport), *and* the network (or configuration) of historical relations of power between positions held by individuals, social groups or institutions.”
(Bourdieu&Wacquant, 1992: 97. i Laberge&Kay 2002)

Videre er et felt i likhet med begrepet habitus et relasjonelt begrep; det tar sikte på å ”avsløre” relasjoner (allianser eller opposisjoner) mellom de sosiale agenter som okkuperer forskjellige posisjoner i et strukturert nettverk. Et annet viktig karaktertrekk ved begrepet felt er at det for agentene er noe på spill, noe å kjempe for, en belønning i form av en økning i kapital eller en gunstigere posisjon i et hierarki:

”A field is also simultaneously a space of competition for resources (economic capital) and rewards (symbolic capital) and of struggle for dominant positions.”
(Laberge&Kay 2002. s. 254)

Om et felt kan forstås som et relativt autonomt område, så kan hierarkisk forskjellige felt overlappe hverandre og påvirke dynamikken innen et felt. Samtidig kan det innen et felt eksistere sub-felter som har en egen dynamikk, logikk, ”belønninger” og spilleregler.

Noen tanker angående bruk av Bourdieu i denne oppgave

For det første er selve teorikomplekset veldig omfattende og begrepene er destillert utav lange sosiologiske tradisjoner, ladet med mening. Å presentere et fragmentarisk utsnitt, slik jeg har gjort, øker mulighetene for feiltolkninger og feil bruk av teorien.

Identifiseringen av habitus innen et felt er ikke en lett oppgave og når jeg leser Bourdieu og forskere som bruker Bourdieu, slår det meg at datamaterialet er svært omfattende både i mengde og bredde. For eksempel er L.J.D. Wacquant sin studie (1992) av boksing i Chicago basert på en 3årig etnografisk og deltakende observasjons studie. 3 år med datainnsamling!, det er mye det. Relevansen er selvsagt at jeg skal ha i mente, å ikke påberope meg mer vitenskapelig kredibilitet enn det som er mulig i denne oppgaven.

Perspektiv på friluftslivsbegrepet

Friluftsliv

Friluftslivsbegrepet er et sentralt omdreiningspunkt i denne oppgaven, både fordi aktivitetene som undersøkes er friluftsliv i praksis og fordi oppgaven hører inn under den relativt ferske forskningstradisjonen i friluftsliv. Selve ordet friluftsliv har vært en del av det norske språk siden Henrik Ibsen brukte det i diktet: "På Viddene" i 1859, men det er særlig tidsperioden 1970-2010 som er interessant i forhold til denne oppgaven. På det praktiske planet er det for det første i denne periode at gjenoppdagelsen og revitaliseringen av seilingen med bruksbåter og kystkulturen skjer. Samtidig starter importen av moderne havkajakker og utviklingen av den moderne havkajakkpadlingen som friluftslivsaktivitet i Norge. Disse elementer vil bli beskrevet mer inngående senere i oppgaven. På det teoretisk samfunnsmessige planet endrer innholdet i begrepet friluftsliv seg mye i denne periode. Dette skal vi se nærmere på nå.

Strømninger innen Norsk friluftsliv

Uten å gå inn i en detaljert historisk utredning om friluftsliv fra 1859 og frem til 1970, (det er der skrevet en doktorgrad om; Tordsson. 2003) så er det verdt å nevne at der i dette tidsrom var mange strømninger eller bølger om man vil som påvirket samfunnet

(Eichberg&Jespersen. 1986). Disse strømninger fikk også betydning for innholdet i begrepet friluftsliv. I Norge er det i midten av 1800-tallet, især påvirkningen fra utenlandske turister kombinert med naturromantiske strømninger fra kontinentet som fører til at de bedrestilte byborgere og kondisjonerte søker seg ut i den ville, vakre norske natur. Og her legges kimen for et vandrings- og overskuddsfriluftsliv, som senere blir betegnet som det klassiske friluftsliv. I nasjonsbyggingsfasen rundt århundreskiftet blir det især skiløpingen og de polare ekspedisjoner som blir friluftslivets ultimate uttrykk. Under mellomkrigstiden omfavner også den bredere befolkning friluftsliv, og da får begrepet et helsemessig og rekreasjons innhold. Friluftsliv skulle danne en motvekt til fabrikkens og storbyens nedbrytende effekt på arbeideren, i tillegg til at man skapte sosiale relasjoner og opparbeidet seg en klasseforståelse. Etterkrigstiden er gjenoppbyggingens og fremskrittets tid. Det reflekteres i troen på teknologien og moderniteten som garantister for et bedre samfunn. Det neste store skille er 1970 og 80-tallets miljøkrise, den økende skepsisen til modernismen og en økologisk orientert samfunnskritikk. Revitaliseringen av friluftslivsbegrepet i denne perioden får dermed et sterkt preg av kravene om livsstilsendring og bærekraftig utvikling (Tordsson 2003).

Friluftsliv fra et normativt felt og frem mot kontekstuel, konstruert begrep

På det tidspunkt friluftsliv etableres som en studieretning innen høyere utdanning, er samfunnet preget av en miljøkrise og en økologisk orientert samfunnskritikk, som nevnt ovenfor. Dermed innleires disse elementer i begrepet friluftsliv, og diskusjoner angående innholdet i begrepet får et sterkt normativt og ideologisk preg. Et konfliktområde er hvorvidt det er ønskelig å kombinere friluftslivs og idrettsundervisning med hensyn til konkurranseidrettens ideologi. Et annet område er diskusjonene rundt hvilke måter å dyrke friluftsliv på som var kulturelt riktige i forhold til Norske tradisjoner. På bakgrunn av denne debatten ble det trukket skillelinjer mellom byfolkets overskuddsfriluftsliv og landsbygdas høstingsfriluftsliv. Og mellom tradisjonelt friluftsliv og mer prestasjonsorienterte måter å dyrke friluftsliv på (Pedersen 1999). Men også synet på naturen er gjenstand for debatt, hovedsakelig om naturens nytteverdi eller egenverdi. I dette spørsmål dreier det seg om hvorvidt friluftslivsutøvelsen og (for)bruken av natur blir et middel, for eksempel rekreasjon, bedre helse osv. Eller om utøvelsen av friluftsliv, ved å være et mål i seg selv, stimulerer til å verne om og bevare naturens iboende verdi. Orienteringen mot å forstå friluftsliv som et samfunnskonstruert fenomen, åpner opp for

nye perspektiver og retninger innen forskningen og det pedagogiske felt. Det gjør friluftslivsbegrepet mer tilgjengelig, men også mye mer relativt og kontekstavhengig (Bischoff&Odden).

Friluftslivs forskningen

På tross av at friluftsliv som forskningsfelt er relativt lite i volum, så er det på ingen måte tale om et samlet miljø med felles plattform. Ulik fagbakgrunn og teoritradisjon har sørget for at innfallvinklene og metodene er ganske forskjellige. Grovt sett kan man inndele forskningen etter metode og orientering, hvor en retning er den kvantitative og forvaltningsrettede forskning i regi av instituttsektoren, og den andre retningen er den kvalitative og kulturorienterte grunnforskningen utført i universitets og høyskolemiljøene. Utover dette kan man også inndele forskningstradisjonen i 2 tidsepoker, før og etter Stortingsmeldingen Om Friluftsliv (Miljøverndepartementet 1986-87). Hvor perioden før er preget av behovet for kunnskap om utbredelse og konsekvenser av naturinngrep, som i sin tur skulle danne utgangspunkt for den offentlig politikken. Denne positivistiske orienterte forskning og holdning til begrepet friluftsliv, ble utfordret av den mer normative, pedagogiske og kulturorienterte forskningen. Likevel er den samlede forskningen i denne perioden uten en klar tilhørighet eller klare fokusområder. Perioden etter kan karakteriseres i form av en økende produksjon innen forskningsfeltet, noe som delvis skyldes økte ressurser som følge av økt oppmerksomhet og økte økonomiske rammer etter meldingen. Skillelinjene mellom den kvantitative og den kvalitative forskningen finnes fremdeles, og på tross av at metodikken og det vitenskapsteoretiske grunnlaget blir stadig bedre, blir også den gjensidige kritikken mer nyansert og presis (Odden 2001). Med stortingsmelding nr 39. ble der gjort status over forskningen så langt og Miljøverndepartementet la nye føringer for hvilke områder og emner som trengte forskning. Emneområder som skulle prioriteres var:

- sammenhengen mellom friluftsliv og miljømedvit
- sammenhengen mellom friluftsliv og helse/livskvalitet
- sosialisering, nærmiljø og kvardagsfriluftsliv
- aktivitetsmønstra
- arealspørsmål, særleg metodeutvikling for å verdsetje areal

(Stortingsmelding nr. 39. Avsnitt 10.4.1)

Ut fra dette utvalg og i tråd med de øvrige retningslinjene i meldingen, kan man utlede at Miljøverndepartementet ønsker økt forskning innen begge retninger; både den forvaltningsrettede og grunnforskningen. Likeledes tilkjenner dette at man er avhengig av begge forskningstradisjoner for å kunne forstå friluftslivsfenomenet på en helhetlig måte.

Friluftslivsbegrepet i denne oppgave

Fordi denne oppgave hører klart inn under den kvalitative forskningstradisjonen, vil min definisjon av friluftslivsbegrepet baseres på de karaktertrekk som hører til dette felt. Det vil være helt naturlig at jeg tilkjenner hva jeg forstår ved selve friluftslivsbegrepet og feltet.

Friluftsliv, slik jeg ser, det har utviklet seg fra enkle forståelser av fenomenet, med sterk normativ og økofilosofisk orientering mot et enhetlig kulturelt uttrykk og frem mot dagens mer komplekse, pragmatiske og kontekstuelle utgave. I et offentlig perspektiv er stadig det enkle, miljøvennlige og helsefremmende friluftslivet målet og til dels bærebjelken i strukturen. Den økte kunnskapen har ført til et mer nyansert bilde av hva friluftsliv kan være og har lov til å være og hva man ønsker skal skje fremover. Tilveksten av nye aktiviteter og oppmykingen av den normative debatten, har gjort begrepet mer utflytende og upresist, men dette er å forvente i forhold til økningen i samfunnskompleksiteten ellers. Det har ikke forringet friluftslivsbegrepets positive ladning i språket eller den allmenne forståelsen. Grenseoppgangene mot idrett lar seg også vanskelig trekke helt konsekvent og skarpt. Det er især breddeidretten og mosjonsidretten som har mye til felles med friluftslivsaktiviteter av den nye generasjon, også utover at det er naturen som legger felles premisser og arena til. Fremfor konkurranseidrettens fokus på resultater er det bevegelsesgleden og personlig mestring som er drivkreftene bak (bredde)idrett, slik jeg ser det. Og disse karaktertrekkene finner vi igjen i friluftslivet, hvor bevegelsesgleden kan gjenfinnes i alt fra gleden over å bevege seg i kajakken eller båten, til det fysiske ved å være ute i naturen, enten i fart eller i ro. Personlig mestring kan brytes ned i like mange komponenter, hvor man gjennom å mestre naturen, eller de sosiale utfordringer, demonstrerer kunnskaper og ferdigheter som igjen gir næring til selvbildet og selvforståelsen. Gjennom friluftsliv kan individet få forløst mange av de behovene som oppstår i det moderne samfunnet, hvorav et av de større er identitetskonstruksjon. Dette

gjenspeiles også når friluftsliv når det presenteres i alle varianter av ekspedisjonsblogger, bøker og blader, tv-programmer og guidede reiser/turer.

Forbundet Kysten og Norges Padle Forbund

Forbundet Kysten og kystkulturbegrepet

For å få en litt mer omfattende og balansert forståelse av hva tradisjonsbåter og kystkultur er, så skal vi se litt på den organisasjon som representerer og administrerer alle lokale kystlag rundt omkring i Norge. Forbundet kysten er en fusjon av to tidligere foreninger; båtlaget og foreningen for bevaring av eldre seilfartøyer.

Båtlaget ble stiftet 13. Mai i 1975 og møtelokalet var på Norges Idrettshøgskole. Det var bare 14 personer på stiftelsesmøtet. De sentrale initiativtakere var Jon Bojer Godal og Arne Emil Christensen, begge med et stort ”rulleblad” innen kystkultur. Jon Bojer Godal har vært rektor for Fosen Folkehøgskole fra 1974-85, forfatter av båtbyggings og båtkultur serien Nordlandsbåten og Åfjordsbåten(1990, med Gunnar Eldjarn), i 1974 var han ekspedisjonsleder og primusmotor bak stuntseglingen av 2 åfjordsfembøringer fra Norge til Island for å feire 800 år siden Landnammsperioden. Arne Emil Christensen var førstekonservator på universitetets oldsakssamling og senere førstekonservator på sjøfartsmuseet. Jon ble formann, Arne Emil ble sekretær og nestformann ble Atle Tellnes, som var med til å starte Smedholmen Kyst og Naturlivskole (1976) og friluftslivsstudiet ved høgskolen i telemark (1982). Foreningen hadde flere formålsparagrafer; ”å ta vare på tradisjonelle norske båttypen med tilhørende utstyr, redskaper og bygningsmiljø (naust og fiskevær)” samt å ”holde vedlike evnen (ferdigheten) til å lage dem”(Berge.2004. s. 41-42).

Foreningen for bevaring av eldre seilfartøyer ble etablert 25 november 1976 i auditoriet på Norsk sjøfartsmuseum. Initiativtagerne var en gruppe mennesker som eide eller hadde interesse i større dekkede seilfartøyer. Primusmotorer var direktøren for sjøfartsmuseet,

Svein Molaug og eierne av jakten Brødrene av Sand, Tryggen Larsen og Arne Gjøen. Der var særlig to forhold som bekymret foreningen og det var den tekniske utvikling som truet med å utslette båttyper og kystmiljøer som har vært i bruk i mange hundre år. Og det andre var utenlandske oppkjøp av fartøyer og gjenstander fra kystmiljøene. Formålsparagrafene ble å: ”Fremme bevaringen av eldre seilfartøyer og den allmene forståelsen for verdien av dette” samt: ”Arbeide for å heve nivået for sjømannsskap, vedlikehold og sikkerhet i forbindelse med bruke av fartøyene”(Berge.2004. s. 43-44).

Forbundet Kysten ble til gjennom en fusjon av disse to foreningene, som til tross for motsetninger knyttet til størrelse og type av fartøyer, hadde veldig mye felles verdier og ikke minst felles kystmiljøer å sloss for. Samtidig ville en sammenslutning gjøre foreningen større og med et bredere tilfang, for både båtlaget og foreningen for bevaring av eldre seilfartøyer var for små og tunge å drive uten den store medlemsmassen. Så 14. September 1979 ble Forbundet Kysten stiftet med det formål, i samarbeid med norske sjøfartsmuseer og andre interesserte, ut fra videst mulige hensyn til den kulturhistoriske verdi og sammenheng, å skulle fremme bevaringen av:

- Eldre fartøyer og fartøytyper og verdifullt kystmiljø
- Tradisjonelt sjømannsskap, håndverk, vedlikehold og sikkerhet
- De menneskelige og kulturelle tradisjoner fra fartøyer og kystmiljø

(Berge. 2004. S.39)

Utviklingen av organisasjonen og kulturbegrepet

I de årene som har gått siden 1979 har Forbundet Kysten gjennomgått en utvikling fra å være liten interesseorganisasjon drevet på dugnadsbasis til å bli et landsforbund som organiserer og representerer de lokale kystlag, og som fronter kystens materielle og immatrielle kulturverdier. I dag fremstår Forbundet kysten som en profesjonell organisasjon med et fast sekretariat bestående av generalsekretær, redaktør av medlemsbladet Kysten, kontormedarbeider og studiekonsulent. Forbundet er også medlem av Friluftslivets fellesorganisasjon (Frifo) som en av 13 store friluftslivsforeninger i Norge. Forresten er Norsk Padle Forbund også medlem. Kulturbegrepet innen Forbundet Kysten har også undergått en forvandling i tråd med utviklingen ellers. Foreningen startet ut med få medlemmer, med en nokså klar idè om hva som skulle gjøres, eller les reddes,

nemlig mest mulig. Kulturvern var altså utgangspunktet. Etter hvert som foreningen blir større og spreder seg utover hele landet øker også bredden på kystkulturbegrepet, fordi kystlagene tar tak i lokale kulturtradisjoner og omformer dem i et moderne perspektiv. Noen kystlag får bygget fembøringer, sånn som "Salarøy" fra Tromsø, "Grytir" fra Gratangen og "Vågar" fra Kabelvåg. Andre tar vare på fiskekuttere, fraktskuter, jekter, jakter og dampskip. Noen restaurerer naust og brygger, mens andre bygger nye etter gammel skikk. De steder hvor kystlagene er heldige og dyktige kan bygningsmassen etter hvert fremstå som kystkultursentre. Men parallelt med denne høyst materielle kulturen oppstår også en økt fokusering på immateriell kultur, som kurs i klessproduksjon, matkonservering og tilberedning. Kystlagene ta vare på lokale tradisjoner og ferdigheter knyttet til alt fra dunsanking og måkeeggsamling og over til sagnfortelling, musikk og shantysanger.

Ved å beskrive opprinnelsen og i meget korte trekk utviklingen til Forbundet Kysten og vise til enkeltpersoners betydning, oppnår jeg to ting. Det ene er å synliggjøre at relasjoner mellom de ledende aktører på den tid var veldig tette, og det var en tett forbindelse mellom den tidlige ideologien innen friluftslivet og de oppfatninger om tradisjonelle og kulturelle verdier som Forbundet Kysten startet ut med. Det andre er å vise at nettopp i takt med utviklingen av innholdet i begrepet friluftsliv fra å være tradisjonsbettinget til å bli en sosial konstruksjon, utvikles også kystkulturen fra en vernekultur til en mangfoldskultur.

Padling i Norge og havkajakpadling i Tromsø

Jeg vil nå presentere hovedtrekk i kajakpadlingens utvikling i Norge. Jeg baserer meg hovedsakelig på jubileumsboken til Oslo Kajakklubb. Denne boken beskriver den opprinnelige selvbyggertradisjonen og den kombinerte konkurranse/turpadlingen og forskjellige svingninger i aktivitet i de 75 klubben har eksistert. Den berører så vidt den moderne havpadletradisjonen, men ikke i større grad. Derfor skal jeg prøve å skissere den videre utviklingen av havpadlingen i Norge, basert på samtaler med personer som var deltakere i den utviklingen, samt den sparsomme litteratur jeg har tilgjengelig i form av jubileumsbøkene til OKK og til Tromsø Hav Padle Klubb og noen historiske avsnitt i bøker om padling.

Oslo kajakkklub(1931) er basert på en fusjon av Nesodden kajakkklub(1926) og Bestum kanoklubb(1930). Representanter for disse to klubbene møttes på fjorden og fant ut at de like gjerne kunne slå seg sammen. På dette tidspunktet var det ikke mulig å få kjøpt kajaker, så man måtte bygge egne. Materialet og konstruksjons måten varierte men hovedsakelig var der snakk om et treskjelett med seilduk utenpå, men også bordkledde versjoner fantes. De ble utført etter tegninger av svenske modeller og senere etter tegninger av ingeniør H. E. Hoell. På den tid var det vanlig å bruke samme kajak til turpadling og konkurranse, selv om mer spesialiserte skrogformer også ble mer vanlig. De første årene var der hektisk aktivitet både på fjorden og i garasjer rundt omkring. I 1934 samtidig med prosjektering og byggestart av klubbhus på Maratim tomten, ble også opprettelsen av Norges kajakkforbund forberedt. 5 andre kajakkklubber svarte på forespørselen. I August måned ble der holdt europamesterskap i kajakkpadling i København og det nystiftede forbund måtte raskt meldes inn i Norges Landsforbund for idrett og i Internasjonale Representation für Kanusport. Men det gikk og to medlemmer fra OKK reiste for egen regning til København. Senere ble navnet på forbundet endret først til Norges Kajak og kanoforbund siden til Norsk Padle Forbund(Lockert& Øritsland. 2006)(Køhn.2000).

I tillegg til turpadlingen i oslofjorden og forskjellige padlekonkurranser som Drøbak-Oslo, Nøtterøy rundt og Vestfjorden rundt, så ble det også foretatt ekspedisjonsturer som for eksempel Oslo-Kristiansand, komplett med sveivegrammofon og svømmebelter. Padling fikk i årene før og under andre verdenskrig en veldig oppblomstring, imidlertid avtok både selvbyggertradisjonen og padlingen etter andre verdenskrig. Der var en overgangsperiode i OKK hvor gamle medlemmer slutter og de nye ikke riktig har kommet i gang. Dermed ble der varierende aktivitet, især på konkurransesiden. Imidlertid kom høsten 1954 Jan Bull inn i klubben. Han kom fra et orienterings-, langrenns- og friidrettsmiljø, og ble hektet på padling. Han dro med seg andre fra især IL Heming med ned til OKK. Dermed starter en slags revitalisering av klubben, både med hensyn til konkurransepadlingen og turpadlingen i skjærgårdskajaker. Grunnen til at jeg nevner Jan Bull er at han også betyr mye for utviklingen av kajakkporten ellers i Norge, idet han importerer kajaker og utstyr fra Danmark men senere også fra England til Norge.

I 1975 er det en engelsk ekspedisjon som padlet fra Bodø til Nordkapp i en eskimolignende kajak bygget i glassfiber, den fikk senere navnet Nordkapp. England har den lengste padletradisjonen i kajak utenfor den eskimoiske kulturen. Det er John

Macgregor som krediteres for den første kajakk/kano som ble bygget på 1860 tallet, som han kalte Rob Roy. Han brukte denne båten på padlinger langs Nilen og i Jordan og blant annet på en tur fra Trondheim til Sundsvall i 1865. Modellen ble veldig populær og dannet utgangspunkt for videreutviklinger til andre kajakktyper i Tyskland og Sverige. I England og Skottland ble nye kajakktyper utviklet etter mer klassiske eskimotyper. Blant annet ble kajaker fra Grønland importert og ble på 1950-60 tallet kopiert først i tre/duk versjon og siden i det nye materialet glassfiber. Disse håndbygde kajaker ble etter utviklingsfasen til de første kommersielle havkajaker av den klassiske engelske typen(Hutchinson.1997). Det er denne typen Jan Bull importerer gjennom sitt nyetablerte firma Bull Ski og Kajakk i 1975 og som han selger utover i Norge, på de steder hvor han kan finne enkeltpersoner og klubber som vil prøve disse nye typer kajaker.

Tromsø Hav Padle Klubb ble dannet i 1983. På møtet hadde Johnny Lauritsen en lysbildeseanse hvor han viste bilder fra sommerens tur til Svalbard. Han startet spesialistbutikken Tindloftet i 1981 og solgte friluftslivs, telemarks og klatreutstyr. Han innførte moderne friluftslivsutstyr i butikken og var også interessert i nye aktiviteter. Han fikk kontakt med Jan Bull og kjøpte 2 stk Nordkapp, en til Håvard Nesheim og en som ”demo” båt til butikken, og seg selv. På det tidspunkt er der allerede en padleklubb i Bodø og gjennom den får miljøet kontakt med Norges Kajakk og Kanoforbund. De blir oppfordret til å danne klubb og de får midler til å kjøpe 2 kajaker og en kano. 1984 selges der 19 havkajaker fra Tindloftet(Eggimann et al. 2008).

Havkajakpadling tok seg opp med innføringen av de nye kajakktypene. Nye modeller ble raskt utviklet og kom på markedet. Flere nye importører dukket opp og det ble opprettet kontakter og kajaker ble distribuert rundt omkring på kysten. De havkajakmiljøer som oppstod rundt omkring på kysten, var enten rene havpadleklubber som i Tromsø og kanskje i Bodø også, eller havpadlingen var bare en del av klubbens aktivitet som i OKK og andre sør og vestnorske klubber. Langdistanse havpadlingskonkurranser oppstod som for eksempel Hirtshals-Kristiansand Race cirka 1988 og Arctic Sea Kayak Race i Vesterålen 1991, i utgangspunktet en flerdagers event med en samlet strekning på opp imot 200 km. Hirtshals-Kristiansand ble etter hvert innstilt, det var problematisk med sikkerhet og følgebåter, men ASKR finnes stadig om enn i litt annen utformning. Norges Padle Forbund var på dette tidspunkt veldig opptatt med flatvannskonkurransmiljøet godt frontet av suksessen til Knut Holmann. I Tromsø holder man på med alt fra selfangst på

yttersia til langturer på Svalbard og Grønland. Kursaktiviteten i form av begynnerkurser blir også formalisert og kommer inn i fastere rammer fra starten på 90 tallet. Innholdet var basert løselig på engelsk padlelitteratur og heftet "Havpadling" av Frank Jacobsen. Imidlertid melder Tromsø Havpadleklubb seg ut av NPF et sted tidlig på 90 tallet. Jeg er ikke sikker, men oppfatter at det kanskje skyldes den ensidige fokuseringen på flattvannspadlingen fra forbundets side.

Norsk Padle Forbund begynner å interessere seg for den mest økende gren av padlesporten og kravene fra klubbene om opplæring i havkajakkpadling. Der nedsettes en Teknisk Komite Hav (TKH) i 1996 som jobber med innholdet i et grunnkurs. Deretter rettes oppmerksomheten mot de som skal undervise på grunnkurset. Prosessen tar tid og innholdet i kursrekken endres i perioden frem mot innføringen av dagens kursrekke i 2005 som er et stigeprinsipp hvor grunnttrinnet leder til et "våttkort". Status for klubbene i Tromsø er at Havpadleklubben ikke er medlem av NPF, men Trulle er gjennom sitt medlemskap i studentidretten.

Presentasjon av problemstilling

Problemstilling

- Å beskrive og analysere komparativt meningsdimensjoner innen havkajakkpadling og seiling i tradisjonsbåter.

Underordnede problemstillinger

- På hvilke måter kan forskjeller (og likheter) tilskrives kulturell kapital - økonomisk kapital – habitus.
- Hva kjønn gjør? Hva som skiller menn og kvinner i deres valg av aktivitet og nivå. Og hvilke grunner som finns for eventuelle forskjeller.
- Det kollektive – det individuelle. Hierarkier og strukturer/kulturer i aktivitetene.

Jeg mener at problemstillingen er aktuell ut fra ønsket om mer kunnskap om kystfriluftsliv jvnførende stortingsmelding 39. Men også ut fra en stadig økende polarisering innen

friluftslivutøvelse mellom det individuelle og det kollektive/tradisjonelle. Dette gjør seg gjeldende både i opplæringsammenheng innen høgskolestudier i friluftsliv (Bischoff 2000) men også i samfunnet generelt. Sådan sett er det positivt at utdanningsinstitusjoner og de frivillige organisasjoner som Norsk Padle Forbund og Forbundet Kysten må tilpasse seg endringer i samfunnet og nye trender. Det er mitt ønske at denne oppgave kan kaste litt lys på hvilke kvaliteter og karaktertrekk havkajakkpadling og seiling i tradisjonsbåter har til felles og hva som skiller.

Avgrensninger

Avgrensning av oppgaven er myntet på å synliggjøre rammer og ressurser. Det sier noe om forskerens valg i forhold til teori, tid, datamengde etc. For denne oppgave sitt vedkommende har ressursene vært knyttet til mastergradsstudiet og veiledningen på NIH. Reisingen til Tromsø var dekket inn i forbindelse med et annet oppdrag i nordens Paris. I forhold til teori har jeg valgt å vise til et spekter av samfunnsteorier fra postmodernisme og til radikal modernitet, i stedet for å gjøre et dypdykk innen en enkelt gren. Likeledes har jeg kun skissert det historiske bakteppe for havkajakkpadlingen i Norge og fremveksten av forbundet Kysten. Det kunne vært interessant å forfølge disse temaer og jeg hadde lyst, men har valgt å ikke gjøre fordi de kun indirekte har befatning med problemstillingen og datamaterialet. Det er det store bildet jeg er interessert i, ikke detaljene. Selv om både detaljer og enkelthistoriene er utrolig interessante.

Metode

Metodevalg

Valg av metode beror på studiens hensikt, som er det å besvare problemstillingen. Men problemstillingen oppstår jo ikke ut av den blå luft, den har røttene sine i forskerens idéverden, teoretiske bakteppe og praksis. Metode er også et av vitenskapens krav til forskeren om å sikre studiens kvalitet. Kvaliteten på studien har gjerne sammenheng med begreper som validitet, reliabilitet og generaliserbarhet. Dette gjelder for så vel naturvitenskapene som for de humanistiske vitenskaper, men ettersom naturvitenskapelige studier i stor grad kan utføres etter positivistiske idealer om objektiv, kvantitativ og induktiv/deduktiv forskning, så har det tradisjonelt vært lettere å sikre og til dels unødvendig å gjøre rede for studiens validitet og reliabilitet (Kvale. 2001). Tidlige humanistiske studier tok utgangspunkt i metodene fra naturvitenskapene og understøttet på den måte de selv samme prinsipper og premisser for forskning. Dermed ble den forskning som ikke kunne benytte sig av de samme metoder marginalisert. Først i senere tid har den kvalitative forskingen fått mer anerkjennelse som vitenskapelig metode, det skyldes utvikling både av temaer og objekter for kvalitative studier samt det metodologiske grunnlag(Maykut&Morehouse 1994).

Kvalitativ metode

Den kvalitative metode er kjennetegnet ved relativt få studieobjekter men med desto mer dyptgående datamateriale per objekt. Som eksempel kan nevnes en av de tidligste kvalitative studier, Freud sin psykodynamiske teori, basert på mange hundre pasientsamtaler. Selve datainnsamlingen i en kvalitativ studie foregår ofte ved deltakende observasjon, semistrukturerte eller ustrukturerte intervju, tekst og diskursanalyse.

Intervju

Innsamlingen av informasjon ved hjelp av intervju er i sin enkleste form basert på en samtale hvor den som spør forsøker å forstå synsvinklen til den som blir spurt. Samtalen kan selvsagt anta vidt forskjellige former alt etter hensikten, for eksempel journalistisk intervju, politiavhør eller terapeutisk samtale(Kvale&Brinkmann, 2008). I sammenheng

med denne oppgave er det forskningsintervjuet som er interessant og nedenfor følger noen tankeretninger som danner det vitenskapsteoretiske grunnlag.

Fenomenologi

Fenomenologi er en tankeretning som oppstod rundt 1900 og opphavsmannen var filosofen Edmund Husserl. Fenomenologien ble videreutviklet i flere retninger av tenkere som Martin Heidegger, Jean-Paul Sartre, Maurice Merleau-Ponty og der finnes tette forbindelser til andre teoretiske retninger som "tavs kunnskap" av Michael Polanyi og "Vitenskapsparadigmer" av Thomas Kuhn.

Essensen av fenomenologien er begrepet: "livsverden", som er vor felles hverdagslige verden, slik den oppleves av individet. Den er satt opp mot den vitenskapelige verden i en slags dualitet, hvor den vitenskapelige verden står for det:, universelle og ikke-subjektive, eksakte, årsak-virknings determinisme. Motsatt er livsverdenen nettopp opptatt av beskrivelsene av verden slik den fremstår for den enkelte, det subjektive meningsinnholdet for individet og det intersubjektive i fellesskapet. I en dualitet skjer det lett at den ene part dominerer over den andre, men for Husserl gir den vitenskapelige verden bare mening om den utspringer fra livsverdenen(Sivertsen. 1996).

Hermeneutikk

Hermeneutikken kan i grove trekk sies å være en teori og en metode for forståelse og tolkning av tekster. En sentral teoretiker innen hermeneutikken er Hans Georg Gadamer med hovedverket "Sannhet og Metode"(1975). Innen den klassiske hermeneutikken studerte man tekster innen religion, juss og litteratur, mens den moderne hermeneutikken også brukes på diskurser og handlinger. Der er flere elementer innen hermeneutikken, blant annet at: enhver forståelse avhenger av en for-forståelse og at en tekst skal forstås ut fra sin kontekst (Kvale&Brinkmann, 2008). Den hermeneutiske sirkel antar en spiralform, hvor enhver forforståelse-tolkning-forståelse leder til en ny og mer intim viten, som igjen danner utgangspunkt for en ny runde. Relevansen for det kvalitative intervju er at forskeren ikke bare bruker hermeneutikken i analyse fasen på det transkriberte intervju, men på hele prosessen.

Postmodernisme

Postmodernisme, som beskrevet ovenfor, er et oppgjør med det modernistiske syn på at verden kan forstås og endres gjennom universelle systemer, utvikling, teknologi og fremtidsrettet tenkning. Det er også et oppgjør med meta-fortellinger som marxisme/kommunisme, kapitalisme og encyclopedisme/rasjonalisme. Relevansen til det kvalitative forskningsintervju er at tidsånden innen postmodernisme åpner for lokal kontekstualitet og vitenskap basert på fenomenologiske og hermeneutiske prinsipper (Kvale, S & Brinkmann, S. 2008).

Pragmatisme

Pragmatisme er en retning innen samfunnsforskning og vitenskapsfilosofi som i likhet med fenomenologien har aktøren som sitt utgangspunkt og derfor kan betegnes som en fortolkende sosiologi. Den har sitt utspring i mellomkrigstidens Chicago, et samfunn preget av sosiale problemer og store forskjeller. Pragmatismen tar sikte på å undersøke forholdene "slik de er, der de er" og får på samme tid et nesten politisk, samfunnsreformatorisk preg. Pragmatismen er også kjent som en tverrfaglig retning hvor der forskes og utvikles teorier i mange retninger. Kjente navn er John Dewey, George Herbert Mead og Erving Goffman (Moe 1994). Til forskjell fra en positivistisk holdning hvor kunnskap skal kunne avbilde og kopiere virkeligheten, blir kunnskap og språk i et pragmatisk perspektiv, mer en slags "redskaper" til å forstå og handle i en postmoderne verden. Overføringsverdien til kvalitativ forskning er fokuseringen på de praktiske sider av forskningen, det håndverksmessige og på etikken i og bruksverdien av resultatene (Brinkmann & Kvale. 2008).

Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet i kvalitativ forskning

Som nevnt innledningsvis er begrepene validitet og reliabilitet knyttet til den overordnede kvalitet på forskningen, hvor validiteten skal garantere at forskeren faktisk undersøker det som studien har til hensikt å besvare og reliabiliteten kan sies å være konsistensen i selve forskningsarbeidet. Generaliserbarhet er studiens evne til å bruke resultatene i kunnskapssammenhenger.

Ifølge Kvale(2001) blir intervjustudier stadig spurt om hvorvidt funnene er generaliserbare. Formen på funnene forandres alt etter det vitenskapsteoretiske og metodiske grunnlag for forskningen, således at man i den positivistiske samfunnsforskningen ser etter lover om menneskelig atferd som kan generaliseres. I et humanistisk perspektiv vil hvert fenomen ha sin egen indre struktur og logikk. I en postmoderne sammenheng vektlegger man kunnskapens mangfold og kontekstavhengighet. Videre sier Kvale at jevnførende studier av Stake(1994) kan 3 former for generaliseringer skisseres på grunnlag av kasus-studier: Naturalistiske, statistiske og analytiske generaliseringer. Men man kan også bruke en Forsker- og lesergeneralisering, Kennedy(1979), der hele generaliseringsspørsmålet overføres til leseren eller brukeren. Tilslutt kan man velge å bruke generaliseringsmål, Schoefield(1990) hvor man skjelner mellom en studie av: det som er – det som kan være – det som kunne være.

Reliabiliteten i en kvalitativ studie beror på konsistensen og påliteligheten i funnene, samt spørsmålet om hvorvidt funnene er reproducerbare på et annet gitt tidspunkt av andre forskere(Kvale&Brinkmann. 2008. S.245). Videre bygger reliabiliteten på mulige feilkilder i de enkelte deler av en kvalitativ studie, som for eksempel i intervjufasen gjennom ledende spørsmål eller i transkripsjonsfasen hvis materialet er så svært at flere personer må transkribere. Sterk fokus på å sikre en høy reliabilitet kan motsatt gå utover kreativiteten og åpenheten for variasjoner i forskningen(Kvale. 2001).

Som siste bestanddel i det kvalitetsbestemmende trekløver finner vi begrepet validitet. I Kvale&Brinkmann(2008) argumenterer forfatterne for å se på begrepet validitet som en sosial konstruksjon. Som vitenskapsteoretisk fundament setter de opp 3 teorier for sannhet; Korrespondanse, Koherens og pragmatisk, hvor den første ser på om utsagnet stemmer overens med den objektive verden, den neste teorien behandler utsagnets indre konsistens og logikk og den siste teorien omhandler forholdet mellom utsagnets sannhet og det praktiske konsekvens. Videre følger 3 forhold som danner grunnlaget for å hevde validitet i kvalitativ forskning. For det første, at om man oppgir korrespondanse teorien som grunnlag for validitet, så vil der ifølge Popper skje en fokusendring fra verifisering mot falsifisering, dermed søker man ikke etter sikker og sann kunnskap men etter forsvarlige kunnskapsutsagn. Derfor blir forskerens håndverksmessige dyktighet avgjørende for troverdigheten i utsagnet. For det andre at idet man fjerner seg fra den moderne troen på kunnskap som en avspeiling av virkeligheten, så blir virkeligheten en sosial konstruksjon hvor Koherens og pragmatikk blir viktige kriterier i

forskningsmiljøenes diskurser. Kommunikasjonen av kunnskapen blir det vesentlige. For det tredje at ettersom man i den postmoderne tid ikke legitimerer forskning ved å vise til universelle systemer og meta-fortellinger så velger man å vektlegge forskningens pragmatiske sider. Kunnskapsbegrunnelse erstattes av kunnskapsanvendelse, kunnskap blir evnen til å utføre effektive og verdibaserte/etiske handlinger(Kvale. 2001).

Den praktiske oppbygging av oppgaven

I det følgende vil jeg beskrive de metodiske og praktiske grep som er gjort underveis. Overskriftene er basert på Steinar Kvale sin oppbygging av rammeverket for det kvalitative intervju(Kvale&Brinkmann 2009. s.102).

Tematisering og design

Innledningsvis beskrev jeg hvordan jeg kom frem til temaet for oppgaven. Da temaet var mer eller mindre klart, begynte jeg å tenke på hvor og hvordan jeg skulle skaffe data, men egentlig var valgene ganske lette. Jeg visste at råseilsmiljøet i kystlaget Arctandria(Tromsø) var både aktivt og hadde holdt på lenge, samtidig skjønte jeg etter hvert at kajakkmiljøet i Tromsø, bestående av Tromsø Hav Padle Klubb og Trulle (Tromsø Studentenes Idrettslag), også var svært aktive og hadde drevet med havkajakkpadling helt siden det vokste frem på begynnelsen av 80 tallet. Det virket derfor opplagt å gjøre undersøkelsen innen et geografisk avgrenset område hvor tilgangen til informanter med et høyt ferdighetsnivå var god. Samtidig var forutsetningene for begge fenomener relativt like; samme naturtype og lokaliteter, samme befolkningsgruppe, samme utdannings og kultur tilbud etc. Og siden undersøkelsen hadde et fenomenologisk grunnriss virket det helt naturlig å bruke intervju som datainnsamlingsmetode.

Intervjuguiden

Intervjuguiden er som et hjelpeverktøy for den som skal intervju. I min oppgave er den ment å være semistrukturerende, slik at jeg dels har mulighet for å følge interessante tema som kommer opp som jeg ikke hadde tenkt på før intervjuet og dels fordi jeg er opptatt av hva mine samtalepartnere ser og opplever. Den fenomenologiske tilnærming og det

semistrukturerende intervju har sitt hovedfokus på den annens subjektive opplevelser og erfaringer. Spørsmålene og kategoriene er utformet ut fra en ide om at i intervju situasjonen ville jeg gå direkte til kjernen av undersøkelsen; dimensjoner knyttet til selve aktiviteten. Etterpå ville jeg bevege meg utover og spørre til omkringliggende dimensjoner og til slutt spørre til mer abstrakte begreper, og jeg vil underveis tillate meg selv å bli overrasket og gi rom for den andre.

NSD og datalagringsdirektivet

På dette tidspunkt i prosessen, i starten av januar 2005, ble jeg klar over at prosjektet hadde en slik karakter at det falt inn under meldepliktreglementet til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste. Jeg måtte dermed sende inn intervjuguiden til godkjenning og gjøre rede for hvordan jeg skulle velge ut personer. Samtidig ble det tidsbegrenset hvor lenge jeg kunne oppbevare intervjumaterialet før jeg måtte anonymisere det. Regelverket er laget for å tilfredsstille kravene i personvernloven. Heldigvis fikk jeg kjapp saksbehandling og ok på å starte opp¹.

Utvelgelse av objektene og intervjusituasjonen

Utvelgelsen av objektene foregikk etter snøball metoden, det vil si at jeg hadde en kontakt i miljøet som ledet meg til første person. Denne person ledet meg videre til neste person. Jeg hadde gode kontakter innen begge miljøer, personer som kjente til miljøet og kunne bedømme hvilke innsidere som passet mine krav til informantene. Kriteriene for personer som jeg ville prate med var basert på ønsket om å finne meningsdimensjoner knyttet til en handlingspraksis. Dermed var det i utgangspunktet kompetente utøvere som gjennom sin aktive deltakelse hadde kjennskap til koder og kulturer i miljøet, som var interessante. Kriteriene ble:

- Høyt ferdighetsnivå
- Høyt aktivitetsnivå
- Mellom 25-45 cirka
- Del av kjernemiljøet
- Allsidig friluftslivserfaring

¹ Se vedlegg for godkjenning fra NSD

I sum intervjuet jeg 5 seilere og 5 padlere, 6 menn og 4 kvinner i løpet av 6 dager fra 29/1 – 3/2 2005. Innhentingen av informantene foregikk i samme tidsrom, slik at det var temmelig hektisk. Det var helt klart en fordel å gjøre dette i mørketiden. Båten var ikke på sjøen og det var vel tidlig, for de fleste, å begynne padlesesongen. Jeg intervjuet i hovedsak på kafeer i byen og hjemme hos informanten, en enkelt gang på jobben til en informant. Jeg hadde med en digital opptaker og kunne dermed laste lydfilen inn på pc etterpå. Det tekniske fungerte veldig bra, hadde ingen problemer med dette. Jeg opplevde det som viktig å skape en trygghet i intervjusituasjonen for at informanten kunne svare mest mulig oppriktig. Jeg var forpliktet til å følge NSD sin prosedyre i forbindelse med intervjuene, det vil si jeg måtte opplyse informantene om de 16 punkter listet opp på intervjuguiden. Helt ærlig kan jeg ikke si at dette ble fulgt helt slavisk, rent instinktivt følte det som om det var litt for mye å gå gjennom, at hele stemningen ble litt trykket. På den andre siden garanterer reglene full anonymitet og det var også viktig å få frem i intervjusituasjonen. Det virket som om noen av informantene var mer nøye med dette punktet enn andre. Etter at det formelle var overstått kunne intervjuet begynne, men samtalen hadde egentlig startet før recorderen ble slått på. Jeg small talket helt fra jeg tok informanten i hånden, forsøkte å skape en god stemning, samtidig som jeg prøvde å få en fornemmelse for hvem denne personen var. Det var for så vidt ikke noe nytt for meg, jeg jobber med mennesker og er helt avhengig å kunne dette. Likevel var hvert intervju en helt egen verden og ingen av dem var plankekjøring, jeg var hele tiden oppmerksom på å fange opp nyanser som kunne lede til nye interessante svar utenfor spørsmålene i guiden.

Transkriberingen

Transkriberingen foregikk i perioden fra sommeren 2005 og frem til høsten 2006. Det er en stor jobb, noe alle som har gjort det vet, men det gjorde også at jeg kom mye ”nærmere” mine informanter fordi jeg sikkert hørte den samme setningen 3 ganger. Helt fra starten av overveide hvordan jeg kunne sikre kvaliteten i transkriberingen og jeg kom frem til at jeg ønsket å bevare intensiteten og frodigheten i språket til informantene fordi jeg ble klar over at det var her den virkelige verdien lå.

Min analysemodell

I perioden mellom intervjuene ble gjort og til de nå har blitt analysert og skal presenteres er dette punktet noe jeg har tenkt mye på, hvordan? Jeg hadde et stort ønske om å la de gode historiene og svarene fortelle selv, at informantene skulle få en fremtredende plass i oppgaven. Ved å lese intervjuene gjentatte ganger fikk jeg en fornemmelse for den indre kjerne og kvalitet i det enkelte intervju. Jeg kunne også i gjennomlesingen gjenkalle intervjusituasjonene. Mye av strukturen i intervjuet var gitt gjennom guiden og den var også organisert i avsnitt som beskrevet ovenfor, men jeg syns ikke det fungerte som utgangspunkt for en analysemodell. I stedet begynte jeg å lese intervjuene for å finne mønstre i svarene og derfra utlede en kategori som fungerte som en meningsblokk. De steder hvor der var mange sammenfallende svar ga selvklaart en sterkere indikasjon på en kategori, men fordi antallet intervjuer er så lite som 5 innen hver aktivitet var og fordi svarene på de samme spørsmålene var vidt forskjellige var kategoriseringen ganske vanskelig. Men det lot seg gjøre og samtidig ble det mulig å presentere deler av dataene gjennom å innlede med meningsblokken og underbygge med utdrag av intervjuene.

Kritisk blikk på egen metode - Forskerhåndverkeren Fink

I det følgende ønsker jeg å formidle hvordan arbeidsprosessen foregikk, både i datainnsamlingsfasen og etterpå. Hensikten er selvsagt at leseren kan få et innblikk i forskningsprosessen gang. Her vil jeg også benytte sjansen til å vurdere kvaliteten på eget arbeid. I forhold til Steinar Kvale sitt ideal om den kompetente profesjonelle forskerhåndverker, så er der for min del langt igjen før jeg kan vedkjenne meg den beskrivelse. Men selv om jeg betrakter meg som en uprofesjonell forsker, så har jeg likevel egenskaper som jeg mener er positive i forhold til oppgaven. Jeg har et godt håndverksmessig begrep om begge aktiviteter, både på ferdighetssiden og på veiledersiden. Jeg har gått kursstigen i Norges Padle Forbund, er kvalifisert som veileder hav og har holdt egne kurs. På seilsiden, eier jeg egne båter og drevet med undervisning i seiling og kystfriluftsliv siden 2000 og den siste tiden især for Høgskolen i Telemark. Jeg føler derfor at jeg har en god posisjon i forhold til feltet, jeg vet om subkulturer, grupperinger og markante personligheter innen begge fenomener. Jeg har også en fornemmelse for regionale særheter i forhold til aktivitet og verdistandpunkter, dog kanskje særlig innen tradisjonsbåtmiljøet, hvor jeg har vært engasjert som foredragsholder

og kursleder. Likevel er der en egenskap som jeg mener skiller seg ut fra de andre; Jeg er god til å prate med folk og fornemme stemninger i samtaler. Jeg baserer dette dels på min ekstensive veilederkompetanse innen organisasjoner som Den Norske Turistforening, i eget friluftslivsbasert firma og innen Høgskolen som timelærer i friluftsliv. Utover dette har jeg også en betydelig arbeidspraksis som miljøterapeut i en barnevernsinstitusjon. Jeg er derfor nokså trygg på at intervjuene gikk godt både med hensyn til at objektene følte seg avslappet i mitt selskap og at de fikk sagt det de ville. Samtidig fikk jeg en fornemmelse for hvert objekt, en slags grunntone som fargelegger min forståelse av personen og intervjuet.

Reliabiliteten og validiteten i oppgaven

Denne oppgave har sine sterke og mindre sterke sider. Dette selvkritiske blikk på oppgaven skal hjelpe leseren til å danne seg en mening om konsistensen og kvaliteten. Indirekte er dette et mål reliabiliteten og validiteten. Etter mitt skjønn er det intervjuene og empirien som oppstod, den sterkeste siden. Jeg er ganske sikker på at andre forskere vil kunne bruke mitt materiale på andre miljøer og andre lokaliteter og få tilnærmet de samme resultater. Transkripsjonen er jeg også fornøyd med, dog var det mer arbeidskrevende enn jeg hadde sett for meg. En av de mindre sterke sider ved oppgaven er planleggingsfasen og sett i etterkant kunne jeg med fordel økt kvaliteten på oppgaven her. Jeg tenker især på min teoretiske forståelse av hva kvalitativ metode er og hvordan utføre en kvalitativ undersøkelse. Likevel er jeg fornøyd med intervjuguiden og sådan sett mener jeg å ha løst praktiske problemer som for eksempel utvelgelse av informanter på en god måte. Og nettopp informantene var jeg veldig godt fornøyd med. Utvelgelsesmetoden er beskrevet ovenfor og jeg stolte fullt ut på mine kontaktpersoner, men ble likevel litt overrasket over hvor godt de kriterier jeg hadde satt passet på disse personer og hvor variert og likevel samstemt de svarte. Igjen etter mitt skjønn, var de både troverdige og representative i forhold til miljøet og aktiviteten innen havkajakpadlingen og tradisjonsbåtseilingen i Tromsø. Et annet område som jeg også kunne tatt tak i tidligere er det teoretiske grunnlag innen friluftslivsbegrepet. Især forståelsen av utviklingen innen friluftslivsforskningen ville kanskje ha hjulpet på flyten i skriveprosessen. Og skriveprosessen er det absolutt svakeste leddet i oppgaven. For mange utenom studie distraksjoner og forpliktelser har gjort prosessen langvarig og oppstykket.

Generaliserbarheten av funnene

I tråd med det metodiske kapittel ovenfor vil jeg nå argumentere hvordan funnene er generaliserbare. I utgangspunktet er det nettopp dette punkt som har vært akilleshælen ved kvalitative studier, evnen til å predikere ut fra kasusstudier. Denne studie støtter seg til et kulturorientert, analytisk og deskriptiv teoritradisjon, med både modernitets og kulturteoretiske perspektiver. Disse teorier og metoder har blitt brukt før og er anerkjente. Dermed er studien dekket godt inn hva teorien angår, utfordringen blir å tolke materialet i henhold til det teoretiske fundament. Selv om problemstillingen er ny i norsk sammenheng så ligner studien likevel på tilsvarende studier av beslektede temaer. Dette understrekes av at mine funn, etter min mening, ikke bryter med de funn som for tiden presenteres i friluftslivsforskningen. Dog kan denne oppgave være med å nyansere bildet av havkajakpadlingen og seiling med tradisjonelle båter og peke frem mot nye interessante temaer. Jeg har også forsøkt å være helt ærlig med leseren ved å påpeke svakheter i oppgaven og i det hele tatt være så åpen som mulig, for å ivareta prinsippet om transparens i forskningen. Men i siste ende så er det i høy grad hvorvidt leseren kan kjenne seg igjen i den deskriptive delen, altså om oppgaven ”stemmer” med virkeligheten som er den beste testen for generaliserbarheten. Og her stoler jeg på intervjuene og på mine informanter.

Data presentasjon og drøfting

Når jeg velger å kombinere datapresentasjon og drøfting, er det fordi jeg mener det gir et godt bilde av empirien og hvordan jeg har tolket den. Samtidig blir informantene synlige i materialet, noe jeg ønsket og som tok tid å finne formen på.

Det er få mennesker som gjennom et førsteinntrykk og enda mindre gjennom tekst, kan danne seg et presist bilde av andre personer og se forskjeller. Jeg aksepterer at det er mulig, men på generell basis bør man begrense slike fordømmer om andre. Jeg kan heller ikke på bakgrunn av mitt materiale beskrive mine informanter slik at det kan danne utgangspunkt for en tilnærmet fullstendig forståelse, materialet er rett og slett ikke omfattende nok, verken i antall eller i dybde. Likevel kan jeg påpeke noen homogene og heterogene karakteristika som kan være interessante for oppgaven og leseren. Vi starter derfor bakfra i intervjuguiden.

Seilerne

Seilerne kommer fra trygge familievilkår med søsken rundt seg. Seilingen er ikke noe som har preget deres barndom, selv om noen av foreldrene var aktive på sjøen. De har hatt varierende grad av aktivt friluftsliv under oppveksten uten å ha hatt et bevisst forhold til begrepet og aktiviteten. I sitt eget friluftsliv har de ekspandert og flyttet grenser for egen utøvelse. De har i noen tilfelle påvirket og blitt påvirket selv av sine søsken i utøvelsen av friluftsliv, men det er mitt inntrykk at de selv er utøvere i større grad enn sine søsken. De finner sine venner blant andre friluftslivsutøvere og føler seg best til rette der. De driver også annet friluftsliv utover seiling, især synes ski å være et gjennomgangstema, noe som sannsynligvis kan tilskrives Tromsøs geografiske plassering. Organisert idrett derimot er det ingen som driver med, de kan gå i lysløypa eller drive med mosjonsidrett/firmaidrett, men fitness-relatert trening ble ikke nevnt.

Nær sagt alle har høyere utdanning, mastergrader og doktorgrader i naturvitenskapelige og tekniske fag. Den ene som ikke har tatt noen formell utdanning har gjennom sin praksis beveget seg nærmere kjernen av kulturen enn noen av de andre. Alle har kontakt med vitenskapelige miljøer, enten i kraft av sin jobb, sine studier eller i sin omgangskrets. Også informantenes søsken har tatt høyere utdanning eller driver med business. Foreldrene sin utdanning varierer i spennet fra klassiske primæryrker til sekundær og tertiær yrker. Kjønnssrolle mønsteret mellom foreldrene virker også ganske klassisk, i hvert fall hadde mødrene gjennomgående klassiske kvinneyrker som lærere, barnepleiere, sykepleiere, kontorarbeidere og som hjemmegående. Mennene jobbet i tekniske, finansielle stillinger samt offshore og på garden.

På det generelle plan, eller rettere sagt på overflaten så er seilerne kulturelt interessert uten å betrakte seg som "kulturelle". De går på konserter og filmfestivaler. De danser og går på museum, både tekniske museum og kunst museer. Kanskje der er en liten tendens mot historisk-tekniske museum, men dette hevder jeg på et spinkelt grunnlag. Når det gjelder miljøholdninger og ligger de innenfor normalen, det vil si omtrent som jeg forventet at de vil svare på spørsmål overforbruk og miljøødelegging. Naturen er en ressurs for menneskene, men menneskene har også plikt til å ta vare på naturen og bruke den forsiktig. I forholdet mellom fritid og jobb så er det ene en nødvendig motpol til den andre, alle var opptatt av å jobbe selv om noen skulle ønske de hadde en mer fysisk aktiv jobb. Men fritiden var særdeles viktig, både for å restituere men også for å skape avstand og få nye opplevelser.

Før jeg går videre med datapresentasjonen ønsker jeg å si noe om informantenes posisjon i feltet. Det vil hjelpe leseren til å forstå utvelgelsen av sitater og tekst i den videre presentasjon. Jeg har beskrevet hvilke kriterier jeg ønsket for mine informanter og måten jeg kom i kontakt med dem på. De informanter jeg pratet med var, etter min oppfattelse, godt plassert i det aktive seilmiljøet. En kom utenfra og hadde perspektiver på aktiviteten som kompetent, men ikke nødvendigvis fra et innsider ståsted. Tre var en del av den yngre aktive seilgenerasjonen i foreningen. Den siste har vært lenge i Arctandria og lenge i kulturen generelt. Hans vurderinger og refleksjoner bærer preg av det, de er presise og beskrivende.

”Bli med” – et sjansespill

Veien inn i seilmiljøet i Arctandria eller lignende miljøer er et sjansespill. Det kan se ut som om det krever en god hjelper på innsiden, eller at mulighetene for å delta plutselig oppstår. Å bli initiert inn i en subkultur av en hjelper, eller innsider er ikke et ukjent begrep, nettopp fordi kulturen er et slags undergrunnsfenomen under ”normalkulturen” og kanskje er liten i utstrekning og med liten berøringsflate i samfunnet ellers. I tillegg vil en subkultur ha egne koder og normer for hva som riktig og hva som er feil. Disse koder og normer kan den uinnvidde ikke tyde i starten og vil derfor være avhengig av både hjelperen og egen vilje til å lære, fort.

Åsa: ” Seile... eg begynte å seile i Eg ble lokket med til Lofoten av en venninne av meg, som for så vidt lenge hadde prøvd å få meg med da og sagt at: ”du vil sikkert like det, kan du ikke være med”. Men så var det aldri helt sånn, men da passa det en påske at vi dro til Lofoten, til Henningsvær og visste at de båtene var der og da ble eg med første gangen og så fikk eg lov til å være med å seile opp til Tromsø fra Henningsvær og det var en skikkelig bra start.”

Stein: ”Æ begynte, ja det var via en som var student der eg jobba, eg jobbe på en høgskole i Hedmark og ja vi var egentlig 3 kompisar som hadde lyst til å prøve og låne en liten Åfjordsbåt eller Nordlandsbåt og ta en sånn seil og roferie et sted på Trøndelagskysten-Helgelandskysten, så spurte eg hu for eg visste at hu var med på et lag.... Så spurte eg hu om hu kjent til noen muligheter for å få lånt båt og da... vart vi da

oppfordra til å bli medlem i det båtlaget, Braute² da, som.... Det var i 94. Siden så har eg vore med der, ganske aktiv etterkvert.”

Mønsteraktivitet – Ekstremaktivitet

Seilmiljøet i Arctandria har gjort noen grep, bevisst eller ubevisst som har falt veldig heldig ut. Man kan si at den normale aktiviteten knyttet til en så stor båt som ”Salarøy” vil være seilinger på kveldstid i ukedagene, for eksempel onsdagsseilinger som mine informanter også nevner. Dette er ofte svært åpne forestillinger hvor alle kan delta og hvor kravene til den enkelte er at vedkommende har en redningsvest. I slike situasjoner er der noen som har og tar ansvar for at de krevende plasser om bord, de som krever kunnskap og ferdigheter, er besatt. Resten kan være med som mer eller mindre aktive deltakere etter eget ønske. Slike seilinger blir på den måte veldig sosiale og krever kun skjerpet aktsomhet når været dikterer det. Utover denne mønster aktivitet har man i Arctandria også en form for ekstremaktivitet. Denne utspiller sig på turene til Lofoten og på de andre langturer for eksempel turen til Færøerne og turen til Danmark. Likevel er det lofotturene som betyr mest i initieringsfasen av flere årsaker. Lofotturene er på mange måter en gjenskapning av båtens kulturelle opphav, vinterfisket etter torsk på innersiden av Lofoten. Nå har nordlandsbåten vært brukt til hjemmefiske også, men det er i den mytiske, eventyraktige beskrivelsen av lofotfisket at båten og kulturen henter største parten av sin identitet. Og ved å geninnspille dette rituelle dramaet oppnår miljøet flere ting:

- De får prøvd sine ferdigheter under reelle forhold i båtens naturlige bruksområde.
- Distansen og værforholdene gjør at der blir seilt sammenhengende og ofte i hardt vær.
- Ved å gjennomføre turene annethvert år i tidsrommet rundt påskeferien blir der skapt en regelmessig, moderne myte om lofotturene.

Alle disse faktorer er med til å tiltrekke ulike noviser som gjennom en form for ”ilddåp” på turene, blir ganske raskt integrert i miljøet og egentlig lærer sig veldig fort de ferdigheter og koder som må til.

² Braute er et ”vandrende” båtlag bestående av medlemmer fra hele Norge. Fembøringen Braute ligger til enhver tid der hvor siste tur sluttet og fortsetter når årets tur starter opp. Det litt spesielle er foruten organiseringen, at båten ikke har noen motor og således er fullstendig avhengig av vær og vind.

Trine: Ja selve det å seile.... altså. De første gangene jeg seilte synes jeg bare det var skummelt, det var mye vind og båten krenge og, men etter hvert som jeg har lært hva båten kan og jeg seiler sammen med folk som jeg kjenner og stoler på, så har det blitt, så har selve det å seile blitt morsommere, at det er gøy at det går fort og at det er gøy at det spruter vann opp i båten og ja aksjon, at der skjer noe.

Ole: Altså høydepunktet med seilinga er kanskje de fellesturane vi har og det ultimate er da lofotturen, som vi har til lofoten annakvert år på lofotfeske. Og da er det sosiale en veldig sterk faktor, men da får du og gjort en del veldig fin seiling, kanskje litt god vind, litt kuling og til tider har vi hatt kjempeseilas, skikkelig kick, rock'n roll³, det er en veldig sterk motivasjon for sånne turar.

Jakob: Hva er med til å øke din aktivitet i forhold til seiling da?

Trine: Hvis vi har et eller annet prosjekt, at vi skal avsted, at vi vet at vi skal på en langtur, som jeg tror blir fin med hyggelige folk som jeg gleder meg til. Så blir jeg inspirert. Ja i motsetning til feks at det ikke er noe spesielt som skjer, vi har ingen sånne turer på plakaten, bare sånne småturer på sparket, det er ikke så engasjerende.

Seilkulturen versus kystkulturen

Der skapes en helt egen kulturell status for seilerne gjennom sin bruk av bruk av båten, men samtidig utkrystalliseres kontraster innad i kystlaget. Disse kommer klarest til uttrykk rundt bruken av båten og forholdet til båt. Men også selve begrepet kystkultur har kanskje fått et annet innhold fordi det er et mer moderne begrep enn for eksempel bondekultur eller fjellkultur. Med det mener jeg blant annet at kvinneperspektivet trer ganske sterkt frem når kystkulturen skal beskrives, på tross av at mye av det mytiske kanskje er forbeholdt

³ "Rock'n roll-seiling" er et Arctandria begrep på seiling som beveger seg utover de normale, trygge rammer for seiling og tar for seg en bevisst "antipedagogisk" vinkling på opplæringen. Begrepet ble presentert i en artikkel i bladet Kysten(nr.4 2002) og ledet til motsvar fra studiekonsulenten i Forbundet Kysten(nr.5 2002) og fra Båtlaget "Braute"(nr 3. 2003) som følte seg eksponert som gladkristne og "superpedagogiske". Disse til dels steile fronter er betegnende for de regionale egenarter og gir et godt bilde av diversiteten som finnes innenfor kystlagene.

ferdselen på havet. Dette kommer for eksempel til uttrykk når der arrangeres kurs i alt fra lefsebaking og stikking av votter til mer krevende kurs som å lage båtryer.

Ole: De er aktive seilere, i foreninga er det veldig todelt hva vi driv på med, for de som seila det er stort sett... eller mange av de som seila, de driver bare med båtan. Mens det er mange andre, som gjør mykje anna, og de er kanskje med på dugnad kanskje, men det er sjelden at de er med å seila.

Jakob: Hva slags andre ting gjør de da?

Ole: Vi har jo et område borte på stakken, så de driver med dugnad og bygger rorbu, ja mykje forskjellig kurs og håndverk.

Det er tydelig i mitt materialer, at alle seilerne forstår og påskjønner det kulturelle i det de holder på med. At der utover selve aktiviteten med å seile, er noe mer. Helt konkret er der noe kulturelt og enkelte ganger rituelt i den type vedlikehold som følger med bruken av en tradisjonell båt. Den sykliske gang i jobben med å tjærebreie, sette ut, ballastere i henhold til årstidene. Lukten av tjære og synet av naturmaterialer.

Trine: Njaaa, litt sånn det der med..... sammen....det er vakre båter og de er.. treet, materialene, tau, tjære altså det er sånne gode materialer. Så ja og så det at det er litt sånne praktiske ting også, det er ikke bare det og borte liksom, det er liksom praktisk med håndverk. Samtidig som man lærer.

Men så var der det med forskjelligheten i forhold til bruk av båtene...

Mikael: Nei jeg tror nok at mange... en del knytter kystkulturen opp i identiteten sin, men ittj seglinga sånn spesielt... det tror jeg ikke. For det er ittj så veldig mange som segler, det er veldig få egentlig, mange som vil...mange som syns.... Du kan sei det sånn da, at da vi skulle til Færøyene i 95, så var det en del krefter i Arctandria som arbeidet imot det for dem syns heller at båten skulle være her i Tromsø og vises attmed kaia, fremfor at den skulle være borte hele sommaren, det var jo 6 uker... så folk oppfatter seg nok som... ikke direkte knytta til seglinga, men gjerne til båtane. Og mange av dem som har båtar i Arctandriamiljøet dem bruker dem all... der er en masse båtar, sikkert 70-75 båtar, folk har liksom gjerne 3-4 båtar.

Jakob: Men dem forstår likevel en del av sin identitet som knytta til kystkulturen?

Mikael: Ja absolutt, sterk tilknytning til kystkulturen, men ikke til segling, ikke til den aktive bruken av båten og det er jo et ganske klart skille mellom dem som bruker båten aktivt og dem som har den der... for dem som bruker båten aktivt dem er jo gjerne aktiv på mange andre måter, dem går på ski og på tur og segle og....

Jakob: Da er det liksom aktivitetsbegrepet som er det sentrale?

Mikael: Ja. Det er det ja. Den er liksom ikke knytta til... har ikke identiteten sin i seglinga, men dem som segler dem har identiteten sin i aktiviteten og friluftslivet.

Generasjons forskjeller i forhold til kulturelle verdier

Forskjeller i vurderingen av kulturelle verdier og hvordan de håndteres og skal uttrykkes er, sett utefra, en indikasjon på at her finnes et viktig felt. Feltet konstituerer gjennom sine agents posisjoner en intern fordeling av spesielt av symbolsk og kulturell kapital. I en liten forening kan et slik ladet felt bety at sterke krefter strides om hegemoni og generell retning for bruken og forvaltningen av verdiene. Dette fenomen er allment, det utspilles også i andre sammenhenger. Så om vi sier at dette langt fra er unikt for kystlaget Arctandria, så er det heller ikke overraskende at det også finnes her. For Forbundet Kysten og mange kystlag er tuftet på sterke personligheters forståelse av seg selv som forankret i en kystkultur.

Jakob: Men innen for miljøet syns du da det er noen verdier som blir knytta til seiling?

Mikael: det er og todelt, i to generasjoner.... Med forskjellige verdier og forskjellige behov... forskjellige verdisyn..... ene er dem som liker å vise båten i byen, dem er veldig opptatt av kulturhistorie, sin egen kulturhistorie, dem er veldig nært... faren og i hvert fall bestefaren hadde en sånn.. så dem har en forandring i det på den måten og verdien av å bringe det videre den er sterk da mens..... dem som er litt yngre dem er mer opptatt av det som er naturopplevelsen.... Mer litt en sånn friluftslivsgreie. Men kombinert tror jeg at det har forankring i kulturhistorien, det tror jeg er viktig at den båttypen hører heim og at den har... og vi legger jo vekt på det der... å seggel til Lofoten på vinteren, det syns vi er kjempeinteressant det der å så prøv båten i et forvann og under forhold som den er bygd for. Og formidle jo kulturhistorie at man, jeg syns egentlig at man formidler det på en moderne måte i og med at du.... Vi har ingenting imot at folk kjem i..... av og til kjem folk med blankskjerm luer, men syns det er veldig positivt når folk kjem med goretexjakke, for det vise at du må itt være....

Jakob: Nyfortolkning eller?

Mikael: Ja at det eg syns det er kjempeartig når det kjem sånn halvpunkere inn i miljøet, for det gjør det ikke sant, det viser jo at... det bekrefter på an måte at det er åpna for nye folk, en må ikke sjå ut som oss for å komme inn i det her... du kan være bra annerledes og likevel syns det er artig og for folk sånne som oss...ferd å holde på med det, da dør det ut, da blir det for sånn der forflatete, du må ha det at det kjem litt sånn motsetninger, at der kjem litt rockere og andre det er bare artig.

Jakob: Når du sier sånn som oss er det? Hvor definerer du deg henne da?

Mikael:hæhæ...Nei vi er vel noen sånne naturradikaler...hæhæhæhæ... ikke sant, som....

Jakob: Ja hva tenker du på? Din bakgrunn på Fosen og...?

Mikael: Ja, klart det. Miljøet på Fosen er sånn passe miljøbevisst og....

Jakob: Den friluftslivsgrenen der?

Mikael: Ja på en måte...

Åpen eller lukket kultur

Nettopp det aspektet at kulturen kan være åpen eller lukket er et godt eksempel på en habitus innen et felt som preger god eller dårlig smak, hva som er innenfor og hva som er utenfor. Indirekte er dette et tegn på symbolsk kapital, legitimert makt som kan bestemme agentenes innbyrdes posisjon i feltet og i hierarkiet. Og det er kanskje litt av kystkulturens og tradisjonsbåtkulturens akilleshæl, den implisitte kulturforståelsen og fordelingen av den symbolske kapital. For hva er den egentlig basert på denne kulturforståelse? Kan man si at den har sine røtter i etnologisk vitenskapelig arbeid på forgangne tiders bruk og forståelse av båter. Og hva legitimerer et slikt perspektiv egentlig?

Mikael: Njaaa.... I forhold til det vanlige kystlagsmiljøet kan du sei, så..... da identifiserer jeg meg... Kysten for eksempel identifiserer meg veldig lite...

Jakob: Forbundet Kysten?

Mikael: Forbundet Kysten ja og kystlaget og på et viss...

Jakob: tenker du på Arctandria da eller?

Mikael: Ja Arctandria ja... det er..... Eg vil gjerne stå på utsiden av det, for eg er meir opptatt av og dra inn..... altså eg oppfatta organisasjonen som litt lukka på et viss, at det

er bestemte ting som er akseptert innenfor, altså du skal oppføre deg sånn, du skal sjå litt sånn ut og sånne ting og..... du kan ittj kom inn i Kysten og ha hanekam altså.... G det syns eg ville ha vært fantastisk hvis noen hadde kommet seglende med hanekam. Det er litt sånn der, eg oppfatta dem som snever i kulturbegrepet...

Jakob: Lukket miljø?

Mikael: Nja ikke lukka på en måte, men lukka for.... Dem vil gjerne ha masse medlemmer av sin type, men oppleve kanskje andre kulturer som trussel fordi identiteten..... ikke sant. Så eg vil gjerne ha mye mer sånne ting inn i det her seilermiljøet, men det er klart det er en ganske sær gren vi held på med, så det er ikke gitt at det kjem noen, men av og til dukker det opp noen og det syns eg er kjempeartig....

Tromsø som rekrutteringsbase

Nu har nok seilmiljøet i Tromsø gode forutsetninger for å drive sin aktivitet ut fra den rekrutteringsbasen som finns. Der er mange tilreisende studenter som bringer med sine friluftslivsaktiviteter med seg og fornyer dermed hele tiden de forskjellige miljøene. For å være selvkonstituerende er et miljø avhengig av en viss mengde utøvere og en viss kontinuitet av de samme utøverne. Hvis ikke dette skjer, blir arbeidsmengden i forhold til den enkelte deltaker for stor. friluftslivsmiljøet er også såpass lite i Tromsø at det er ganske gjennomskikkelig, man har litt oversikt over hva som skjer i de andre miljøene og ser an om det er mulig å rekruttere vennene til egen aktivitet. Og seilerne jeg har intervjuet, hadde et aktivitetsperspektiv på seilingen og de drev med andre aktiviteter på tider av året hvor der ikke var mye aktivitet på seilfronten. Likevel er seilmiljøet i Arctandria såpass lite at det er sårbart om agentene forsvinner samtidig.

Stein: Øhm... ka skal eg sei... det er et spekter av... sånn som nå så er det vel en del medstudenter som eg kjenner via studiene, men mest kanskje folk som en via felles bekjente vorte kjent med og ha treffet og funnet at en har felles interesser og blir med... altså spontant blir invitert med ut på tur. Det er kanskje spesielt her i Tromsø så har det vorre sånn at det er veldig lett og bli med nye folk på tur.

Jakob: Så der er et spesielt miljø her oppe?

Stein: Ja.

Jakob: Er det forskjellig fra aktivitet til aktivitet?

Stein: Nei ikke i forhold til de aktivitetene eg har drevet med, så er det veldig likt. Som sagt eg har både ski og seiling og litt padling, så har det vorre enkelt på samme måte, det er veldig lett å bli spurt om å bli med på tur og det er veldig lett å spørre noen andre om å om dem vil bli med. Selv om du egentlig ikke kjenner dem så godt i utgangspunktet så...

Ole: I forhold til seilinga så er det veldig avhengig av miljøet, vi har hatt perioder hvor det var lite folk som har vore med, og da har aktiviteten dabber av, men i andre perioder har der komme masse nye folk og da har aktiviteten blitt stor. Det er artig å bli kjent med nye folk og artig når aktiviteten øker.

Opplæring og seleksjon

Opplæring var en viktig dimensjon som kom frem i analysen og gir seg til kjenne i flere former. Man kan, ved å se på enkelte elementer nedenfor, argumentere for den helt sentrale plass opplæringen har både i forhold til å tiltrekke seg nye seilere og i måten de innlemmes i miljøet og hvordan opplæringen konstitueres videre gjennom informantens egen praksis. Samtidig er opplæring et helt sentralt område når det gjelder formidlingen av subkulturelle koder og de underliggende verdiforståelser. Seleksjon gjennom deltakelsen er et annet viktig element i seilopplæringen i Arctandria. Det foregår på den måte at de som er interessert og har nok overskudd om bord til å lære, blir plukket ut og får oppgaver og ansvar i forhold til evner. Denne innfallsvinkel er en del av begrepet rock´n roll seiling som nevnt ovenfor.

Mikael: Ja det er mye kursing og folk er med på tur og da blir det... og det er jo det som er med det her båtane da, at det er behov for mange ikke sant, til å delta og for å få båten til å fungere sånn som..... det er lett å dra med folk da. Og da blir det automatisk... altså når vi segler 10 stykker om bord så er det klart at det er mulig for halvparten å stikke seg unna, men i hvert fall halvparten er med å seggel. Æ er jo litt opptatt av å formidle den kunnskapen eg har til.... Eg syns jo sjølve at eg sitt inne med en spisskompetanse som æ syns er viktig å formidle til noen få... som kan bringe det videre.

Jakob: Men åssen velger du ut dem?

Mikael: Nei dem velger ut seg sjølve da. Som viser at de.... Fordi sjølve er eg ittj så enormt glad i og formidle eg er ittj sånn der type som kan holde på med kurs og sånn hele tida. Så det å formidle til noen få som igjen kan formidle det videre, det har eg på en måte definert min oppgave som... da blir det dem som er litt flink og vise interesse og tar initiativ... som får med seg det.

Hierarkier

Gjennom opplæring trer man automatisk inn i et hierarki, man underlegger seg andre menneskers ekspertise. Når kunnskap og ferdigheter erverves stiger elevens status og plasseringen i feltet endres. Neste skritt begynner når eleven har kapital nok til selv å begynne å undervise. Den mengde av kulturell eller symbolsk kapital som er nødvendig for å undervise, avhenger i stor grad av hvor kompetent underviseren trenger å føle seg. Disse forhold har kanskje blitt selvfølgeligheter i det moderne samfunn og vi aksepterer dem uten forbehold i de sammenhenger som synes naturlig for oss, særlig i skolen og på jobben. Men utenfor slike sammenhenger så er hierarkier knapt så selvfølgelige og blir derfor også i større grad en scene for konfronteringer.

Jakob: Syns du der er noen bestemte ferdigheter eller holdninger eller verdier som kommer frem under seiling, som blir vektlagt? Nå har du snakket ganske mye om det der med å hjelpe hverandre?

Trine: Ja det er jo noe innen det der da, det der med å samarbeide. Og jada, og også det der med å, sånn som man merker forskjell fra folk som har seilt og til folk som ikke har seilt, det å kunne ta imot en beskjed eller kommando da.

Jakob: Ja ta imot? Hva mener du med det?

Trine: Ja altså nu har jeg jo seilt litte granne da, noen år, så nå begynner jeg å kunne en del og så hender det at der er folk med som ikke har seilt så mye. Og så er vi ute og seiler og ting og tang og det går unna og vi har ting som skal gjøres og så sier jeg: "ja gjør det" sier jeg, til en eller annen person og så, "nei, nei det gidder jeg ikke, nei det er ikke min jobb" eller noe sånt noe. Altså, ja det er noen folk som ikke klarer å, de takler ikke det å bli fortalt hva de skal gjøre for noe da, jeg vet ikke om det er fordi, altså at det kanskje ikke, at jeg ikke, eller at vi som kan seile har ikke fortalt ordentlig at det faktisk er sånn det fungere, at man faktisk er nødt til å gjøre det som man blir fortalt. At vi har ikke fått det klargjort det nok for dem enda da, at det egentlig er vor feil. Ellers så kan det

jo være... jeg opplever ofte at de takler bare ikke, voksne menn ofte (Hæ), ikke sant de klarer bare ikke å bli fortalt hva de skal gjøre for noe, de kolliderer.

Jakob: Hva har det noe med deg, har det noe med at du er kvinne?

Trine: Ja at jeg er ung, ja det kan godt hende det, jeg vet ikke. De har vært for lenge i militæret og blitt ødelagt, det er en forklaring jeg fikk, når jeg tok det opp en gang, men..

Jakob: Nu snakker du om et felt hvor det er mye kulturelle koder, hva man gjør og hva man kan og hva man sier, er det et problem at man, med sånn hva skal man si... status i båten? Kan være?

Trine: Jeg opplever det ikke som noe problem når jeg var ny, men jeg...

Jakob: Men nu er du ikke ny lenger?

Trine: Nei og jeg, jeg opplever at kanskje andre synes det er et problem da. Og når jeg begynte å seile så var jeg veldig sånn at, jeg må bare prøve å suge til meg alt det jeg kan lære. Og når folk sier jeg skal gjøre det, så gjør jeg det fordi at ok, da kan jeg lære det, åhh ja jeg skal det, fordi da, og så....da har jeg lært noe nytt noe. Men så opplever jeg at det er andre som ikke vil ha en sånn beskjed, om at de skal gjøre det eller det, og da tenker jeg; ja har de ikke lyst til å lære dette her, eller synes de jeg sier det på en sånn der sur og streng måte, eller skjønner de ikke at det er oppgaven dems.

Vi får her et innblikk i de ganske strukturerte hierarkier som er nødvendige i tradisjonsbåter, ja egentlig i alle båter og i tiltakende grad med økning i størrelsen på båten. Men samtidig blir også de problematiske forholdene belyst.

Fellesskapet versus enkeltprestasjoner

En båt krever et visst antall personer for å være fullt bemannet, der er selvfølgelig forskjell på antallet i forhold til om båten skal seiles eller roes. Men de fleste av båttypene langs kysten var beregnet på å kunne roes. I dag er det slik at vi på forskjellige måter kompensere i situasjoner hvor vi ikke er fullt bemannet, for eksempel ved å bruke motor i stedet for å ro. En annen problemstilling er mannskapets sin kompetanse og evne til å samhandle. Disse faktorer er især viktige når sjøsikkerheten skal ivaretas på tradisjonelle bruksbåter. I en opplæringsammenheng er man derfor opptatt av å bygge opp et fellesskap som kan få båten til å seile og som i takt med den økte kompetanse også kan bevege seg opp imot det som er båtens grenseevne. Og her settes der konkrete krav om deltakelse.

Åsa: Hmm... om det er det ja..... det er nå vel bra om man gjør ting ordentlig, det er jo viktig at man gjør de rette tingene til rett tid og også at man får ting til å fungere, at andre vet hva du gjør at du vet hva de gjør..... det er ikke veldig populært om du slurve eller sånn uventa uforsiktige ting... det er litt disiplinaktig... med en gang det begynner å bli litte grann vind, så blir det...

Jakob: Så skjerpes...?

Åsa: Så skjerpes det mye i forhold til vanlig...

Jakob: Og det er en ferdighet som alle ombord på en måte må ha?

Åsa: Ja... ellers blir man ikke så lenge...

Jakob: ellers blir man ikke så lenge i miljøet?

Åsa: Nei... men om man verken lærer noen ting eller får gjort noen ting eller.. så er det ikke noen grunn til å være med heller, altså man må jo vise litt interesse for å lære det som foregår.

Motsatt denne felles handlingskompetanse kan man se på individets enkeltprestasjon. Enkeltprestasjonen er jo innlemmet i fellesskapets prestasjon, men kan også anta en form som gjør at individet bliver uavhengig av gruppen sin kompetanse.

Mikael: ja nå er det jo.... Nå er det fascinasjon over teknologien som de her båtan innehar egentlig, som gjør at man orker å holde på videre på et vis. I starten var det jo veldig mye det sosiale og sånn som var trivelig å.... så var det ganske mye å få et sånt team til å fungere i lag var veldig artig da...

Jakob: Nå eller tidligere?

Mikael: Det var på en måte en sånn mellomfase det, syns eg. Så fikk du det teamet til å fungere og så når du liksom...det sprenges på en måte noen grenser underveis på det her..... kor trygg du er... ikke sant, vi segla... det at vi segla til Færøyene i 95 det sprengte jo noen grenser, da gjorde det mange nye ting helt uproblematisk. Og det gjorde blant anna at det å segl på kysten kunne du nesten gjøre aleina. Altså du kunne itt gjør det aleina men du beherska situasjonene mye bedre du fikk en trygghet og da var blei itte det der teambygginga så viktig lenger, for da følte eg at da kunne eg på en måte gjær det her med kær som helst. Altså du måtte ha en fremme i som ga en viss respons på det du ga ordre om da, men erfaringa gjorde at den fremme i, ikke trengte å være så jævlig erfaren egentlig.

Boklærdom – praktisk lærdom

Friluftsliv er en arena som er full av praktiske oppgaver og i kraft av dette, blir det et felt med praktisk-pedagogiske trekk. Man lærer gjennom å gjøre, noe som muligvis er et ideal i den moderne pedagogikk men som i sjeldnere grad gjennomføres. Konsekvensen er at veldig mye undervisning blir teoritungt og lite praktisk rettet. I friluftslivet er tilbakemeldinger, i hvert fall fra naturens side ganske kontante og konstante.

Åsa: I hvert fall tenker eg da på en måte å lære ting på som er litt annerledes enn det som man mest holde på med gjennom skolen og andre aktiviteter, det er jo ikke så vanlig i dag og kanskje bare gjøre ting å lære...

Jakob: Så du syns at det å seile er en spesiell form for pedagogikk?

Åsa: Mmmh.

Jakob: Man lærer ting på en annen måte?

Åsa: Ja. Ved å gjøre det.

Jakob: Istedenfor å høre teori først...?

Åsa: Ja ganske ubevisst først... det kan jo selvfølgelig være litt forskjellig, men for min del var det sånn.

Ansvar – båtstørrelse og modningsprosesser

Som nevnt tidligere så fikk jeg indikasjoner på at et av problemkompleksene var storbåt kontra småbåt. Og de problemene skyldes hovedsakelig to forhold; de massive vindkrefter som må temmes og høvedsmannens ansvar for båtens og mannskapets sikkerhet. I en liten båt er fribordet kanskje lite i forhold til en stor båt, den virker mer ustabil, men seilet er mindre og det er lettere å holde oversikt, man tar seilet ned i tide og ror. Men i en stor båt øker vindkreftene mange ganger og kan til tider virke ganske voldsomme, samtidig som mengden av tau og mannskap gjør hele handlingsmønsteret mer komplisert. Det er den situasjon som seilerne må forholde seg til og i kraft av den naturlige, hierarkiske struktur om bord faller ansvaret på høvedsmannen og dernest halskaren og siden nedover. En flat struktur finnes ikke, selv i de båter hvor alle er kapable til å være høvedsmenn, vil den med mest erfaring og mest handlingsmessig kapital være selvskreven til rollen som den øverste. Så det springende punktet er hvorvidt den enkelte føler seg trygg nok i rollen som høvedsmann og tør ta ansvaret for seg selv, men ikke minst for mannskapet og båten.

Jakob: Det er ikke sånn at dere går ned og seiler mindre båter, dere seiler fortrinnsvis "Salarøy"?

Ole: Jo, det har bedra seg, for før så hadde vi bare "Salarøy", som er en veldig stor båt, den er krevandes, du må være en masse folk for å seile, det er ofte store krefter i sving, du skal være ganske erfaren for å seile den båten. Så fikk vi en åttring etter hvert som het "Håløygen" og aktiviteten økar jo med det. Det vart mykje lettere å ta med seg folk og venner for å seil, du treng ikkje så kompetent mannskap for det er litt lettere å seil. Og for 2 år siden fekk vi en treroring, den bruker vi ofte å ta ut i, å ro, feske, seile, den er mykje meir tilgjengelig.

Mikael: Ja det som... skal vi se, seila en del på fosen ja, og så var vi jo... var vant til å være på sjøen da, fiska mye og brukte båt og var vant til å være på sjøen, så jeg fikk på en måte ganske tidlig ansvar førr.... I motsetning til han ... som kom inn i det her miljøet, så dæm va uerfaren med å være på sjøen i tillegg til at dem måtte lære å seggel. Så den tida var det veldig sånn frislepp på kæm som fikk ut å seggel, det var liksom ingen begrensning på noen måte, på kæm som fikk lov å låne båter bare du hadde litte granne erfaring og da ble eg, eg som hadde litte granne grunnlag, eg vart.... Fikk høvedsmanns ansvaret tred ned over hauet.

Jakob: Så du fikk mye ansvar tidlig?

Mikael: Fekk mye ansvar tidlig ja.

Slitasje og begrensninger

I tråd med ansvaret som er beskrevet ovenfor kan vi forestille oss at det krever både personlig innsats, lyst og mulighet til å være høvedsmann. Det er på mange måte enklere å være med som skautkar, midtromskar eller halskar. Miljøet blir på mange måter avhengig av nøkkelpersoner for å drive seilingen på så store båter som Salarøy. Og i takt med utskiftingene i seilernes rekker følger at det blir en stadig prosess med opplæring, man seiler sjeldent med bare øvet mannskap. Og det fører i sin tur til slitasje på de som drifter aktiviteten.

Jakob: Hvor aktiv er du nå?

Ole: I Kystlaget og med råseilsbåtane, så er eg nesten så aktiv som man kan være. Eg har ansvaret for fembøringen, for driften og vedlikeholdet av den nu.

Jakob: Snakker vi om "Salarøy"?

Ole: Ja. Eg overtok etter han i fjor. Så både med dugnad og vedlikehold, så er det mykje jobbing i løpet av året. Vi har jo seiling kvar onsdag i løpet av våren og høsten, så prøver vi å få til litt turer, men skulle gjerne ha hatt enda mer tid til å seile.

Mikael: Da er eg aktiv og det som skjedde ikke sant, at etter som eg var veldig aktiv så ble man litt utbrent. Og det var jo den her sosiale delen som ble veldig intens, den ble man jo litt fed up av etterkvert... så det er kanskje like mye det som bremser litt i perioder.

Identitetsforståelse blant seilerne

Identitetsforståelsen kan sies å være todelt, den ene del er hvordan seilerne oppfatter seg selv innenfor miljøet og den andre hvordan de tror de blir oppfattet utad imot andre. Jeg spurte spesifikt om identitetsoppfattelse på flere forskjellige led og samtidig var en del andre spørsmålsgrupper innrettet slik at de indirekte kunne si noe om identitetsoppfattelsen. I tråd med et postmoderne og senmoderne syn på identitetsdannelse så er den under stadig forandring. I høyere grad enn før baseres identitet på selvvalgte arenaer og defineres utfra de verdier den enkelte verdsetter. Man velger fritiden fremfor jobben som en arena. Man verdsetter sosiale relasjoner høyere enn økonomisk kapital. Fremfor alt velger man å fokusere på noen deler av sin identitet og må gi slipp på andre deler. Dette viser informantene gjennom sine prioriteringer, hvor de bruker mye tid ikke bare på seilingen men også på det rett så arbeidskrevende vedlikeholdet av båten. Den underliggende drivkraft bak disse valgene ligger etter min mening i den enkeltes habitus, samt i de rammer for utfoldelse av denne habitus som finnes.

Jakob: Hvordan vil du si at friluftsliv innvirker på din identitet?

Stein: eg vil nesten si at det er det som skaper identiteten min, for min del. Det er veldig viktig i hvert fall.

Jakob: Hvordan viser du det for andre?

Stein: Nei eg viser jo kanskje det på den måten at eg prioriterer de aktivitetene fremfor andre ting. Det er jo kanskje det andre folk merker, at eg har en tendens til å prioriterer friluftslivet fremfor en del sosiale aktiviteter, hvis det blir en sånn valgsituasjon.

Jakob: Hvordan tror du andre mennesker oppfatter deg?

Stein: Det er vel litt variabelt i forhold til koss..... hvis dem er.... Ja her i Tromsø kan du jo si at det er et miljø med veldig mange likesinnede, som har de samme interessene og da blir du jo oppfatta som absolutt helt noenlunde normal. Av de litt mer aktive, men helt normal. Men i andre miljø blir en kanskje oppfatta som en litt hyperaktiv person som bare driver med sånne ting, kanskje litt enspora.

Trine: Nei jeg tror... folk uten for friluftsmiljøet, folk oppfatter jo det som noe.... Men jeg tror at der er mange som syns at det er litt spesielt da, at det er litt mye, litt over the top liksom, litt unormalt eller..

Jakob: Ja at du er det eller?

Trine: Ja eller at jeg holder på med friluftsliv litt for mye, i litt for stor grad, litt for ekstremt.

Tap av tid og sted fornemmelsen på turen

Når man er på seiltur av lengre varighet opplever man å miste tid/sted fornemmelsen. Det er ikke begrenset til seiling, det skjer også på andre type turer. Det er neppe en ”flow”opplevelse i den form som Csikszentmihaly beskriver, det er mer et fravær av samfunnsstrukturenes vekt som tyngde på skuldrene. Man kan puste ut og konsentrere seg om basale behov og ferdigheter. Det er en av utfordringene i et senmoderne vestlig samfunn, å balansere den massive påvirkningen fra alle typer av ekspertsystemer og sosiale medier som vi enten vi vil det eller ei, er underlagt. Det å søke mot en mer simpel måte å leve på, selv i korte perioder, kan være en av de sterke drivkrefter bak det å dyrke friluftsliv.

Jakob: er der noe spesielt du gleder deg over når du er på sjøen?

Mikael: ja... nja det å være underveis, det er en god følelse. Det at du er... du er akkurat der, der er ingen ytre påvirkninger da, som er en annen.... Som hverdagen på en måte består av, du har bare å forholde deg til båten og til været og værmeldinga og når

*nyhetene kjem, så slår du av for da er du ferdig..... hæhæhæ... det er helt uinteressant.
Og det gjør at du er akkurat i nuet og det er... syns eg er deilig...hæhæhæ*

Storslagen natur og trangen til eksklusivitet

Naturoppfattelse er en personlig sak, siden den er konstituert ut fra personens bakgrunn, tidligere erfaring, habitus mm. Men likevel er der trekk som tyder på at det storslagne i den nordnorske naturen helt klart er viktige elementer i den enkeltes naturoppfattelse. Man liker krevende forhold, landskaper som utfordrer samtidig som også roen på havet og den horisontale utsikt tiltrekker. Man liker ikke at "private" uthavner og små bukter er opptatt, at man ikke ligger alene på stranden. Eksklusivitet er en mangelvare på sørlige kyststrekninger, i hvert fall i sesongen, mens den er helt påkrevd om der skal være kvalitet på naturopplevelsen i nord.

Jakob: Hva er det med naturen som appellerer til deg når du er på tur?

Ole: Det er..... vanskelig å sei. Det er jo naturen i seg sjølve, skjønnheten, variasjon i vær og vind, lys. Ja at det er vilt og urørt, at man kjem seg ut dit der det ikkje er biler og folk. At man føler at man er i naturen.

Jakob: Hvordan syns du menneskene bør bruke naturen?

Mikael: forsiktig... det trur eg på mange måter.... Den ene måten jo helt opplagt med forurensning og sånn ting, men og på det her med at du ikke skal belaste....altså for meg er det ikke noe om å gjøre at flest mulig seile på norskekysten, for det.... jo flere du møter jo mer forringer det kvaliteten på dine egen opplevelser. Og her er det jo sånn at om du seiler på yttersia og så kjem du til en bukt du har tenkt å ankre opp og så ligg der en båt fra før, så "nei her går det ittj an å ligg, vi ferd til neste, det er opptatt her". Det er nesten utenkelig å legg seg en plass å der det ligg en båt fra før....

Jakob: Er det bare din holdning eller?

Mikael: Nei nei det er generelt.

Jernseil eller årer

I utgangspunktet valgte jeg å legge den betydning i begrepet tradisjonsbåter at de var umotoriserte. I den virkelige verden så har båter over en viss størrelse, cirka 25-35 fot,

som oftest motor. På større båter som ”Salarøy” er båten så vanskelig å drive fremover for årer i motvind, at det ikke er lange strekninger som kan ros. Dermed kommer motoren i bruk og da trer vi inn i felt hvor der ligger verdivurderinger i forhold til at båten tradisjonelt var uten motor. Så kan man finne gode argumenter for standpunkter innen ulike posisjoner, men det er helt klart at motor og motorbruk er med til å definere seileren innen miljøet, ”hard-core” eller bruksvennlig, fullblods tradisjonell eller pragmatisk. Et helt annet, men vel så viktig aspekt er sikkerhetsmomentet ved å ha en motor om bord, og især hvorvidt motoren sitter inne i båten eller på siden. Den diskusjonen har foregått innen hele seilmiljøet i Forbundet Kysten, men det virker som om mine informanter har et godt fundert og avklart forhold til bruken av motor i tradisjonelle bruksbåter.

Jakob: Syns du at seiling formidler noen verdier?

Stein: Ja det kan en nå si, hvis en skal bli filosofisk, det er jo det der og så å bruke og jobbe med naturkreftene og istedenfor imot dem, det er jo den store forskjellen i forhold til det å gå med motor for eksempel syns eg med båt. At du utnytte kreftene som ligger der.

Jakob: Er de verdiene det samme for hele seilmiljøet?

Stein: Nei det trur ittj eg. Det er noen som er veldig opptatt av det og kategorisk på det og overhodet ikke kan tenke seg å bruke motor i noen sammenhenger og så er det noen som... nesten det viktigste er å komme seg fra A til B. så det er ganske stort spenn der.

Båtens materielle og immaterielle kultur.

Den materielle og immaterielle kulturen som omgir tradisjonsbåter gir en altomfattende legitimitet gjennom bruken. Den materielle dimensjon forbinder fortiden med nåtiden gjennom båtbyggingstradisjonen og kulturvernet av kystmiljøene. Den immaterielle kulturen utspiller sig i forståelsen av seg selv som tradisjonsseiler i et moderne samfunn. Nettopp denne forståelse får ekstra kraft når seileren passerer steder i naturen som gjennom sagn og beretninger har sin plass i et mytisk båtlandskap. Man kan velge å ikke forholde seg til denne dimensjon, men flertallet av seilerne er likevel gjennom sin habitus, kondisjonert for å verdsette slike opplevelser.

Trine: Min beste seilopplevelse? Det må ha vært da vi var i Lofoten for 2 år siden, og det som var så fint med det, det var at det sosiale var så fint. At det var, vi var ikke så veldig mange folk og så var vi folk som har seilt en del før så ting fungerte veldig bra, og det var folk som jeg kom godt overens med og alle kom godt overens med hverandre så det var veldig hyggelig da. Og så var det, det var kanskje noe med det at vi skulle til Lofoten og fiske torsk og den der tradisjonen da, ja det var liksom på en måte som å være på jobb og det var jo jobben i gamle dager, så var dette jobben til folk. Det var kanskje jeg følte litt det at jeg hadde en jobb som var veldig fin, det å være lofotfisker.

Mikael: tja.... Hehhe.. litt vanskelig... eg oppleve jo at vi bor i naturen på en måte, så det er ikke så stor forskjell på å være på tur og ikke være på tur. Så den er på en måte storlagen her og så når en er på tur er det klart at da får man noen andre inntrykk og sånn.... Det er det som ofte fascinerer meg når vi drar på tur, når vi kjem med fembøringen så lander vi ofte på plasser, eider eller havn, det kan være fraflytta plasser, det kan være plasser der det bor folk....at kor utrolig det er at her har det bodd folk, folk livnært seg liksom i den naturen som vi er... i en relasjon mellom folk og den ekte naturen som.... Da føler eg på en måte at vi bare er i sett i overflata av den der båtene vart benytta for hundre år siden og vi driver liksom bare å rote i overflaten og så kjem du til sånne plasser, der det går opp for deg at her har folk slit masse og bodd og levd og rodd og.... det er fascinerende.

Hva sier seilerne om padling

Noen av mine seilinformanter hadde også erfaring med havkajakpadling og det var kanskje ikke overraskende med tanke på den utprøvingen av aktiviteter som der er tradisjon for i Tromsø. Men det at informantene hadde erfaringer innen begge aktiviteter gjorde at jeg spurte mer i den retning, selvsagt fordi svarene ble en slags kryssreferanse på meningsdimensjoner, likheter og forskjeller.

Trine: ...Og så er det også litt med det der, jeg har blitt litt mer engstelig nå, det er skummelt med de bratte snøbakkene og skred og sånn. Det virker kanskje litt sånn selvmotsigende, i og med jeg har jo lært mer etter som årene går da, men så er det et eller annet irrasjonelt, det med alderen og man blir litt engstelig og skeptisk og akkurat

det gjelder kanskje med padlinga også, jeg syns det er litt skummelt å padle havkajakk.

Jakob: Fordi at?

Trine: Nei vannet er kaldt og så er det veldig vanskelig å gjøre eskimorulle. Og det der med kajakk, det ble litt....jeg syns det er vanskelig å, det er ikke bare det med hofta egentlig, det er vanskelig, jeg blir sliten, det er vanskelig å padle da og det er slitsomt, jeg vet ikke jeg blir alltid bakerst og jeg blir litt sånn demotivert.

Jakob: Er det noe med miljøet her oppe som gjør det eller?

Trine: Jeg vet ikke, for jeg har ikke padla kajakk andre steder, men jeg har jo hørt folk sagt fra rundt omkring i landet at i Tromsø der skal det padles fort og der er det bare og....ja

Jakob: Hvem padlet du med når du padlet her?

Trine: Nei jeg har jo, noe som faktisk var spikeren i kista for kajakkpadlinga mi, var jo det at en venninne som var på nivå med meg flytta til Oslo. Så hun var liksom min padlepartner og når hun flytta så var liksom de andre som jeg kunne padle med, de var flinkere og raskere og sånt noe, så da. Så ble det og fikk litt ondt i hoftene i tillegg så ble det liksom...

Ole: Padlinga, som eg starta med i fjor, det kommer eg til å satse på, det syns eg er kjempestas.

Jakob: Når du nå driver og padler, ser du så noen umiddelbare forskjeller mellom padling og seiling? Du begynte med seiling først og så padling etterpå?

Ole: Det meste er jo forskjellig, rent bortsett fra at man er på havet.

Jakob: Så havet er på en måte den eneste likhet, hva er de største forskjellene da?

Ole: Når man er på havet så er det ganske fritt, du kan se hvor du vil. Da er det friheten med å være på havet.

Jakob: Da snakker du om havet i seg selv, men hva er den største forskjellen mellom padling og seiling?

Ole: I padling så sitt du aleine i en båt og må beherske alle ting sjølv, i seiling så... I padlinga så bruker du kroppen for å komme deg frem, mens i seilinga så bruker du vinden. Så da må du være et team, et mannskap, som seiler i lag.

Jakob: Appellerer begge ting til deg like mye?

Ole: Ja akkurat nu er kanskje padlinga min største lidenskap.

Jakob: Fordi at?

Ole: Padlinga er nokka eg har tenkt på i flere år på at eg skal begynne med.

Jakob: Hvorfor det?

Ole: Fordi det ser veldig tiltalendes ut. Eg trudde det var nokka eg komme til å like. Eg gjorde så mykje anna, det var liksom ikkje tid å ta tak i det før i fjor.

Jakob: Men hva er det så ved padlinga som appellerer til deg? Hva er det som fenger?

Ole: Det er selvfølgelig alt tid, ”å være på havet”. Du får også trent, du får trent kroppen gjennom det. Det eg virkelig liker ved padling, det er å ferd på overnatningsturar og komme seg ut i skjærgården, padle langs øyene og strendene, like i fjæra se på naturen, det er det finaste.

Jakob: Så det er lettere å oppnå med kajakk enn med seiling?

Ole: Det er klart det er det.

Jakob: Hvorfor det?

Ole: Kajakken kan du ta med deg kor vil og starte kor du vil, veldig lett å komme i gang. Komme seg for eksempel på yttersian, på øyene. Men seilbåten han ligger ofte en plass, mykje organisering og styr. Det er en lang transportetappe for å komme dæ dit du egentlig vil. Det blir kanskje motorgåing. I hvert fall når vi ligg innaskjærs, sånn som vi gjør. Det er yttaskjærs, som er spennandes.

Det som kommer frem er svært interessante perspektiver. Vi får innblikk i hvilke meningsdimensjoner padleren må mestre får å kunne dra på tur, både i forhold til fysiske ferdigheter og i forhold til angsten for å rulle rundt og ikke klare eskimorullen. Det kan se ut som om det å finne en padlepartner på ”sitt” nivå er veldig avgjørende for motivasjonen til å fortsette med å padle. Og det blir ekstra viktig når deltakeren ikke føler seg kompetent, fysisk eller ferdighetsmessig, i det øvrige miljø. Kanskje padlingen er mer ”darwinistisk” enn seilingen, når det gjelder å assimilere nye padlere, men det kan vel så mye skyldes de barske kravene til nye padlere på grunn av den geografiske plasseringen. Motsatt får vi også innblikk i meningsdimensjoner som faller positivt ut for havkajakpadlingen, at det nettopp gir utøveren en mulighet for å være alene og drive med oppdagelse mens man er på tur på havet. Men her beskrives også et av havkajakkens store fortrinn, at man kan starte turen andre steder enn i hjemmehavnen, fordi kajakken kan legges på biltaket. Logistikken er altså veldig mye enklere, også fordi man ikke må styre med å skaffe mannskap, hver deltaker har sin egen båt.

Padlerne

Som for seilerne kan man godt si at mine padleinformanter kommer fra ganske trygge oppvekstforhold. De har alle søsken på nær en og ingen av dem flyttet noe særlig i barndommen. Igjen kan det se ut som om friluftsliv ikke er et aktivt begrep i familiesammenheng selv om der er flust med friluftslivsaktiviteter eller i hvert friluftslivrelaterte aktiviteter. Men jeg syns kanskje der er et større innslag av idrett i mer organiserte former i ungdomstida enn for seilerne. Der blir dyrket fotball, langrenn og atletikk på ulike nivåer. Og det har egentlig fortsatt utover i voksenlivet også med både egentrening inne og ute. Eksponeringen for kajakk skjer for de flestes vedkommende i midten av tyveårene. Imidlertid er der litt forskjell på hvorfor og hvordan de enkelte fortsetter med å padle; for noen blir det en besettelse, for andre blir det en kombinasjon av padlingen og den sosiale arena som virker tiltrekkende og for noen blir det en mer introvert bevegelses og naturglede. Igjen kan det se ut som om mine informanter har drevet aktivitetene lenger enn sine søsken.

Padlerne har høye utdanninger, lenger varende universitets og høgskole utdanning, doktorgrader og mastergrader og interne utdanninger. Også jobbmessig er de godt stilt, de jobber med sine fag i offentlig og halvprivat regi. Også deres søsken virker å ha tatt høye utdanninger og innehar gode jobber. Foreldrene tilhører, igjen et mer klassisk arbeids og kjønnsrolle mønster. De jobber innen primær og tertiær næringen.

Padlerne ligger også på linje med seilerne når det gjelder forståelse av seg selv i forhold til å være kulturelle og de driver også med de samme kulturelle aktiviteter som seilerne; dans, film, bøker etc. Det samme gjentar seg når det gjelder generelle holdningen til forbruk og miljø. Når det gjelder samfunnsoppfatning og miljøspørsmål, kan man kanskje si at det er det generelle utdanningsnivået heller enn oppveksten som kommer til uttrykk i denne forbindelse.

Etter mitt inntrykk er padlerne posisjonert slik i feltet at både den eldre og den yngre generasjonen av padlere er representert. De fleste er fra Tromsø Hav Padle Klubb, men der er også en enkelt fra Trulle (universitets studentenes hav padle klubb). Alle har et høyt aktivitetsnivå og god kjennskap, slik jeg bedømmer det, til det indre liv i miljøet. I tillegg driver de også med andre friluftslivsaktiviteter og har derfor også kjennskap til andre miljøer i Tromsø. Noen av informantene er mer sitert enn andre, men det beror mer på intervjuets forløp og informanten, enn på posisjonen i feltet og kjennskap til kodene i miljøet. Her er der kanskje en liten forskjell i forhold til seilerne, litt mer åpenhet i landskapet.

Padling som en bragd og padling som en tur på fjorden

Utav mitt materiale kan jeg forstå at der har vært en utvikling av padlekulturen i Tromsø Hav Padle Klubb. Utviklingen har vært preget av en pionerånd og resulterte i en kultur hvor oppdagelse og bragdpadling var normen. Miljøet i Tromsø var tidlig ute, både med importen av de moderne typer av havkajaker fra England og med å drive havpadling i Norge i det hele tatt. Landskapet rundt Tromsø var derfor ”upadlet” noe som tiltalte padlerne siden de var influert av fjellklatremiljøet hvor førstebestigninger er den ultimate statushandling. Samtidig er der helt fra starten en slags anti-stemning, en motbevegelse i forhold til fokusområdet for padlingen ellers i Norge på den tiden og til det å være ”politisk korrekte” i forhold til innholdet i begrepene om friluftsliv. Der oppsto nærmest en konkurranse om å drive mest ekspansiv padling, oppdage nye plasser og krysse større havstrekninger. I et slik landskap er der grobunn for legendariske stunts og nymoderne myter.

Jakob: Hvordan begynte du å padle?

Hans: Eg begynte å padle då... altså det begynte då Jonny Lauritsen drev en butikk, en liten klatre butikk her oppe i grønnegata, kor han drev med friluftslivsutstyr, klatring primært. Og så begynte han å selle kajaker først på 80tallet. Og den butikken brukte eg å vær i, førr eg drev og gikk mye på fjellet. Og då plutselig vart eg bare fenga utav det, det her ska eg gjør. Så då gjekk eg bort til han, og selvfølgelig han Jonny var jævlig interessert i å selle kajaker, så han solgt mæ en nordkapp på flekken. Eg trur han kosta 7000 kroner, eg fikk han for... eg betalte halvparten først og så betalte eg resten seinere. Jonny sellte på henstand.

Jakob: Er det lenge siden?

Hans: Det var i nitten.... 1. juni i 198..

Jakob: Hvordan fortsatte du så med padlinga?

Hans: Altså det begynte jo sånn som vi gjorde på den tida, vi begynte å tulle med de her kajaker og begynte å ro, eller å padle.... Eg brukar å sier ro, det er sånn antitrendy eg sier ro. Eg begynte å ro kajakk for meg sjølve i... skulle lære disse trickan, disse eskimorullan og de greiene der, utover på åtti, i 84 kan eg huske. Og gjorde faktisk turer aleine, eg husker eg dro aleine en tur, engong først i august ut Ertsfjorden, rundt

Ertsfjorden og ut hele ertsfjorden og så då rundt bremnesodden, eg huska eg kom på bremnesodden så var det litt sånn surkel i fjæra, litt sånn småsju. Eg vart jævla redd huske eg, dro på land ikkje sant, tok kajakken og bar han over steinan, på andre siden av nasset og då padla eg då inn Hafsfjorden, låg eg ute en natt under en stein. Eg syns det var en jævla bragd, og det var masse nerva, og masse sånn derran hjerteklaff ikke sant og Nordkapp er jo litt "tippy" også, og det var jo første gangen eg bevega meg i det landskapet på den måten der. Så sånn begynte vi då med di derran, det var det der turaspektet. Altså det der, tok med det aspektet som du hadde med når du gikk til fjells og låg ute om vinteren i telt ikke sant, ute på kysten. Så plutselig hadde vi utvida hele jævla friluftslivsrepertoiret med 100%. Og så utvikla vi det videre utover på åttitallet, i fireog femog i seksogåtti padla eg og to kompiser herrifra til Lofoten, på en ukestur, eller en 8-9 dager vi brukte på den turen der, det var jævla stor bragd syns vi då. Hahaha..... Og parallelt med det her så drev de andre gutta, det var jo et jævla jag ikkje sant, i klubben om å gjøre turar. Padle rundt den øya, padle rundt Vannøya, yttersia, yttersia vart jo et begrep ikke sant. Og det kom en tysker opp hit, Stefan Claes, han var steike gal etter arktis. Eg husker i seksogåtti då dro han og så padla han og to gale kompiser av han fra Tyskland, helt over til nordøstlandet på Svalbard, det var jo helt himmelstormende jævlig altså, det de gjorde altså. Og det var langt over grensen til hva de var i stand til og skulle ha gjort, men de gjorde det og holdt på å daue og det var jo litt av hvert ute i Hinlopenstredet. Det her at folk gjorde disse turan heile tida, det vart liksom konkurranse om å gjøre såkalt ekspansive turar.

Jakob: Hvorfor tror du at det ble sånn?

Hans: Det har nokka å gjøre med den der holdningen i klatremiljøet ikkje sant, som vart introdusert inn i....., som vart.. kom inn sammen med han Jonny. Han Jonny som satte den der trend, den der skøya, som sette den der....., han etablerte den der eventyrdegen ikke sant. Og så var det litt tilfang av folk som hadde det der med seg, her i Tromsø, som likte litt....., som hadde den typen friluftsliv. Der var en pool av folk som var fra før av, som hadde det der som en sånn måte og gjøre ting på.

Jakob: Litt sånn tur over evne?

Hans: Ja litt sånn, litt sånn, litt macho litt sånn eg opplevde det. Ikkje det, det var damer med i det også. Men det vart en sånn gagg, en sånn artig konkurranse. Og nysgjerrighet vil eg si til å se akkurat det her yttersia begrepet, det var en sånn dåpsmessig ting og ikkje sant, jævla eventyr, du trudde du var pioner og det var liksom den ideen om og.... Når du kom ut på yttersia så var det akkurat som om at, de plassen du kom til, selv om

det hadde bodd folk der i tusener av år ikkje sant så nu er forlatt ikkje sant, så var det akkurat som om du gjenoppdaga det landet, det var første gang du var der ikkje sant, du skreiv opp landet, du for rundt det nasset, du for igjenna den strømssettinga der, du for ut til den odden ikkje sant og du hadde det havet rett ut og du.... Det var jævelsk spennande altså, ingen hadde gjort det før. Ingen som hadde.... Aldri beskrevet ikkje sant, at det kunne gjøres, at du kunne behandle havet på en sånn måte i et sånt redskap. Det var det eventyret og den ideen om at det var... det var en besettelse å holde på med det altså.

Pål: Nei altså det har vært... klatre og padlemiljøet har vært ganske nært tilknytta. Så de som begynte Tromsø kajakklub i 82 de var veldig mye eksklatrere og daværende klatrere, slik at det der med veien er målet filosofien har vært litt inne i de miljøene der fra starten. Sånn sett har de miljøene vært litt sånn utypiske, for iallfall de miljøene som er i sørnorge litt sånn rabiante og litt på sia og litt sånn i motfase. Altså det nordnorske svar på norsk tindeklubb som var da... en krystal og middagsklubb for de kondisjonerte det var da... klatreklubb som bratt front og pariserkommunens klatreklubb og sånn....hehe... det er typisk i nordnorge så går golfene rundt og skryter av at de golfer i grilldress ikke sant... så det er en del av kulturen at det skal være mot og det skal ikke være sånn som de andre. Samme det der som antikkultur, så kom ikke med noen skipperlue og strøken båt altså da er du utmeldt per def.. og i kajakmiljøet så er det røft og havpadling og veldig lite konkurranseretta.

Fra pionerpadling til begynneropplæring

Det tidlige pionermiljøet utviklet seg og har fått en mer normal padleklubbkarakter, med ulik sammensetning av padlere. THPK er fremdeles et ganske ekspansivt miljø sterkt rettet mot turpadling. Men padlinga og især introduksjonen til padlinga er ikke fullt så hard-core som i pionertiden. Der finns nybegynnerkurser og der er padlinger på fjorden og i det hele tatt er spekteret av padlere mye større og aktiviteten derfor mer allsidig. Klubben skiller seg uansett ut fra padleklubber lenger sør ved å være utelukkende en havpadleklubb, der er ingen elementer fra flatvanns konkurransepadling.

Anne: Det var fordi jeg hadde lyst til det og jeg kom til Tromsø. Det var en av grunnene til at jeg kom hit, jeg hadde padlet et par ganger i Oslo bare sånn Oslofjorden. Og så bodde jeg i et kollektiv, hvor en av de som bodde der padlet masse og var veldig inne i

padlemiljøet, så da ble, med en gang jeg kom hit, det var på vinteren, så jeg begynte egentlig med sånn vinterpadling. Men det var veldig ok, da padlet jeg masse sammen med ham og kompisene hans.

Jakob: Du ble bare dratt med?

Anne: Ja det var egentlig ikke noe sånn der kurs og sånn, det var bare rett ut.

Jakob: Er det lenge siden det?

Anne: Det var i 9..

Jakob: Hvordan og hvorfor fortsatte du?

Anne: hehe...hvordan? Det var jo bare å fortsette. Men hvorfor, det var fordi, altså jeg er veldig glad i å dra på tur generelt. Og så som padlemiljøet var da, så var det jo, nesten hver eneste helg så var det turer, man dro på fredag og kom tilbake søndag kveld og det var en sånn fantastisk den der våren og sommeren, jeg egentlig vinteren og våren, sommeren 9., bare en masse snø og masse bra vær. Og liksom det å komme på yttersia og padle og det var et stort og aktivt padlemiljø og masse hyggelige folk og kjempefint å dra på tur, veldig fin måte å dra på tur på.. så

Lise: Vi var 3 stykker som begynte i lag, 3 venninner som begynte på kurs....

Jakob: Begynte på kurs her i Tromsø?

Lise: Mmhh Padlekurs en ukes tid og så ble vi med i klubben og....

Jakob: Er det lenge siden?

Lise: 9.

Jakob: Hvordan fortsatte det så?

Lise: Nei vi ble veldig godt tatt imot, fikk lov å være med på tur.... Hadde det fint ganske fort og da er det... ja det er veldig sosial og hyggelig klubb.

Mestringsperspektivet og gruppedynamikken

Den store forskjellen mellom en havkajakk og en tradisjonsbåt er besetningen. I en båt må der, om den skal seiles, være minimum 2 og med den båt som er mest beskrevet ovenfor "Salarøy", trengs cirka 5-7 for å være godt bemannet. I en kajakk er skipperen og besetningen samme person. Der finnes tomanns havkajakker og de er populære i utleingsfirmaer og kanskje på ekstremekspedisjoner, men som regel har hver utøver sin kajakk. I sin tur skaper dette noen parametre som padleren må forholde seg til. Padleren

må mestre båt, bølger, strømmer, distanser, været og til dels navigasjon. Det kan umiddelbart virke voldsomt, men så er der også et stort potensiale for mestring. Det som er avgjørende er hvorvidt den som skal lære, er villig til bruke tid og ressurser på prosessen. Dette gjelder selvsagt for seilerne også, men der kan den ukyndige "gjemme" seg litt blant de erfarne. Det er klart at de individuelle ferdigheter også kommer til syne og vurderes når man seiler, men det blir enda mer synlige i en kajakk. Samtidig er det også tydelig at hensynet til den enkelte i gruppen og hele gruppedynamikken og ikke minst sikkerhets/konsekvenstenkningen er noe som blir vektlagt i miljøet.

Hans: eg syns jo selv at bølgepadling er jævla spennandes, det er.... den desidert beste opplevelsen av å være på sjøen, med padling, det er viss du får... altså hvis du er på et område kor du får stor tung sjø og ikkje vind, det betyr altså i etterkant av et uvær, kor sjøen er tung, og kor du har fine bølgemønster og hvitt, kor du kan liksom... det er den beste du får. Tung sjø i etterkant av et uvær, hvis du då gjør et jævla fint kryss over... det er jævla herlig altså. Selve den der følelsen der.... Så syns eg det mer frustrerandes og spa seg over lange åpne fjordstreck, som er helt klinkstille, kor du bare sitt og commuter ikkje sant. Men akkurat den følelsen du sett for eksempel en solblank formiddag ikke sant med store kvittopper rundt og dårlig vær og du koser deg med den store sjøen, det er jævla artig.

Pål: Nei fysisk så er det jo lite krav da, altså hvem som helst kan jo padle da, vi har jo ytterpunkter da fra knøttsmå jenter til bussjåfører som har veid 170 kilo altså, så du må ta ut setene av kajakken for å få plass. Men alle skal jo på tur da så alders segmentet....

Jakob: Så det er veldig inkluderende?

Pål: veldig inkluderende og i motsetning til veldig mange aktiviteter så krever det ikke mye fysikk i utgangspunktet, alle får en kajakk til over 5 år, noen Men de flest klarer seg bra i motsetning for eksempel til å gå på fjellet med tung sekk, da har du allerede skilt ut en god del folk. Mens her så holder jentene like godt følge med gutta, uansett hvor mye du er i stand til å bære så har du omtrent med deg det samme, du flyter og det krever ikke så mye energi å dytte det fremover.

Jakob: Så den største ferdigheten er egentlig å kunne få det til å fungere i sosiale sammenhenger altså?

Pål: Nei den største ferdigheten er at du må like det tror jeg, altså hvis du er på havet av andre grunner enn for å padle kajakk, og alt det andre blir da ekstra ting, da tror jeg du har et lite problem altså. Det går på penneværsdager, men i det øyeblikk du kommer ut på en normal tur og du får litt ruskevær og du får litt sjø og du får litt vind og det regner en dag og.... det er ikke noe særlig behagelig hvis du bare er ute etter å ha solskinnssida.

Jakob: Da blir det på en måte været som skiller mellom folk?

Pål: Ja, nei det skiller veldig og typen tur skiller veldig altså vi vil ikke ha med nybegynnere med på yttersia, hvis ting skjer så må de klare seg sjøl og hvis de da ikke har ferdigheter, så er det ganske ille.

Jakob: er der da en konstant vurdering av folk?

Pål: Det har vært ganske lite, men i sommers da ga vi beskjed til en: sorry du får ikke lov til å være med, du har ikke padlet nok og du har ikke skaffet deg erfaring på den tid da du hadde mulighet til å gjøre det. så hun måtte gjøre noe annet og det var helt med rette, det kunne ha vært ganske ille. Og det er derfor vi gjør det, for vi vet at det blir ikke bare ille for dem sjøl, de kan jo risikere å stryke med, men det blir ille også for gruppen. Men det er noe vi må bli flinkere til, å stille krav til folk faktisk skal gjennomføre en del padling før at de skal med på en lengre tur, så vi vet at de holder fysisk. Det er klart at hvis du padler en solskinnstur på sundet så trenger du ikke mye krefter, men får du en 5 dagers tur med 2 dager med kuling midt imot da.... Da må du ha litt og gå på....

Det sosiale i individualistene og turpadlinga

På bakgrunn av den store graden av individualisme forbundet med padlingen kunne man forledes til å tro at padlerne var en litt egenrådig kanskje til og med usosial gjeng. Men det virker mer som om den store graden av autonomi i båten fremmer en gruppefølelse som er veldig fremtredende og fremt et ønske om sosial samvær i turaktiviteten. Og nettopp turpadlinga er noe alle mine informanter trekker frem som høydepunkter. Det er turene til yttersia og andre eksotiske padleparadiser i området som virkelig er den store drivkraften bak padlingen. Det kan virke som om miljøet har diskutert seg frem til en felles forståelse av at man kan fylle mer godsaker i en kajakk enn i en ryggsekk, noe som utvilsomt er sant. Det kan tenkes at kajakkpadlinga dermed forbindes med like deler fysisk slit og luksuriøs nytelse. Men det kan også tenkes at kystlandskapet fra kajakken er mye mer tilgjengelig enn fjellet er på ski, eller på beina.

Anne: Ja det tror jeg er en sånn grunnleggende ting, det å bare dra bort og være borte i helgen, men selvfølgelig det å... i forhold til at det... kajakkpadling er jo egentlig en veldig sånn behagelig ting å gjøre, fordi du trenger ikke å bære alt på ryggen, du kan stappe alt du vil i kajakken, du kan ta med hvor mye vin du vil og alt du har lyst til og bare kose. Og så er det en veldig fin måte å bevege seg på ikke sant du har liksom med deg huset ditt nesten, med alt du trenger, så det er en veldig flott og behagelig måte å være sammen på syns jeg i forhold til, kanskje litt i forhold til seilingen, så er det et eller annet med... du er sammen med en gjeng med folk, men allikevel så er du et individ og du kan padle litt unna de andre, litt sammen med de andre og det er ikke liksom sånn at man må... Jeg føler at det...alle som er der, de er ansvarlige, for å ta med seg sine egne ting, man er bare enige om en tid å dra og så er det egentlig utrolig lite organisering. Det er bare at man drar av gårde og man har litt lyst til å padle et eller fint sted, og så skjer ting som skjer liksom. Jeg syns det er veldig sånn lite.. i forhold til å organisere sånn masse turing og sånn der gruppentaltitetsting, så er det en veldig behagelig og fin måte å være sammen på. Og noen kan velge å padle langt og noen kan kort og man er liksom en gjeng med folk og alle kan...veldig åpent og fint miljø da, opplevde jeg det som og veldig , ja inkluderende også sånn.

Jakob: Hva vil du si er din største motivasjon for å padle?

Hans: Det er jo det med at du... Det er akkurat det sammen som når eg starta ikke sant, det er en jævla følelse av frihet og beherskelse og at du, det er du som er på en måte altså du sett med ditt eget liv en stakket stund, når du er ute på tur og det er det sosiale med folkan, eg er ikkje en sånn loner, det liker eg dårlig å være altså, sånn der å gå omkring som sånn derran ensom ulv og gå rundt sånn og utfordre skjebnen ala.... Eg likar spenning, det er artig å padle i bølga, det er artig å slå leir, det er super å fyre bål ikkje sant, det er godt å drikke en dram, det er jævla godt å sove på yttersia, det er den helhet der er likså, den følelsen av og sette rammen sjølve for en stakket stund i en egentlig rimelig regulert hverdag, hvor du gjør kajakkpadling til noe helt spess altså, for meg altså. Sånn som det var i dag, vendinga, helheten.

Gruppe strukturer og padlemønster

Et veldig karakteristisk trekk ved padlingen i grupper er selve padlemønsteret, altså hvordan gruppen beveger seg. Sann som jeg tolker mine informanter, beskriver de forskjeller i padlemønster mellom grupperinger av menn, men kanskje i særlig grad mellom kvinner og menn. Det gis ikke noen særlig begrunnelse for dette og kan selvsagt tilskrives en relativt overfladisk betraktning fra informantenes side. Men ikke desto mindre utspilles det ganske konsekvent i selve padlemønsteret og det bekreftes omend i andre formuleringer av andre informanter. I forhold til kjønnsperspektiver i forbindelse med padling så tolker jeg det slik at padlerne blir bedømt ut fra sin egen kompetanse og ikke først og fremst ut fra sitt kjønn. Kajakken er på en måte med til å oppheve fysiske forskjeller fordi vannmotstanden er den samme. Et annet trekk ved padlingen, som sier noe om gruppestrukturen er at padlerne på landjorden kan være nokså uenige, men så snart de har rumpa i båten, tilsidesetter de alle politiske, religiøse, filosofiske forskjeller. Der er derfor, på tross av en mengde med motsetninger og en stor spennvidde i miljøet, at padling blir en veldig inkluderende aktivitet.

Jakob: Nu har vi hørt litt om dine motiver for å padle, syns du at der i miljøet finns der mange andre motiver?

Pål: Nei jeg tror du har hele rekka, altså fra de som vil ha hardt fysisk slit og gjøre mye, gjøre langt, prestere altså du har mye, der er mange Amundsen i alle disse aktivetsmiljøene. Ofte så går det på helt personlige... altså forholdet til personlige prestasjoner altså. Og så har du alle de som bare liker å være på tur, sann som meg og så har du de som liker å være på tur og være sosiale, og så har du de som helst bare vil være sosiale, men klart at hvis de må padle litt for å være det så er det også helt greit... de vi kaller for solskinnspadlerne eller flatvannspadlerne, og dem er det ganske mange av, jeg tipper at 2/3 deler av miljøet er folk som er veldig lite på tur og som klarer seg med å være med på de der felles torsdagspadlingene og en og annen klubbturn, når det er flat vann og god værmelding og sola skinner. Så der er veldig mange...og så er der de der "mate" delen da, de som ikke bare vil være sosiale, men de vil være ekstra sosiale med en helst da.... Og dem er det også en del av. Så jeg tror du dekker alt det som finns av både aldersgrupper og politiske plattformer og sosial status og rubbel altså, vi har et miljø som spenner fra 15 til 75, fra det ytterste høyre til det ytterste venstre, men som har padlinga til felles og da går det egentlig ganske greit altså for da har de noe felles å

prate om som går på båttyper og hav og vær og opplevelser og så legger de bort de tingene som de vet at det ikke går an å prate om.

Jakob: Så likesinnede finner litt sammen og finner tema som det går an å prate om..?

Pål: Ja ulikesinnede finner sammen, de er så forskjellige at hadde du satt dem på en cafe i byen så hadde de begynt å sloss, men på havet så funker det, nettopp fordi de vet at motsetningene er der og så er der en del ting som ikke er tema, du diskuterer ikke politikk altså når du vet at en fremskrittspartimann eller enda verre ved siden av en RVer altså og la dem løse verdensproblemene, da snakker du om båttyper i stedet. Akkurat på samme måte som all annen type vennskap, du kan være selektiv, du plukker ut de tingene som funker og så glemmer du det andre.

Jakob: Så der er forskjellige mål for forskjellige turer?

Pål: Og til forskjellige tider på døgnet. Altså jeg fortalte jo på telefonen om jentene som da ligger i midten å prater og gutta som padler i trekant, det er sånn typisk at... altså hvis jeg er på vei fra A til B, så kan jeg godt padle helt alene og ikke prate med noen og bare nyte og oppleve, og det er typisk at den turkompisen som jeg har vært mest på tur med, vi kan padle Senja rundt og vi sier en setning til hverandre i løpet av en hel dag, men han råkoser seg, jeg ser at han råkoser seg og jeg råkoser meg så....

Jakob: Men når du nu snakker om det her med at jentene padler i midten og prater og guttene padler i trekant, er det noe som du opplever er spesielt for Tromsømiljøet eller?

Pål: Nei jenter på tur, uansett. Jenter på tur er mye, mye mer rettet mot hverandre.

Jakob: Og gutter på tur er rettet mot?

Pål: De er mer i sitt eget hode, de gjør ting sammen og har ikke et sånn jævla behov for å kommunisere hele, forbanna tida og fordelene med kajakk er jo at da slipper du å høre på det, altså hvis du syns at det blir for mye kakling så, enten så slipper du deg bak og padler litt langt unna eller så padler du litt ekstra på så du kommer deg langt foran. Så det er ikke noe praktisk problem og løse det innenfor kajakk i løpet av en dag altså, det er verre hvis du er på en seilbåt. Da må du høre på det hele tida. Og så er det veldig sosial når du kommer i land da og når du først da er i lag, har slutta padlinga og er i lag for å være i lag og ha det sosialt, da er det jo full rulle.

Jakob: Hvis du nu ser på andre her i Tromsø også padlere, syns du at andre bruker friluftsliv som en del av det å markere deres identitet? Kanskje ikke generelt, men innen padlemiljøet spesielt?

Lise: Kanskje ikkje så mye i padlemiljøet egentlig, kanskje minst i padlemiljøet i forhold til andre grupper...

Jakob: Ok, hvorfor det?

Lise: Eg trur ikkje det er så viktig å vise seg...altså padlemiljøet er veldig sånn broget forsamling, en veldig forskjellig forsamling, det er ikke en protokoll, sånn som...

For eksempel fjellsportgruppa, som eksempel, det er mer en sånn homogen gruppe... alle går på ski og er kjempespreke og har goretexklær og siste skiene, kor det er veldig fokus på utstyr, men i padlemiljøet så er det alt fra 20 til 60 år og med all slags bakgrunn... det er jo gjerne en masse akademikere som går på ski til sammen, altså som driver med telemark og sånne ting....men i padleklubben har du et mye større spenn og da er det ikke så stort fokus på... utstyr og den type ting...

Padling som en date

I avsnittet ovenfor beskrev jeg at kjønn ikke automatisk definerer padlerens kompetanse i THPK. Kjønn kan gjerne være med å definere hvilken type padling som foretrekkes, men statusen til padleren blir definert ut fra andre parametre. Imidlertid er der noen sammenhenge hvor kjønn spiller en avgjørende rolle i forhold til å definere en padler, og det er når padling blir en date. Der var ganske forskjellige syn på det å drive padling som et par. Noen av informantene ga klart uttrykk for at de ikke kunne tenke seg å ha en partner som ikke var aktiv. Samtidig mente de at den felles interessen styrket aktivitetsnivået. Men der var også en annen vinkling på å padle som et par, hvor aktiviteten daler eller forandret andre uttrykk.

Jakob: Nå, nu må jeg spørre litt til din sivilstatus?

Sjur: Snart gift.

Jakob: Har det noen innvirkning på ditt valg av aktivitet?

Sjur: Man kan vel snarere si at det var valg av aktivitet, som førte til at vi snart skal giftes.

Jakob: Så dere møtes gjennom padlinga?

Sjur: Ja.

Jakob: Padler dere mye sammen?

Sjur: Ja, det forsterker jo i grunnen min aktivitet. Lena har i grunnen enda sterkere fokus på friluftsliv enn det jeg har.

Jakob: Padler din kone?

Hans: Nei hun er lite... Det er også en forutsetning, hun gjev meg utrolig frihet til å holde på. Hun er dame som er... av og til så liker hun å være aleine, så hun er glad for å få denne tullingen utav huset ikkje sant og dermed så.... Nei men hun er utrolig sjenerøs på det feltet.

Jakob: Og det er jo viktig?

Hans: Utrulig viktig. Eg kunne ikkje ha likt meg hvis eg hadde hatt en kjerring som.... heile tiden skulle ha klenge på deg og lagt krav om at du skulle være tilstede og hvis eg då hadde hatt unger i tillegg da hadde eg ikkje fått det til. Det er klart.

Jakob: Men det kunne jo også ha vært sånn at dere forsterker hverandre i aktiviteten....?

Hans: Jo, det kunne ha vært en mulighet for det. Men eg har diskutert det der en god del med par som er i lag, de har en tendens til å... den ene kan ikkje gjøre nokka før den andre gjør det og hvis ikkje nivået er det samme, så får de et jævla riv seg imella for gubben har lyst til å gjøre et stunt elle nåkka anna, så ligg hun kanskje bak og så er det litt sånn at damene er litt svakere, det er få damer eg kjenn til som har det samme trykket altså.

Jakob: Har du opplevd det som et problem, eller har du sett det hos andre i padlemiljøet?

Hans: Ja eg meine at eg har observert at par har truffet hverandre i miljøet og så har de da etter hvert... begynt å være i lag og så har de da en ide om at de skulle liksom gjøre det her i lag, og så har de da....

Jakob: Vokst fra hverandre?

Hans: Nei vokst inn i hverandre slik at de ikkje blir tilgjengelige for andre folk igjen. På en sånn måte at de skill seg ut.

Whiskeydrikking og bålfyring

I alle miljøer kan der oppstå helt spesielle handlemåter og en egen forståelsesramme for hva som er god kutyme. Andre steder ville en slik handlemåte kanskje virke absurd. Å fyre svære bål på stranden av innsamlet plastikkavfall bidrar som ”leirbål” og oppryddingstiltak. Der var flere informanter som omtalte bålfyring og til dels en festkultur etter padlingen som en ikke uvesentlig del av padlekulturen.

Jakob: Finns der ferdigheter, holdninger og verdier som er fremtredende? Når dere drar på tur? Er der noen spesielle ferdigheter som blir lagt merke til?

Sjur: Jeg er fristet til å si bålfyring.

Jakob: Du er fristet til å si bålfyring??

Sjur: Ja.

Jakob: Kan du forklare noe om det?

Sjur: Det er på mange måter en stor sosial aktivitet, som skjer mer eller mindre med en gang gruppen kommer til land, og som på en måte er veldig viktig fordi det er veldig kaldt å komme ut av en kajakk, når man er våt og klam.

Jakob: Så det med å fyre bål, det er en viktig ingrediens, en viktig ferdighet her oppe?

Sjur: Ja, det er omtrent det eneste av organisert virksomhet jeg merker som skjer i padlemiljøet i all sin uorganisert.

Jakob: Hva med padleferdighet, der er vel litt fokus på det?

Sjur: Nei

Anne: Jeg tror det er litt den der blandingen av å ja det der å være sosial og ta vare på hverandre og det der med å fyre et jævlig svært bål og legge masse plastikk og alt utover ikke sant og drikke masse whiskey og det er liksom en sånn derre blanding av noe av det, det er litt padlemiljøet da. At der er en sånn blanding av litt sånn råskap i det hele på en måte... Som jeg ikke synes er i for eksempel fjellsportgruppa eller noe sånn og alle er veldig sånn... så sier man ting til hverandre og man gutser litt på, det er litt sånn type miljø. Og også at det er et ganske individuelt miljø da, så det er litt sånn sære folk og det er helt ok, ikke sant, at det er liksom du blir verdsatt i det miljøet. Og det er også mulig i det miljøet for du skal ikke sitte i samme båten med den personen i et døgn ikke sant. Så det er jo mye litt spesielle folk i det padlemiljøet, det tror jeg egentlig at folk setter pris på.

Nord og Sør – Norges padleforbund og byråkratiseringen.

Når man setter nord op mot sør så får man flere interessante perspektiver på havkajakpadlingen. Det ene er selvfølgelig at den nordnorske natur med sin værharde kyst og kalde vann i mindre grad egner seg for den type av skjærgårdskajaker som var og er veldig populære sørpå. Der oppe er en moderne havkajak tryggere fordi man sitter bedre fast, man kan redde seg selv fra kantringer med støttetak eller eskimoruller. Samtidig er der muligvis større en spennvidde i naturen fordi fjell og kyst ligger så nærme, der blir raske overlappende overganger mellom årstider og aktiviteter. Det gjør at man til enhver tider driver med den aktivitet der er best forhold for eller til og med kombinerer aktiviteter som for eksempel ski og padling. Et annet aspekt er det nordnorske miljø sin utvikling av havkajakpadlingen, lenge før det ble en integrert del av Norsk Padle Forbund sin aktivitet. Det tredje perspektiv er at foruten de naturgitte forskjeller er der også store forskjeller i båttrafikken og bebyggelsen av kyststripa mellom nord og sør. Det gjør utfordringene for kajakpadleren svært forskjellige mellom nord-sør.

I og med at havpadlekulturen i Tromsø var ganske tidlig ute, så var der lite eller ingen involvering fra Norges Padleforbund(NPF) i den type padling som ble drevet. På mange måter ble det nordnorske miljøet banebrytende fordi klubben konsentrerte seg om bruken av moderne havkajaktyper. Det var særlig turpadlingen og ekspedisjonene som var motivasjonen for å padle, men med det lokale racet; ”Tromsøya Rundt” og oppstarten av Arctic Sea Kayak Race (ASKR) i 1991 i Vesterålen var også konkurranse aspektet blitt introdusert. ASKR var likevel en konkurranse type som ble mer en event og et samlingspunkt for padlere. Utover selve konkurransen var der også en slags organisert tur med turlleder, ramble. Formen på konkurransen har endret seg mye siden oppstarten og den lengste distanse i dag er et 1 dags maratondistanse på 42 km.

Utover på 90 tallet ble havkajakpadling mer og mer populært. Forhandlere solgte kajaker i bøtter og spann, glassfiber-, plastikk- og carbonkajaker. Dermed oppstår behovet for kursing, både innad i klubbene men også på det kommersielle marked. Padlere uten klubbtilhørighet ønsker opplæring. Padleulykker med tragisk utfall setter også sikkerhet og opplæring på dagsordenen både i den offentlige diskurs og innad i klubbene og forbundet. NPF starter utviklingen av en utdanningsstige og en veilederutdanning i 1996 og dette blir mottatt med glede i miljøer som ikke har en havpadlekultur, men i de

etablerte miljøene reagerer man på følelsen av å bli overkjørt. Gradvis innføres utdanningssystemet, men det omformes ganske mye før dagens kursstige er på plass.

Båttrafikken og især de store og hurtiggående motorbåter er et seriøst risikomoment for padlere sørpå. Det er en av de ulemper man må lære håndtere om man vil padle, en annen ulempe er bebyggelsen i strandsonen, noe som begrenser overnattingsmulighetene. Begge elementer er konsekvenser av den økte private velstand og endringer i habitus og kultur rundt forbruk. Politikken både på nasjonalt og lokalt plan kan i noen grad regulere dette, men er samtidig underlagt de samme endringer i habitus og kultur i befolkningen. Politikere er jo også avhengige av den offentlige opinion.

Jakob: Hva er din beste padleopplevelse da?

Anne: Nei det er ikke lett å si altså, det er et sånt spørsmål man får i avisen, hvor man må si akkurat hva... jeg tror ikke jeg har en sånn ekstrem.... Men jeg tror nok at første gang på yttersida, det er jo en helt sånn, ja vi kaller det for yttersia oppe her ikke sant, og det var jo , både det at jeg aldri hadde vært der ute før verken, altså på noen annen måte heller, for jeg hadde nettopp kommet til Tromsø, da tror jeg veldig at jeg hele tiden var veldig sånn intenst tilstede i alt man ser. Og så var det jo 2,5 meter snø på land og så var det på en måte bare å få kajakken rett ut i sjøen, for det var i mai og det var så jævlig mye snø. Og så komme ut der og da var det helt bart ute i der ikke sant og masse snø på fjellet og hele den stemningen og masse, masse fugl og en gjeng med folk som de var helt og litt småforelsket og det var en veldig, jeg bare kjenner at jeg får en sånn stemning innen i meg, så fantastisk liv ikke sant og sitte i den lille båten og ute på det svære havet og se de fantastiske omgivelsene og det var en sånn, det var kanskje..... det var en utrolig flott ting og det var litt en sånn kontrast, man føler at man kommer til nordnorge ikke sant og den ene dagen går du på ski og den neste dagen kan padle, det er det liksom ikke på østlandet, der er det vinter eller sommer, men ved å liksom bare følelsen av å være kjempeprivilegert at alt ligger for dine føtter, du kan bare.....ja. så det tror jeg var en veldig sånn flott, flott opplevelse og bare kjenne at man liksom er veldig tilstede i det utrolige stedet man er og mulighetene som ligger der.

Jakob: Syns du padling formidler noen verdier?

Sjur: Ikke så veldig mye mer enn de vanlige turverdiene. Kanskje som relasjon til ferdsel på sjøen så dette her med ikke motorisert måte og komme seg frem på og støyfritt.

Jakob: Det er en verdi?

Sjur: ja

Jakob: Er det en verdi som er samlende for hele padlemiljøet her?

Sjur: nei, jeg tror i den grad jeg har vært i kontakt med padlemiljøene sørpå, er det viktigere der fordi der føler man et større konflikt forhold til båttrafikken. Båter lager kjølvann og bråker. Her er båttrafikken så liten at den ikke er til sjenanse.

Jakob: Var det sånn fra starten av?

Pål: Det har vært sånn hele tida. Det med konkurranseaspektet det har kommet inn sånn pga at vi har hatt noe som heter Tromsøya rundt hvert år, som er en sånn regatta rundt øya og så kom Artic sea da inn med mer sånn konkurranse og padling det har vært et sånt bikkjeslagsmål, gutta på havet på tur, det har aldri vært noe organisert.... Det er klart at det gjelder å padle fra hverandre da... sånn spurter ifra og padler i trekanten og sånn det er typisk gutter på tur i Tromsø. Mens jentene ligger i midten og prater...

Jakob: Hvordan ser du friluftslivets rolle opp i det her?

Sjur: Kanskje det er litt sånn å stikke fingeren i jorden opplevelse at man blir oppmerksom på at der er en natur der ute å når man bedriver friluftsliv blir man jo veldig følsom for menneske skapte inngrep i naturen. Ellers er det jo et aldri så lite paradoks det med hvor miljøvennlig er det å kjøre en plastkajakk på taket av en bil 4 mil ut til kysten.

Jakob: Synes du vores samfunn preges av overforbruk?

Sjur: Litt, det er ikke sånn at det forferder meg. Det amerikanske samfunn til sammenligning er mye mer dominert av forbrukermentaliteten. Eller kanskje det at der er en litt sånn pietistisk rest i Norge med at forbruk er syndig.

Anne: Det er jo, jeg synes spesielt her oppe det er liksom storheten som gjør deg til lite menneske i en stor natur og det føler jeg at jeg opplever mye mer her enn på østlandet. Hvor du liksom enten du er på fjellet og liksom viddene og fjellet og alt, eller på havet, så er det at du er et lite menneske i en stor natur og hvor du ikke egentlig kan styre ting så mye, du må ta ting litt som det kommer og selvfølgelig er det jo alt lyset og stemningen og dyr du ser og altså, alle tingene som oppstår som du ikke har forventet.

Jakob: Hvis du nu tenker instruksjon, har du noen sånn utdanning innenfor det?

Pål: Formell? Nei. Og kommer aldri til å få det. jeg hater sånn forma..... ryttere som skal... jeg er virkelig antibyråkrat når det gjelder sånne typer aktiviteter, det som norsk padleforbund holder på med nå og det som en del av undersåttene til norsk padleforbund holder på med er helt fullstendig uenig i. De må bare holde på, for all del, med sertifiseringa av instruktører, men det er ikke min verden i det hele tatt. Jeg nekter å byråkratisere friluftslivet. Men jeg har full forståelse for at de gjør det og jeg ser at det trengs, så det er ikke noe.... Det er ikke den faglige biten jeg har noe imot, det er den emosjonelle biten for min egen del.

Bylivet kontra turlivet - avvekslingen

Kontraster er viktige for padlerne, både kontrastene i naturen og aktiviteten, disse ligger kanskje mer på et abstrakt plan og er ikke noe som kommer frem i den vanlige praksis. Det er bare sånn. Men en kontrast er mer tydelig enn de andre og det er mellom bylivet og turlivet, mellom jobbtid og fritid.

Jakob: Er der noe spesielt du gleder deg over når du er ute på sjøen?

Pål: være der og alt det jeg nevnte før. Og så er det klart at så er det akkurat som med alle andre som har prioriteter, det er jo typisk at det er mest byfolk, som holder på med det... det er for kontrasten ikke sant. Noe av det mest nydelige med å være på tur på yttersia er å komme tilbake til dusjen, altså når du får den kontrasteringa mellom sånn urbanisert caffelatte liv og helt basic deg og båten og bølgen på yttersia, og det er jo kanskje en del av det vi aldri driver å utforsker, det der byspekteret...

Jakob: miljøforandring?

Pål: Mhhh

Aktivitetsmønster – sommer/vinter - middager ved naustet og så padling

Fordi Tromsø ligger såpass langt mot nord blir forskjellen mellom årstidene og kanskje især tilgangen på lys, en av de største rammefaktorer for padlingen. Om vinteren, i

mørketida er det bare et fåtall som padler. Det krever mye innsats og motivasjon for å dra ut da, men på våren når lyset vender tilbake og senere når solen er oppe 24 timer, da eksploderer aktivitetsnivået.

Jakob: Hva gjør du mest i fritiden da?

Pål: Det er væravhengig, nei på vinteren, alt er veldig mye sesonger da, på vinteren så er det veldig mye sånn kulturelt, da er det mye konserter og kino og dansing og sosiale middager og det rabalderet der, mens sommerhalvåret så er det veldig mye tur altså, ekstremt mye tur.

Jakob: Er det noen ganger vanskelig å velge hva du skal gjøre?

Pål: Nei ikke på sommeren i hvert fall, vinteren kan det være, hvis det er en fin helg og der er utsikt til å komme seg en tur på padletur til yttersida, da kan det være hvis der skjer noe kulturelt i byen. Men som regel så velger jeg turen altså, hvis der er snakk om å velge. Ja for som regel så har du vært så mye i byen at det bare er et sug etter å komme ut å gjøre noe annet. Men ja..

Jakob: Hvordan er ditt fritidsmønster er det mest sånn ettermiddag eller helger, eller hvornår..?

Pål: det spørres hvor stor nøden er... altså nå er det en spesiell situasjon da for jeg har jobba så mye og har så mye avspaseringstid så nå har jeg fri hver fredag og jobber 4dagers uke. Og da har fredagen og den blir ofte brukt til å gjøre et eller annet..... ellers så er det helgene er fast da... og så kan det også.... Sommeren så er det mye ettermiddagspadling som veldig ofte tar med middagsmaten med på jobb og så drar jeg rett over øya ned til naustene, lager middag og så paddler jeg av gårde. Og det er det mange som driver med, mye ettermiddagspadlere på sommeren. Og det samme med seilinga, bare med middag og så kaster vi los og seiler en runde..

Jakob: Har det vært sånn bestandig eller har det endret seg med årene, et sånt mønster?

Pål: Nei det har vært sånn i Tromsø, men da var vi mye mer ekstrem, for da var vi jo aldri hjemme i helgene, hadde ikke noen barn altså vi bodde hele våren i telt. Faktisk.

Utstyr og aktivitet – markører av identitet

Padleren eller seilerens forhold til utstyr, både personlig og fellesutstyr er med til å konstituere identiteten. Dette gjelder både innad i miljøet men også overfor samfunnet generelt. Padling kan også være noe mer enn en aktivitet blant andre, padling kan være en

livsstil i seg selv. Der prates om utstyr på tur, kanskje særlig form og funksjon, men sikkert også kvalitet og pris. Indirekte blir både kulturell og økonomisk kapital demonstrert innen feltet. Tilsynelatende lar vi oss ikke påvirke direkte av slike forhold, men på et underbevisst plan vil de fleste aktører likevel analysere slike faktorer hele tiden.

Vi kan også ane at der ligger andre markører kanskje mest uttalt i forhold til aktivitet og bruk av naturen. Der er en stor turnover innen de forskjellige friluftslivsmiljøene og det skyldes i høy grad beliggenhet og utdanningstilbudene i Tromsø. Folk flytter til og fra alt etter utdanning og jobb. Det påvirker selvsagt aktivitetene innenfor de forskjellige friluftslivs miljøer, fordi der er stor tilgang på den gruppe av mennesker, som i kraft av sin utdanning og levestil tiltrekkes av friluftsliv. Resultatet blir aktiv friluftslivskultur. Denne kulturen står kanskje litt i et motsetningsforhold til de aktiviteter som mer "lokale" miljøer driver med; motorbåt, snøscooter og den allestedsnærværende bilinteresse.

Jakob: Syns du padling formidler noen verdier?

Pål: ja det er veldig mye å ta vare på naturen, ikke driv med å forsøple. Det er klart det altså det er veldig mye naturvern i det å være padler, du beveger deg i områder som i utgangspunktet inneholder veldig mange verdier som du overhodet ikke har lyst til å se forsvinne da. Så sånn sett så tror jeg de aller fleste står på den plattformen... altså det er ingen som er imot vern, men der er noen som er imot at vern innebærer at ting blir gjort utilgjengelig, for vi ser at der ikke er noen grunn til det.

Jakob: Men det er sånne verdier som på en måte er litt ensartet for hele miljøet?

Pål: ja det har vi felles med seilfolket også, akkurat samme holdninger der. I motsetning til Tromsø Yachtclub, de har litt mer sånn motor er gøy, litt mer på snøscooter....

Snøscooter tenkningen altså.

Jakob: Så der blir et skille mellom motorisert og ikkemotorisert ferdsel?

Pål: Ja du får et lite et ja, klart det er helt avhengig av hvem som er der... hvem som utøver det. Men hvis du skal si noe veldig generelt og veldig spissformulert så kan du si det.

Jakob: Syns du padling formidler noen verdier?

Anne: ja det gjør det jo helt klart.

Jakob: Hva da?

Anne: Nei jeg synes det formidler en litt sånn... ja det er jo på en måte en sånn veldig enkel måte å være ute på, det er lite forbruk, det er litt sånn du bruker kroppen når du beveger deg, du er veldig tilstede i de omgivelsene du er i uten å forbruke dem, det er liksom litt sånn basic use, man er ute på en enkel måte og man har det jævlige bra og man oppdager jo hvor enkelt det er å ha det bra og det er egentlig en utrolig god ting i forhold til å styre masse for å oppleve et eller annet og du må reise langt og sånn, fordi det finns ikke så nært. Og ofte så er det jo det man kanskje tenker man at man lever alt for komplisert og sånn og med en gang man har satt seg i kajakken og drar på tur, så er det liksom de enkle tingene og man oppdager at det egentlig er de som betyr noe, det å være sammen med noen gode venner, det å kunne dele gode naturopplevelser, grunnleggende viktige verdier da.

Jakob: Er de verdiene samlende for miljøet synes du?

Anne: Ja... jeg opplever jo at de ligger bak som en motivasjon for de fleste ellers så hadde de vel ikke valgt å gjøre det de gjør, det tror jeg. Så det blir jo naturlig samlende ellers hadde man jo ikke vært der, hvis man ikke hadde brydd seg om det.

Jakob: Nei det ligger jo i tur....

Anne: men det er jo klart at det er jo ikke en sånn, hvis man ser i forhold til kanskje seilermiljøet, hvor der er en veldig sånn, føler jeg, at i hvert fall for en del er veldig fokus på det der med liksom den historiske biten og liksom gjøre ting sånn som det er gjort og alt fra hva slags utstyr du har og gjenbruk og sy ting selv og alt så er ikke det så sterkt i padlemiljøet.

Jakob: Så det synes du er mer fremtredende i....

Anne: Ja det synes jeg absolutt. Det er ingen som ser på hva du har på deg når du padler. På samme måte som jeg føler at du har en mye mer kleskode i seilermiljøet. Altså du skal liksom ha ullgenser og du går ikke med...

Jakob: men der finns ikke noen kleskode i padlemiljøet synes du?

Anne: Jo det tror jeg nok det gjør i mange padlemiljø men jeg føler ikke at det gjør så veldig sterkt her. Det er liksom om du har sydd din egen padlejakke eller om du har en eller annen type. Nei der er ikke noe sånn merke.... Men det tror jeg nok at der er i mange andre miljø. Og også, det har jeg jo sett litt, jeg har jo en kjæreste som er fra Vesterålen og veldig aktiv i det padlemiljøet der. Og der er de veldig sånn, mange av de i hvert fall da, godt utstyrt og ny kajakk hvert år og liksom sånne ting ikke sant. Men det føler jeg ikke at der er noe særlig press her altså. Om du har en gammel eller ny kajakk, så er ikke det fokus på en måte.

Jakob: Hvis du nu tenker på miljøet her i Tromsø, er der mange andre som bruker friluftsliv... eller ikke bruker, men kanskje litt dårlig ordvalg, men har friluftsliv som en del av deres identitet?

Pål: Ja. Faktisk ganske mange og det tror jeg er et eller annet med at du velger å bo her. Så folk kommer ikke hit og bosetter seg med mindre de har et forhold til enten et eller annet som har med jobben og gjøre, det er klart at der er veldig mange som kommer hit i forbindelse med universitetet, men de fleste som jeg kjenner som er tilflyttere de er jo kommet fordi det er syns det er så ålreit og være ute her, det er jo latterlig å flytte til Tromsø hvis du ikke liker noe annet enn asfalt, da finns det veldig mange andre plasser som er mer velegna, men det er klart at du har rene urbanister her da som lever hele livet sitt på cafe, ikke noe problem i det hele tatt. Men jeg ville kanskje ha valgt en anden by med litt mer omland, og Tromsø er jo tross alt en liten isolert prikk ute i her altså. Det er langt til nærmeste tilsvarende miljø selv om det bare er 2 timer med fly da.

THPK og Trulle

Det må nevnes at padlemiljøet på tross av en beskjedne størrelse er delt opp i to foreninger; Tromsø Hav Padle Klubb og Trulle (Tromsø Studentenes Padle Klubb). De 2 foreninger jobber til tider sammen og man arrangerer turer og padler i lag. Men der er også motsetninger kanskje mest knyttet til den litt mer flyktige medlemsmasse i Trulle og eierskapsforholdene rundt kajaker.

Jakob: Er det da private kajaker eller?

Pål: Det er private kajaker ja, vi har veldig få klubbkajaker, det er litt avhengig av hvilket miljø da, altså Trulle som er universitetsklubben har masse utleiekajaker, nødvendigvis fordi de har mye studenter som er her for en kortere tidsperiode og dårlig med økonomi. Mens Tromsø Havpadle Klubb som stort sett er alle de andre, der har jo folk økonomi og alle er drittleie av og stille om på kajaker og ikke ha utstyr som de kjenner og så der tror jeg absolutt brorparten, opp imot 90-95 prosent har egne kajaker.

Jakob: Er der stor intern aktivitet mellom klubbene eller?

Pål: Det var mer før, men så ble det litt splitta opp i 2 miljøer og litt sånn at man holder på på hvert sitt nes, men vi er på felles turer og alle turene er felles og.... det meste av

padlinga på sommeren er felles og festene på vinteren er felles. Men du har jo fått en 2 deling som du ikke hadde før da. Og den trengte vi ikke fordi miljøet er såpass lite at jeg tror vi kunne ha klart oss uten. Men det var gamle pelsler som skulle gjøre ferdig jeg vil bestemme greia før de pensjonerte seg, alltid sånn i alle foreninger.

Hva sier padlerne om seiling

Som tilfellet var med seilerne, hadde også noen av padlerne drevet med seiling. Igjen var der muligheter for å få en kryssreferanse på den ”andre” aktiviteten. Her får vi høre at nettopp det hierarkiske miljøet om bord og de trange forholdene gjør at det er viktig at det sosiale om bord fungerer, på et vis mer viktig enn i kajakken. Samtidig er der en vekslning mellom aktivitet og passivitet når man seiler som ikke finns i kajakken. Og der er en nærhet til naturen som oppleves som annerledes enn når man seiler.

Jakob: Ja nu snakker du om seiling, altså har du seilt, har du seilt... ?

Anne: Ja jeg har seilt egentlig veldig... jeg er oppvokst med å seile mye sånn plastbåtopplegg. Men her oppe har jeg jo seilt en del med både Braute og Salarøy og....

Jakob: Åssen opplevde du det? Noen forskjell da?

Anne: Ja det syns jeg jo er en veldig ok ting også, men det er jo en mye tettere i forhold til hvordan man er sammen, og den er også veldig annerledes i forhold til hierarki fordi der har du på en måte en klar høvedsmann og du har.. alle har hver sin rolle og sånn. Når du padler så er.. man er den man er og man gjør det man har lyst til, men samtidig som man har et felles ansvar. Så er det mye mer at du kan gjøre det du har lyst til, samtidig.... Men jeg opplever det som 2 veldig forskjellige ting, selv om man godt kan være på samme sted, for eksempel for 3 år siden så var jeg på Åland i 3 uker og padlet i 2 uker og seilte i 1 uke med braute. Og det var egentlig akkurat de samme stedene vi var, eller padlet og seilet de samme strekk da, og begge deler var veldig bra, men jeg tror ikke, men på veldig, veldig forskjellig vis, når man er i en... altså i Braute for eksempel så er du jo i båten hele dagen og egentlig relativt langt fra land, eller kan i hvert fall være det og liksom ja det er veldig stillesittende, selv om det er mye vind så er det jo liksom, du sitter og prater og du kikker på sjøen og egentlig veldig sånn avslappende

ting. Men når du padler så er du mye mer sånn aktivt med og inn til land og ut fra land og du er i bølgene og du er liksom selvfølgelig det at du beveger deg hele tiden og så kommer til mange flere steder i løpet av en dag da. Og jeg føler også det med å oppleve å padle i sånn stille og helt inn på fugler og det blir sånn en tilstedeværelse i sjøen på en helt annen måte. Det syns jeg er veldig ok, men jeg syns jo og det nære miljøet i en sånn fembøring er veldig positivt da, men da er du mye mer avhengig av hvem de andre er. Altså hvem som er høvedsmann, hva slags innstilling han har til hvordan ting skal være og sånne ting, så det...

Konklusjoner

Åpne eller lukkede kulturer

Noe av det jeg syns kommer godt frem i intervjuene er hvordan informantene opplever egen kultur, hvilke beskrivelser de bruker eksplisitt om handlingsmåter og motiver og hva den implisitte delen sier. Det kommer spesielt godt frem, når informantene skal beskrive problematiske forhold i egen kultur og i sammenligningen med andres kultur.

Tromsø Hav Padleklubb

THPK fremstår som en veldig åpen klubb, hvor nye medlemmer blir tatt godt vare på. De blir raskt inkludert i aktiviteten gjennom kurser i padling og sikkerhet, eller bedt med på tur hvis man har padlet før. Det som blir avgjørende for den videre deltakelse og innlemmelse i fellesskapet er villigheten og motivasjonen for å padle. Den enkelte må etter det første kurs bevisse sitt ønske om å delta ved å møte opp til padleturer på fjorden og demonstrere en ”stå på” holdning for å lære seg å bli en habil havpadler. Guleroten som venter er aksept for å bli med på lengre, tyngre, vanskeligere ture og til slutt bli med til de mytiske landskaper på yttersia. En slik innlemmelse i havpadlekulturen kan ikke kjøpes, den er nødt til å erverves gjennom deltakelse og fysisk slit. Man kan godt møte opp med nytt utstyr, men egentlig er et komplett sett med helt ny kajakk, åre, vest, tørtepp, pumpe

etc. en klar indikasjon på at dette er en nybegynner. Helst skal utstyret være funksjonelt og moderne, men passe slitt.

Der hvor kulturen i THPK er mer lukket, er i forhold til det fysiske aspektet. Nye medlemmer som ikke lærer seg å padle fort nok og ikke finner seg til rette med den vurderingen av kroppslige ferdigheter som foregår både på det praktiske men også på det diskursive planet, de sliter. Noen vil kanskje ikke kjenne seg igjen i en slik beskrivelse og jeg tolker det også slik at klubben som helhet ønsker å ta vare på alle som kommer og kompensere også i form av tilpassninger til den enkelte. Men spekteret mellom pionerpadlerne og nåtidens padlere er stort nok til å passe veldig mange aktører. Jeg tolker det slik at disse forskjeller aksepteres og verdsettes som verdifulle, men også at der kan oppstå konflikter i forhold til holdninger og handlinger, eller vi kan si normer for hva som er ”god” padleskikk. Og nybegynneren må uansett gjennom deltakelsen definere sin egen identitet og posisjon i fellesskapet. Den kan utmerket baseres på andre egenskaper og kompetanser enn de fysiske, men de vil alltid være med.

Arctandria

Når det gjelder råseilingen i Arctandria, så er kulturen også åpen i den forstand at alle som har lyst er velkommen. Her ønsker miljøet seg også deltakere og spennvidden blir tilsvarende stor. I motsetning til havkajakpadlingen blir det fysiske knapt så fremtredende. Det vil si vurderingen av den enkelte kan være like intens opp mot de ferdigheter gode seilere bør ha. Men det er andre kvaliteter seilerne ser etter, for eksempel å ha erfaring, å være handlekraftig, Å kunne samarbeide, være utholdende etc. I båten er det også veldig viktig og for så vidt veldig synlig om man fungerer godt sammen og bidrar inn i gruppen. Det blir en naturlig konsekvens av det tette fysiske miljø om bord. På samme måte som for havpadlingen blir man en del av kulturen gjennom å delta i handlingene. Og for seilingen sin del dreier det seg om mer enn selve aktiviteten. Det årlige vedlikeholdet av båtene er en naturlig del av arbeidsoppgavene til seilerne og gjennom bruken av gamle produkter som tjære og linolje blir selv det å smøre båten en reise tilbake i tid. Man trekker ikke frem at det er like viktig å skifte oljefilter på motoren.

Den lukkede del av tradisjonsbåtkulturen tolker jeg som den forskjellige vektlegging av den materielle og den immaterielle kultur. Hvor den eldre generasjonen forstår kystkulturen som det å bygge og restaurere båter, brygger og naust. I denne forståelse er det viktig å ta vare på eller bevare det stofflige som det var og kodene for hva

som god og dårlig skikk blir kanskje vel trange. Det problematiske ligger i at det er vanskelig å reprodusere slike holdninger i yngre generasjoner fordi grunnlaget av selvopplevd praksis ikke er der. Samtidig kan man ikke legitimere verdisynet ved å vise til tradisjoner, uten å samtidig problematisere kunnskapsoverføringen utenom det refleksiviteten i en moderne tid.

Hvis man velger å fokusere på det immaterielle i kulturen særlig gjennom å bruke båtene så er der helt andre forutsetninger for prosessen. Da kan også et moderne aktivitetsbegrep og til og med moderne klær få innpass i et tradisjonsmiljø.

Felles hav – forskjellig kulturforståelse

Fordi padling ikke forholder seg til norsk kystkultur på samme måte som tradisjonsbåtseiling gjør, er det i større grad mulig å tillegge aktiviteten en mengde (plurale) meninger. Man har tatt et eskimoisk fartøy ut av sin kontekst, forvandlet det i flere generasjoner, reintrodusert det i nær opprindelig form og gitt padleren mange muligheter for å definere seg selv gjennom forskjellig bruk. Havkajakpadling passer derfor godt inn i en postmoderne forståelse av samspillet mellom individet og samfunnet. Råseilingen må forholde seg til en mer statisk tradisjons basert kulturforståelse som ser seg litt over skulderen. Man kan med rette se seg selv som de siste vikinger og som arvtakere til store kulturverdier. Utfordringen ligger i å tilpasse tradisjonene til nye og moderne aktivitetsbegreper.

Meningsdimensjoner i aktivitetene – likheter og forskjeller

Finnes der egentlig noen likheter utover at begge aktiviteter utspiller seg i samme natur? Jeg tolker det slik at der finnes ganske mange likheter selv om aktivitetene på utsiden er veldig forskjellig.

Bølgesurfing eller actionseiling

Overskriften antyder at både innen havkajakpadling og seiling med tradisjonelle bruksbåter, finnes der gode muligheter for ekstreme action opplevelser. Samtidig er det viktig å påpeke at det krever stor kompetanse og ferdighetsnivå for å kunne håndtere slike situasjoner på en trygg måte. Dette er de erfarne seilere og padlere fullt klar over, siden

det er en del av rammene for friluftslivet i Tromsø. Det vil imidlertid være feil hvis dette var det eneste bildet av aktivitetsdimensjonene knyttet til seilingen og padlingen. For det ekstreme er ikke det daglige og som sådan kan man si at den mer normale, daglige aktiviteten er knyttet til den ukentlige seilturen om ettermiddagen og fellespadlingen på fjorden. Og når der finnes tidsluker så blir det lengre turer. Her tolker jeg det slik at padlerne lettere kommer seg på tur i helger og i kortere tidsrom, fordi logistikken er mye enklere. Det er også lettere for en gruppe padlere å dele sig å dra på tur forskjellige steder. De større bruksbåter har fast havn og turene vil alltid starte og ende samme sted, det er sånn det er, og det setter automatisk noen rammer for hvor langt man rekker i kortere tidsrom. For større båter ser det ut som om det er de lengre turene for eksempel til Lofoten som er mest motiverende og skaper mest engasjement. En fordel bruksbåten har fremfor havkajakken i den situasjon, er at båten er et felles gode. Du kan møte opp på kaia i Henningsvær og bli med tilbake til Tromsø. Det går ikke i en kajak.

Opplæring

Både i THPK og Arctandria er opplæring vektlagt for å kunne ta imot nybegynnere og assimilere dem inn i aktivitetene og miljøet. Derimot er det å ha en pedagogisk struktur i opplæringen har ikke vært prioritert, kanskje som et felles uttrykk for nordnorsk anarkisme og motbevegelse. Jeg tolker det slik at dette er i endring og at opplæringen egentlig samsvarer godt med opplæringen ellers i Norge, men at miljøene liker å se seg selv som motsatser til ”søringen”. Selv om der er en stor utskifting av aktørene både innen padling og seiling fordi de reiser fra byen, så er der også gode rekrutteringsmuligheter på grunn av den stadige strøm av studenter som kommer til Tromsø. Og oftest er de i en livssituasjon hvor de har relativt god tid og stor lyst til å drive med friluftsliv. Imidlertid fører den stadige utskifting til at der i en viss grad blir en slitasje på kjernemedlemmene både innen seil og padlekulturen, de trekker seg ikke ut av miljøet, men de trekker seg litt tilbake og lar yngre krefter slippe til.

Har habitus noe å si?

Ja det har det. Det er tydelig i mitt materiale at omfanget av fysisk aktivitet i barndom og ungdom, enten det er i regi av den organiserte idretten eller i mer uformelle former, øker sandsynligheten for at man velger en aktiv friluftslivsform senere. Det var ikke mulig å

skille informantene på kulturell-økonomisk kapital ellers, på utdanningsnivå og i jobbsammenheng var mine informanter like.

At mine informanter trives i Tromsø skinner også igjennom i materialet og mange hadde bevisst valgt å bosette seg i byen, også selv om de visste at de kanskje måtte flytte på grunn av begrensede jobbmuligheter. Jeg ser det slik at det nettopp er mulighetene for å dyrke et veldig aktivt og variert friluftsliv som er en av de store motivasjoner for å bo der. Når man flytter dit finner man miljøer med samme smak for aktivt friluftsliv og sjansen er stor for at man også utvider og utvikler sine preferanser for aktiviteter.

Det individuelle og det kollektive

I en kajakk underlegger man seg ikke et hierarki og det er helt avgjørende for padlerne. Likevel forholder de seg godt til gruppen og er veldig sosiale. I en seilbåt er man underlagt et Hierarki selv om det kan anta en form for pseudodemokrati. Dermed blir utfordringen i like stor grad som å øve ferdighetene, å få det sosiale til å fungere. I mange sammenhenger vil det sosiale være den avgjørende faktoren.

Seiling og padling som kjønnsarenaer

Der var flere forskjeller mellom aktivitetene i beskrivningen av hva kjønn gjør, men det mest spesielle var kanskje at padling til dels ble beskrevet som en datingarena. Andre forskjeller som ble beskrevet i mitt materiale gikk på padlemønstre og på autoritetsproblematikker i de hierarkiske strukturer. Men mitt hovedinntrykk er likevel at verken havkajakkpadlingen eller seiling i tradisjonelle bruksbåter er mannsdominerte aktiviteter. Det vil si kanskje mannsdominert på det sett at der var flest mannlige padlere og seilere, men aktiviteten var vel så åpen for kvinner og den enkelte ble definert ut fra sin kompetanse.

Datingarena

På mange måter er havpadling en ideell arena, fordi den kombinerer like deler fysisk aktivitet og mulighet for luksus. Man sitter på sitt proviantlager og bærer det ikke på ryggen. Der er i tillegg rik anledning til å demonstrere kroppslig kompetanse for begge

kjønn, enten det dreier seg om eskimoruller eller surfing eller lange dagsetapper. Alle disse elementer kan man også hevde finnes om bord i en fembøring eller i mindre seilbåter. Forskjellen ligger i at båten ser og hører alle alt og der blir automatisk et veldig gruppefokus. På en padletur er man også sammen, men der er alltid en mulighet for å justere tempoet slik at man kan padle litt for seg selv. Det vil si på en padletur kan man velge intimsone og samværsmengde, det er mye vanskeligere på en båt.

Kjønn og kompetanse

Når det gjelder nettopp den kroppslige kompetanse og kjønn så fikk jeg inntrykket av at padlerne var veldig ”synlige” i den forstand at de selv var ansvarlige for fremdriften i kajakken. På en båt er der alltid en gruppe å ”gjemme” seg i, hvis man ikke er høvedsmann/kvinne. Imidlertid synes det som om at mine kvinnelige padleinformanter trives med akkurat dette, å selv kunne bestemme hvor og med hvem de ville padle og prate med. Start og mål for hele gruppen kunne godt være de samme steder, det var ruten imellom man bestemte selv, igjen innen for visse rammer. Og de mannlige padleinformanter hadde helt tydelig respekt for ferdighetene til de kvinnelige padlere, det var ikke kvinner generelt som ble vurdert, det var den individuelle padleren. I det hele tatt er padlemiljøet preget av en tilsynelatende flat beslutningsstruktur, alle blir hørt før avgjørelser blir tatt. I en båt forholder det seg annerledes, der er alltid en høvedsmann øverst i hierarkiet. Forskjellige løsninger kan nok bli diskutert, men tilslutt er det likevel bare øversten som bestemmer. Høvedsmannsrollen er selvfølgelig en fin plassering i hierarkiet, men også veldig utsatt. Man skal være trygg på seg selv og sin kompetanse før man gir seg i kast med slikt. Mye av det fysiske om bord i båten krever teamjobbing, så kvinner klarer seg like bra som menn på den fronten. Utfordringen ligger i å ta ansvaret på de utsatte plasser og til slutt ta høvedsmanns ansvaret. Der er ikke så mange kvinner som gjør det, men nok flere i Tromsømiljøet enn andre steder.

Referanser

Berge, Geir. (2004). *Uryddige individualister i flokk: Forbundet Kysten gjennom 25 år*. Forbundet Kysten.

Berman, Marshall. (1982-88). *All that is solid melts into air*. Penguin Books

Bischoff, Anette. (2000). *Nye måter å bruke naturen på – friluftsliv eller tøys?*
Innlegg til konferansen "Friluftsliv i Grenseland" 15-16 juni 2000

Bischoff, Anette & Odden, Alf. (2000) *Bidrag til stortingsmelding om Friluftsliv nr 39*. Høgskolen i Telemark.

Bourdieu, Pierre (1984). *Distinction – a social critique of the judgement of taste*. Routhledge.

Callewaert, Staf. (1996) *Klassisk og moderne samfunnsteorier*. H. Reitzels forlag. Artikkelsamling 1 Mas Idrettssosiologi 2004-5

Eichberg, Henning & Ejgil Jespersen (1986) *De grønne bølger. Træk af natur- og friluftslivets historie*. Gerlev:

Eggimann, V.&Aslaksen P.O.&Bye, B. Red.(2008) *Kajakk og Kavvel – Tromsø Havpadleklubb 25 år*.

Giddens, A. (1994). *Modernitetens konsekvenser*. H. Reitzels forlag. København. Artikkelsamling 1 Mas Idrettssosiologi 2004-5

Grønmo, S. (1982). *Forholdet mellom kvalitative og kvantitative metoder i samfunnsforskningen*. I Holter, H & Kalleberg, R (red):*Kvalitative metoder i samfunnsforskning*. Universitetsforlaget, Oslo.

Hutchinson, Derek C. (1997) *The Complete Book of Sea Kayaking*. Først utgitt i 1976. A&C Black London.

Kaspersen, Lars Bo. (1996). *Klassisk og moderne samfunnsteorier*. H. Reitzels forlag. Artikkelsamling 1 Mas Idrettssosiologi 2004-5

Kvale, Steinar (2001) *Det kvalitative forskningsintervju*. Artikkelsamling 2 Mas intervju og feltarbeid. NIH 2004-5

Kvale, S & Brinkmann, S. (2008) *InterViews: Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing*. Sage

Kysten (nr. 4 – 2002) *Rock 'n roll på kurs*. Av Arne-T. Sæther. Udg.: Forbundet Kysten.

Kysten (nr. 5 – 2002) *Autoritær lederstil*. Av Tore Friis-Olsen. Udg.: Forbundet Kysten.

Kysten (nr. 3 – 2003) *Rock 'n roll i råseilbåt*. Av Ivar Svare Holand. Udg.: Forbundet Kysten

Køhn, Øystein. (2000) *Padling – en grundig innføring i padlingens teknikker*. Cappelen.

Laberge, S & Kay, J (2002) *Pierre Bourdieu's Sociocultural Theory and Sort Practice*.

Lockert, S & Øritsland, N.A. Redaktører(2006) *Oslo Kajakklub 75 År*.

Maguire, J&Young, K. *Theory, Sport&Society*. London. Artikkelsamling 1 mas idrettssosiologi. NIH 2004-5

Maykut, P&Morehouse, R. (1994) *Beginning Qualitative Research: A Philosophic and Practical Guide*. Artikkelsamling 1 Mas intervju og feltarbeid. NIH 2004-5

Moe, S (1994) *Sosiologi i hundre år – en veileder i sosiologisk teori*. Artikkelsamling 1 mas idrettssosiologi. NIH 2004-5

Odden, Alf (2001) *Vitenskapsteoretiske posisjoner innen norsk friluftslivsforskning*.
NTNU

Pedersen, Kirsti (1999) *Det har bare vært naturlig*. NIH

Pedersen, Poul Poder. *En postmoderne nutid? Klassisk og moderne samfunnsteorier 1996*.
Artikkelsamling 1 Mas idrettssosiologi. NIH 2004-5

Stortingsmelding nr. 39. (2000-2001) *Friluftsliv – Ein veg til høgare livskvalitet*.
Miljøverndepartementet

Sivertsen, Jo. (1996) *Vitenskap og rasjonalitet*. Gyldendal

Østerberg, Dag (1997) *Sosiologiens nøkkelbegreper*. Cappelen forlag

Tordsson, Bjørn (2003) *Å svare på naturens åpne tiltale*. NIH

Vedlegg

Intervjuguiden

Jeg informerer om

1. Prosjektets tittel.
2. Prosjektets bakgrunn og formål.
3. Hvilke metoder som skal benyttes for å innhente opplysninger, og hvilke opplysninger som innhentes.
4. Hva opplysningene om respondentene konkret skal brukes til.
5. Navn og adresse på institusjon prosjektleder er tilknyttet.
6. Navn og adresse på prosjektleder. Ved studentprosjekt også navn på veileder, evt. navn på andre som behandler personopplysninger på vegne av prosjektleder.
7. Navn og adresse på databehandler.
8. Finansiering av prosjektet.
9. At det er frivillig å delta og at det er mulig å trekke seg på et hvilket som helst tidspunkt.
10. At det å trekke seg ikke medfører erstatnings- eller begrunnelsesplikt, eller andre konsekvenser.
11. Tid for prosjektslutt, om opplysningene skal anonymiseres eller oppbevares videre med personidentifikasjon og begrunnelser for eventuell lagring med personidentifikasjon.
12. Om opplysningene vil bli utlevert til andre og eventuelt til hvem.
13. At forsker er underlagt taushetsplikt og at data behandles konfidensielt.
14. Om opplysningene som framkommer i sluttrapporten kan tilbakeføres til enkeltpersoner.
15. Eventuelle andre rettigheter de registrerte har, som for eksempel innsynsrett i helseregistre.
16. At prosjektet er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Hvis du kommer på mer om tidligere spørsmål, andre steder i samtalen, kom med det. Prt i veg, gjerne med eksempler.

A) Historie

1. Hvordan begynte du å padle:
Hvordan begynte du å padle
Hvordan og hvorfor fortsatte du
2. Aktivitetsnivå
Beskriv hvor aktiv du er nå
Beskriv hvordan din aktivitet har vært inntil nå
Hva forbinder du med begrepet ”aktiv”
Hvilke faktorer er bestemmende for din aktivitet
Hva begrenser deg
Hva øker din aktivitet
3. Hvorfor driver du med padling
Hva er din motivasjon for å padle
Hva søker du, målet med padling
Har du noen nytte av padling i andre aspekter av livet
Følelsen du har når du er på sjøen

Noe spesielt du gleder deg over på sjøen
Finns der forskjellige motiver for å drive med havpadling
Kan du beskrive andre ”typiske” padlere og hva du tror er deres motivasjon
Syns du padling formidler verdier. Hvilke verdier
Er disse verdier samlende og ensartet for hele ditt padlemiljø

4. Formidler du padling til andre
Formidler du padling til andre
Hvis ja, i hvilken sammenheng
Hva er viktig for deg å formidle videre til andre ved padling
5. Padle fremtiden
Tror du at du kommer til å padle i lang tid fremover
På hvilket nivå kommer aktiviteten til å bli

B) Andre aktiviteter

1. Driver du/har drevet med andre friluftslivsaktiviteter
Hvilke andre friluftslivsaktiviteter driver du/har du drevet med. Beskriv hver enkelt

Ski – Langrenn, telemark, alpint, snowboard
Turrenn, frikjøring, halfpipe, toppturer, vinterfjellturer
Klatring – Isklatring, sportsklatring, trad klatring
Kiting/windsurfing/bølgesurfing
Seiling(moderne/bruksbåt)
Jakt
Fiske
Fjellvandring
Bærsanking/matauke
Sykling (stisykling/bysykling/landeveissykling)
Hundekjøring
Scooterkjøring
Fallskjerm/paraglider

Beskriv din FLL-historikk, hva drev du med først, siden da.....

Hvordan ble du rekruttert

Har du sluttet med noe fl. Hvorfor

Hva har du fortsatt med. Hvorfor

Finns der noe som er felles for de aktiviteter du sluttet med

Finns der noe som er felles for de aktiviteter du har fortsatt med

2. Driver du/har drevet med idrett
Hvilke idretter har du drevet/driver du med, uavhengig av nivå. Beskriv
Ballspill
Racketsport
Fitness
Svømming

Kampsport
Utholdenhet – løp, spinning
Styrketrening

3. Kulturelle interesser

Anser du deg som kulturinteressert. Bruker du kultur og kulturelle tilbud, hva og på hvilken måte

Kino
Teater
Musikk konserter. Klassisk, Rock, popmusikk
Kunstutstillinger
Maleri utstillinger
Museum. Hva slags
Bibliotek
Annet

C) Identitet – friluftsliv, Idrett, kultur

1. Identitetsoppfattelse

På hvilken måte innvirker friluftsliv, idrett eller kultur, din identitet
Finns der andre aktiviteter eller faktorer som er viktige for din identitet
Hvordan viser du hvem du er og hva du står for
Hvordan tror du andre mennesker oppfatter din identitet
Hvordan ser du på andres identitetsdanning innen padling/friluftsliv; symboler, grupper, kjerneaktører

D) Oppvekst

1. Hvor er du født og oppvokst

Hvor er du født og hvor har du vokst opp
Har du flyttet mye/lite
Har du noen søsken, kjønn og alderssammensetning
Beskriv din oppvekst i korte trekk

2. Foreldre

Hvilken jobb og utdanning har dine foreldre
Hvilke interesser har dine foreldre
Hvilke interesser hadde dere som familieaktiviteter
Hvilke forventninger hadde de til deg(dine søsken)
Ble det stilt krav til deg i din oppvekst. Beskriv

3. Søsken

Hvilke interesser og aktiviteter driver dine søsken med
Har de påvirket deg eller har du påvirket dem i forbindelse med aktiviteter
Hvilken jobb og utdanning har dine søsken

4. Venner

Hvilke interesser og aktiviteter driver dine venner med
Har de påvirket deg eller har du påvirket dem i forbindelse med aktiviteter
Har der vært stor "utskifting" i venneflokken. Hvorfor

5. Trenere, klubber, foreninger

Har noen andre personer enn familie og venner hatt betydning for dine valg av aktiviteter og interesser. Hvem, hvordan og hvorfor

E) Utdanning og Jobb

1. Utdanning

Har du tatt en utdanning, hvilken og hvordan
Hva fikk deg til å velge
Er du fornøyd
Ville du ha valgt annerledes i dag. Hvorfor

2. Jobb

Har du en jobb
Er det en jobb du utdannet deg for
Er du tilfreds. Hvorfor
Hva skal til for at du blir tilfreds
Kriteriene for den perfekte jobb, lønn, arbeidstid, arbeidsoppgaver, ansvar

F) Sivilstatus

1. Hvilken sivilstatus har du

Egen familie

Hvilken innvirkning har det på valg av aktivitet og nivå/tidsbruk

Hvilke aktiviteter driver dere med barna. Hvorfor.

Hvilke verdier ønsker dere å formidle i forhold til aktiviteten

Parforhold

Hvilken innvirkning har det på valg av aktivitet og nivå/tidsbruk

Singel

Hvilken innvirkning har det på valg av aktivitet og nivå/tidsbruk

G) Økonomi

1. Økonomiske prioriteringer

Hvordan prioriterer du din økonomi i forhold til dine interesser

Har prioriteringen endret sig over tid. Utdyp

Hvis du hadde ubegrenset med midler hvordan ville du disponere dem ifht. interesser

H) Fritid

1. Hva er fritid

Hvordan definerer du fritid

Hvilke av disse ord forbinder du med fritid: frihet, opplevelse, avslapning.
hvordan/hvorfor

Når har du skikkelig fri

Finns der andre plasser der du føler frihet, har opplevelser og slapper av

Har du andre mennesker du må ta hensyn til i fritiden

2. Bruk av fritid

Hva gjør du i fritiden

Er det vanskelig å velge hva du skal gjøre. Hvorfor

3. Fritidsmønster

Ditt fritidsmønster. Ettermiddager, helger osv.

Organiseres tiden/fritiden din nøye. Hvordan

Endret sig med årene. Hvorfor

4. Fritidens verdi

Er fritiden viktig for deg. Hvorfor

Hva er viktigst; arbeid eller fritid. Utdyp

Har du nok fritid.

Er det viktig med en mening med fritiden

Hvilke behov dekker den hos deg

Barrierer for mer fritid/friluftsliv

I) Turkulturen

1. Turkammeratene

Omgangskretsen, er de friluftslivsfolk. Er du mye i fl. Miljø

Hvem drar du på tur med

Drar du på tur med familie

Drar du også alene på tur

2. Formål

Hva er viktigst på tur:

Sosial stemning

Merke naturen

Maten

Fysisk slit

Mestring av vanskelige momenter. Utdyp

Er der forskjellige mål for forskjellige typer av turer. Utdyp

3. Koder, symboler og subkulturell kapital

Ser du/dere verden på en annen måte når du/dere drar ut

Hvilke uskrevne regler for oppførsel og handlemåte finns der

Er der en spesiell samværsform eller språk når dere er på tur

Hvilke ferdigheter, holdninger, verdier er fremtredene innen ditt paddlemiljø

J) Utstyr

1. Utstyrets betydning i friluftslivet

Hvilket utstyr krever din aktivitet
Har du det du trenger til den aktivitet

2. Annet utstyr
Hva annet utstyr har du til friluftsliv. Mye, lite, enkelt/komplisert
3. Kjøp av utstyr
Ønsker du mer utstyr
Hvilke barrierer finns for handling av mer utstyr
Hvilke faktorer er viktige når du kjøper utstyr
Har du kjøpt ting du ikke bruker. Utdyp
4. Utstysprat
Prates der mye om utstyr når du/dere er på tur og ellers er sammen
Hva er fokus:
Funksjonalitet
Pris
Merker
Farger
5. Betydning
Hva betyr utstyr for deg

K) Natur og friluftsliv

1. Natur
Hvilke naturopplevelse har du på tur
Hva er det med naturen som appellerer
Hvilken betydning har det for turen
2. Beste opplevelse
Hva er din beste opplevelse i natur og din beste naturopplevelse.
Hva er forskjellen
Hva er viktigst for deg: opplevelse i natur/naturopplevelse
3. Guiding
Har du erfaring med guidede ferdigopplegg (som deltaker). Utdyp
Fordeler og ulemper med ferdigtur/guiding
Har du selv guidet. Utdyp

L) Miljø og overforbruk

1. Bruk av natur
Er naturen en ressurs for menneskeheten. Hvordan
Hvordan bør menneskeheten bruke naturen
2. Miljødelegging
Er miljødelegging et problem. Hvordan
Hva må vi kunne akseptere

Friluftslivets rolle

3. Overforbruk

Preges samfunnet av overforbruk. Hvordan
Bør noe gjøres. Hva
Egen rolle
Sammenheng overforbruk – miljø

M) Livsfilosofi

1. Det gode liv

Hva er det gode liv for deg
Ønske om å få mer av dette. Er det mulig
Prioriteringer for å få det til
Egen ønske-tilværelse, fri fantasi

Noe å legge til

Prosjektbeskrivelse

Daglig ansvarlig/veileder

Kirsti Pedersen Gurholt
Seksjon for lærerutdanning og friluftsliv
Norges idrettshøgskole

Postboks 4014 Ullevål stadion
0806 OSLO

Student

Jakob Surlykke Fink
Breimo Gård
8800 SANDNESSJØEN

12113 Åretak og vindrosser. En komparativ analyse av verdier, holdninger og handlinger innen havkajakpadling og seiling med bruksbåter

Formålet med prosjektet er å undersøke og sammenligne holdninger, verdier og handlinger blant havkajakpadlere og bruksbåteiere.

Utvalget består av 8 personer i alderen 22-50 år med lang erfaring og høyt aktivitetsnivå i henholdsvis padle- og seilmiljøet i Tromsø. Utvalget rekrutteres fra Tromsø Hav Padle Klubb og Arctandria Kystlag. Førstegangskontakt opprettes gjennom snøballmetoden via kontaktpersoner som prosjektleder har i miljøene. Personvernombudet forutsetter at den som formidler kontakt ber interesserte kontakte prosjektleder, evt. innhenter samtykke til at prosjektleder tar kontakt.

Det gis muntlig informasjon og innhentes muntlig samtykke. Personvernombudet forutsetter at det gis informasjon om alle sider av prosjektet, herunder formål, bakgrunn, navn på veileder, hva deltakelse innebærer, frivillighet, mulighet for å trekke seg, konfidensialitet, anonymisering, tid for prosjektslutt og at prosjektet er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste.

Opplysninger samles inn gjennom semistrukturert kvalitativt intervju og deltakende observasjon.

Tema for intervju er bakgrunn for padling/seiling (aktivitetsnivå, motivasjon, formidling) andre friluftslivsaktiviteter med historikk, idrett og kultur, barndom og oppvekst, utdanning og jobb, sivilstatus, familie og venner, økonomi, fritid, turkultur, utstyr, naturopplevelse, tanker om miljø og overforbruk, livsfilosofi (det gode liv, identitet), tanker om fremtiden. Bakgrunnsopplysninger som kjønn, alder, utdanning og jobb i kombinasjon med friluftslivs- og idrettsaktiviteter vil indirekte kunne identifisere den enkelte informant.

Fra observasjon av tur registreres opplysninger som symboler, handling/dagsforløp, hierarki, kommunikasjon og interaksjon, kort beskrivelse av deltakerne. Ombudet legger til grunn at opplysninger fra observasjon primært registreres i anonymisert form. I de tilfeller der det registreres personopplysninger forutsetter Ombudet at respektive deltakere har samtykket til registreringen som finner sted.

Intervju tas opp på både analogt og digitalt lydbånd. Digitalt lydbånd legges inn på isolert pc. Ved transkribering vil direkte personidentifiserende opplysninger erstattes med et referansenummer som viser til en navneliste. Listen oppbevares atskilt fra det øvrige materialet.

Datamaterialet anonymiseres ved prosjektslutt ved at verken direkte eller indirekte personidentifiserbare opplysninger fremgår, navneliste og opptak slettes. Prosjektslutt er satt til 01.02.2006.